

LOGOGRAPHIA ΛΟΓΟΓΡΑΦΙΑ

Zeitschrift der Gesellschaft Griechischer AutorInnen
in Deutschland e.V.

ΤΕΥΧΟΣ•HEFT NR. 2

ΤΙΜΗ•PREIS KOSTENLOS

NOVEMBER 2018

Artemis Arnakis

Περιοδικό της Εταιρείας Ελλήνων Συγγραφέων
στη Γερμανία

INHALTSVERZEICHNIS

EDITORIAL

- 04 Αγαπητοί αναγνώστες,
05 Liebe Leser,

ERZÄHLUNGEN

- 12 Γιάννης Τζανής, Εύχομαι το 2019 να στηρίξει το κουράγιο μας
14 Σάκης Πορίχης, Portrait eines neuen-alten griechischen Flüchtlings
Γιώργος Βαλασιάδης
36 Andreas Deffner, Die alte Möwe Stavros
42 Ulrike Eifler, Richtig und falsch
46 Ελένη Λόππα, από Απαγορευμένη πατρίδα
63 Πέτρος Κυρίμης, Τα φαντάσματα

LYRIK

- 17 Kiki Dimoula, Δημόσιος Καιρός - Öffentliches Wetter
24 Ανδρέας Αρνάκης, Μίλα μου για τώρα, νέα ποιήματα
25 Andreas Arnakis, Sprich mir vom Jetzt, neue Gedichte
34 Elsa Korneti, Zwei Gedichte
38 Ίβο Μερασκεντής, Η προφανής παραφωνία
40 Ivo Meraskentis, Die offenkundige Dissonanz
49 Τέλλος Φίλης - Tellos Philis, Gedichte
59 Άρης Γεράρδης, Ευτυχώς είναι ακόμα σήμερα
59 Aris Gerardis, Zum Glück ist es noch heute
69 Anna Tastsoglou, Drei Gedichte
72 Παναγιώτης Κοτρώγιαννος, „Κίρφης Ωδές“ αγναντεύτας το Δίστομο
Kirfische Oden, Blick auf Distomo
82 Μιχάλης Πατένταλης, Τι να τις κάνεις τόσες ήττες πια;
86 Αλέξιος Μάινας, Δύο ποιήματα

GLOSSE

- 32 Sakis Porichis, Wenn ich Bundeskanzler wäre, würde ich...

KREATIVES SCHREIBEN

- 52 Σταύρος Σταυριανίδης: Επιστολή Άγνωστου-Γνωστού προς την Μητέρα του

ESSAYS

- 6 Μιχάλης Πατένταλης, „Γεννιέσαι ή Γίνεσαι Έλληνας;“
54 Arzu Toker, „Rede für Puls of Europa“

THEATER

- 65 Πέτρος Κυρίμης, Δόξα τω Θεώ

WÜRDIGUNG

- 67 Niki Eideneier, über Christophoros Milionis (1932 - 2017)

BUCHBESPRECHUNG

- 32 Σοφία Γεωργαλλίδου, Doğan Akhanlı, „Verhaftung in Granada oder Treibt die Türkei in die Diktatur?“

BÜCHER

- 88 Ματζαρίδου, Ευσταθία, Τα Ρουχα
88 Μιχάλης Πατένταλης, Ποιος σκότωσε τον Μότσαρτ
89 Christos Chrysopoulos, Parthenon Roman
89 Geogios Kassimatis, Das Inhumane Kreditregime über Griechenland
90 Christoforos Milionis, Kalamas und Acheron, Erzählungen
90 Martin Roemer, Apoll an der Hand – Streifzüge durch Griechenland.

KUNST

- 83 Artemis Arnakis, Malerei

IMPRESSUM

- 91 Impressum

EDITORIAL

Αγαπητοί αναγνώστες,

Το δεύτερο τεύχος του λογοτεχνικού περιοδικού Λογογραφία της Εταιρείας Ελλήνων Συγγραφέων Γερμανίας είναι γεγονός. Στόχος του περιοδικού αυτού είναι να παρουσιάσει το έργο, αλλά και την προσωπικότητα των ανθρώπων εκείνων που επιμένουν να πειραματίζονται με τον γραπτό λόγο σε καιρούς „μίζερους“, γράφοντας λογοτεχνία και προσπαθώντας να κτίσουν γέφυρες ανάμεσα στη Γερμανία και την Ελλάδα. Η Λογογραφία είναι ένα συλλογικό λογοτεχνικό περιοδικό, που φιλοδοξεί να γίνει το φυτώριο για νέους ποιητές και πεζογράφους, αλλά και ένα ταμειευτήριο ενδιαφερόντων προβληματισμών και νέων ιδεών. Θέλουμε και ευελπιστούμε να είμαστε μια δημιουργική μειονότητα απέναντι σε μια νωθρή πλειονότητα. Καλή ανάγνωση...

Η συντακτική ομάδα:

Νίκη Eideneier
Πέτρος Κυρίμης
Μιχάλης Πατένταλης.
Jürgen Rompf

EDITORIAL

Liebe Leser,

Die zweite Nummer des Literaturmagazins Logographia der Gesellschaft griechischer Autoren in Deutschland liegt nun vor. Ziel dieser Zeitschrift ist es, die Arbeit und die Persönlichkeit der Menschen zu präsentieren, die mit dem geschriebenen Wort darauf bestehen zu experimentieren, in schwierigen Zeiten Literatur zu schreiben und zu versuchen, Brücken zwischen Deutschland und Griechenland zu bauen. Die Logographia ist eine kollektive Literaturzeitschrift, die sich als eine Plattform versteht für junge Dichter und Prosaschriftsteller, aber auch als ein Sammelbecken von neuen Ideen und Gedanken. Wir wollen und hoffen, eine kreative Minderheit zu sein gegen eine hektische Mehrheit. Viel Vergnügen beim Lesen...

(Übers. Ins Deutsche H. Eideneier)

Die Mitglieder der Redaktion:

Niki Eideneier,
Petros Kyrimis,
Michalis Patentalis
Jürgen Rompf

ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΕΛΛΗΝΩΝ
ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΝ ΣΤΗΝ
ΓΕΡΜΑΝΙΑ

GESELLSCHAFT GRIECHISCHER
AUTORINNEN IN DEUTSCHLAND E.V.

WWW.GGA-BRD.DE

REGELMÄSSIG IM ZAKK
LESUNG, FRÜHSTÜCK
MUSIK & DISKUSSION

DEUTSCH - GRIECHISCHER
LITERATURSALON

FICHTENSTRASSE 40
40233 DÜSSELDORF
TEL: 0211 9730010
WWW.ZAKK.DE

zakk...

ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΕΛΛΗΝΩΝ
ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΝ ΣΤΗΝ
ΓΕΡΜΑΝΙΑ

GESELLSCHAFT GRIECHISCHER
AUTORINNEN IN DEUTSCHLAND E.V.

WWW.GGA-BRD.DE

REGELMÄSSIG IM ZAKK
LESUNG, FRÜHSTÜCK
MUSIK & DISKUSSION

DEUTSCH - GRIECHISCHER
LITERATURSALON

FICHTENSTRASSE 40
40233 DÜSSELDORF
TEL: 0211 9730010
WWW.ZAKK.DE

zakk...

Μιχάλης Πατένταλης „ΓΕΝΝΙΕΣΑΙ Η ΓΙΝΕΣΑΙ ΕΛΛΗΝΑΣ;“

Η γνωστή σε όλους μας αντιπαράθεση στο ερώτημα αν κάποιος γεννιέται ή γίνεται Έλληνας είναι ίσως ένα από τα πιο χαρακτηριστικά παραδείγματα αντιπαράθεσης του πολιτικού με τον πολιτιστικό εθνικισμό, αλλά αναμφισβήτητα και ένα παράδειγμα για το πώς αντιλαμβάνεται μια κοινωνία τον κοινωνικό και πολυπολιτισμικό πλουραλισμό της. Διευρύνοντας το προαναφερόμενο αυτό ερώτημα στην σημερινή Ευρωπαϊκή πραγματικότητα, θα διαπιστώσει κανείς μία ακόμη σημαντική αντίθεση. Ενώ από την μια πλευρά έχουμε την ανάπτυξη μιας πλουραλιστικής και πολυπολιτισμικής Ευρώπης που προσπαθεί μέσα από μια διευρυμένη ευρωπαϊκή συνείδηση να προωθήσει την ιδέα της ενοποίησης, από την άλλη πλευρά παρατηρούμε τελευταία μια έξαρση εθνικών ταυτοτήτων σε όλη την Ευρώπη που οδηγεί πολλές φορές σε ξενοφοβικές εκδηλώσεις και στην λογική της διάσπασης. Πώς μπορούμε όμως να εξηγήσουμε και να κατανοήσουμε αυτές τις εκ πρώτης όψεως αντιφατικές αντιπαράθεσεις; Στο κείμενο αυτό θα γίνει μια προσπάθεια να δοθεί μια απάντηση στο παραπάνω ερώτημα. Για να γίνει όμως αυτό θα πρέπει πρώτα να γίνει μια αναδρομή στο παρελθόν και συγκεκριμένα στην εποχή που «γεννήθηκε ο ορισμός του έθνους»

Πολλοί είναι αυτοί που θα ήθελαν να πείσουν την κοινή γνώμη, πως η χώρα τους, την οποία και αντιπροσωπεύουν, ήταν πάντοτε έθνος. Μια νομοτελειακή δηλαδή κατάσταση η οποία υπήρχε από τους αρχαίους χρόνους. Μόνο που αυτή η εκδοχή δεν είναι πλέον αποδεκτή, μιας και οι σημερινοί ιστορικοί συμφωνούν, πως το έθνος, είναι φαινόμενο του νεότερου κόσμου το οποίο δεν υπήρχε, ούτε στους

αρχαίους, αλλά ούτε και στους μεσαιωνικούς χρόνους.¹

Ο εθνικισμός γεννήθηκε κατά την διάρκεια της Γαλλικής Επανάστασης το 1789. Πριν από αυτήν, η απόλυτη μοναρχία, συμβάδιζε με την συγκρότηση του σύγχρονου κράτους, οι κάτοικοι του οποίου όμως, ήταν «υπήκοοι», οι οποίοι και δήλωναν υποταγή στην άρχουσα δυναστεία. Με την επανάσταση των Γάλλων ενάντια στον Λουδοβίκο τον ΙΣΤ' γεννήθηκε στο όνομα της λαϊκής αυτοκυβέρνησης και σύμφωνα με τις ιδέες του Rousseau, το «Γαλλικό έθνος». Μέσα από τον εθνικισμό των Γάλλων ξεπήδησε η ιδέα πως οι «υπήκοοι του στέμματος» έπρεπε τώρα να είναι «πολίτες της Γαλλίας».²

Μέσα από την Γαλλική επανάσταση γεννήθηκαν οι ιδεολογίες του φιλελευθερισμού, του κοινωνικού και εθνικού ριζοσπαστισμού, όπως και το δικαίωμα των εθνών για αυτοδιάθεση. Το έθνος-κράτος αποτέλεσε πρότυπο πολιτικής οργάνωσης, το οποίο και επηρέασε την οικονομικοπολιτική ιδεολογία των τοπικών παραγόντων, ενώ τα σύννορα κάθε έθνους-κράτους έγιναν ιερά και απαραβίαστα.³ Έτσι κατά την διάρκεια των επαναστατικών και Ναπολεόντειων Πολέμων 1792-1815, αλλά και μετέπειτα, κατά την περίοδο της «Άνοιξης των Λαών» 1848, οι εθνικιστικές ιδέες διαδίδονται σε όλη την Ευρώπη, με κύριο αίτημα, το έθνος να είναι αφέντης του εαυτού του.⁴

¹ Σ. Μαρκέτος, Εισαγωγή στη Μελέτη των Πολιτικών ιδεολογιών. Τόμος Α, (ΕΑΠ, Πάτρα 2002) σελ.187

² Andrew Heywood. Πολιτικές Ιδεολογίες, (Επικέντρο. Αθήνα 2007) σελ.301-302

³ Eric J. Hobsbawm. Nationen und Nationalismus, (Campus, Frankfurt/New York 1989) σελ. 34-36

⁴ Andrew Heywood. Βλ. ό.π, σελ. 286

Προϋπόθεση για την δημιουργία και διατήρηση του εθνικού κράτους ήταν η καλλιέργεια της εθνικής συνείδησης η οποία δημιουργούσε δεσμούς συνοχής και αισθήματα ασφάλειας στους πολίτες.⁵

Στο σημείο αυτό θα πρέπει να διευκρινιστεί, πως την περίοδο αυτή ο εθνικισμός δεν αποτελούσε ένα γνήσιο λαϊκό κίνημα, αλλά περιοριζόταν κυρίως στον ενθουσιασμό της μεσαιάς τάξης για εθνική ενότητα και συνταγματική διακυβέρνηση. Εξάλλου εκεί που πραγματοποιήθηκαν εθνικιστικοί στόχοι, Γερμανία, Ιταλία, αυτό συνέβη κυρίως γιατί υπήρχαν επεκτατικές φιλοδοξίες και όχι γιατί επικράτησαν κάποιες φιλελεύθερες ιδέες.⁶

Στα τέλη του 19ου αιώνα ο εθνικισμός κατέστη τελικά λαϊκό κίνημα, καταφέροντας μέσα από την διάδοση και ανάπτυξη εθνικών συμβόλων, εθνικών γιορτών, κοινής εκπαίδευσης και γλώσσας αλλά και υποχρεωτικής στράτευσης, την διάδοσή και επικράτησή του. Αν η εθνική συνείδηση δεν επιτυγχανόταν με αυτά τα μέσα, τότε προωθούνταν δραστικότερα μέτρα, όπως ήταν αυτά του εποικισμού ή της κατάκτησης.⁷

Την περίοδο αυτή ο εθνικισμός, αλλάζει χαρακτήρα και υιοθετείται από τους συντηρητικούς και αντιδραστικούς πολιτικούς της εποχής, οι οποίοι και τον συνδέουν με τις ιδέες της ευταξίας, της σταθερότητας και της κοινωνικής συνοχής, ενάντια στις σοσιαλιστικές «προκλήσεις», για κοινωνική επανάσταση και διεθνή εργατική αλληλεγγύη. Ο εθνικισμός αυτός οδήγησε σταδιακά στον σοβινισμό και την ξενοφοβία. Η Κυριαρχία των εθνών κρατών, επισφραγίστηκε μέσα από των αποικιακό ανταγωνισμό, που επικράτησε την περίοδο αυτή.⁸

Η άνοδος του εθνικισμού και τα εθνικιστικά συναισθήματα των ευρωπαίων δημιούργησαν ένα κλίμα καχυποψίας, αλλά και μιας φιλοπόλεμης ατμόσφαιρας, η οποία και οδήγησε στο ξέσπασμα του Α' παγκοσμίου πολέμου.⁹ Με το τέλος του πολέμου ολοκληρώνεται η διαδικασία οικοδόμησης των εθνών στην Κεντρική και Ανατολική Ευρώπη.¹⁰ Ο επαναπροσδιορισμός της Ευρώπης προκάλεσε όμως και πολλές αντιπαράθεσεις οι οποίες οδήγησαν στην άνοδο φασιστικών καθεστώτων και τελικά στον Β' παγκόσμιο πόλεμο, που σημάδεψε τον 20ο αιώνα στην Ευρώπη, με τις συστηματικές εξοντώσεις των Εβραίων και των μειονοτήτων.¹¹

⁵ Eric J. Hobsbawm. Βλ. ό.π. σελ 38

⁶ Andrew Heywood. Βλ. ό.π, σελ. 287

⁷ Eric J. Hobsbawm. Βλ. ό.π. σελ. 51-55

⁸ Andrew Heywood. Βλ. ό.π, σελ.288

Στης αρχές του 21ου αιώνα και στην εποχή της παγκοσμιοποίησης είναι πολλοί αυτοί που υποστηρίζουν πως ο εθνικισμός αποτελεί πλέον έναν αναχρονισμό που αναφέρεται στην οικοδόμηση των Ευρωπαϊκών κρατών την περίοδο του 19ου αιώνα.¹² Αν δει όμως κανείς τις τελευταίες εξελίξεις στην Ευρωπαϊκή Ένωση, θα διαπιστώσει πως ο εθνικισμός, αναβιώνει επικίνδυνα, αποδεικνύοντας την ανθεκτικότητά του.

Η ιδεολογία του εθνικισμού διακρίνεται στον πολιτικό εθνικισμό και τον πολιτισμικό εθνικισμό. Η πολιτική ιδεολογία του εθνικισμού γεννήθηκε την στιγμή που «συνάντησε» στην Ευρώπη το αίτημα της λαϊκής κυριαρχίας και έχει την καταγωγή του στις ιδέες του Ρουσσώ και της Γαλλικής Επανάστασης. Ο στόχος του εθνικισμού σε αυτή την περίπτωση είναι η ίδρυση ενός «έθνους-κράτους» το οποίο αποκτά πολιτική ανεξαρτησία, διατηρώντας την εθνική του ταυτότητα. Η δύναμη του έθνους κράτους είναι το ότι προσφέρει την προοπτική τόσο της πολιτισμικής συνοχής, όσο και της πολιτικής ενότητας. Όταν ένας λαός μοιράζεται κοινή κουλτούρα κερδίζοντας το δικαί-

οίκον. Η ιδεολογία του εθνικισμού διακρίνεται στον πολιτικό εθνικισμό και τον πολιτισμικό εθνικισμό. Η πολιτική ιδεολογία του εθνικισμού γεννήθηκε την στιγμή που «συνάντησε» στην Ευρώπη το αίτημα της λαϊκής κυριαρχίας και έχει την καταγωγή του στις ιδέες του Ρουσσώ και της Γαλλικής Επανάστασης. Ο στόχος του εθνικισμού σε αυτή την περίπτωση είναι η ίδρυση ενός «έθνους-κράτους» το οποίο αποκτά πολιτική ανεξαρτησία, διατηρώντας την εθνική του ταυτότητα. Η δύναμη του έθνους κράτους είναι το ότι προσφέρει την προοπτική τόσο της πολιτισμικής συνοχής, όσο και της πολιτικής ενότητας. Όταν ένας λαός μοιράζεται κοινή κουλτούρα κερδίζοντας το δικαί-

⁹ Eric J. Hobsbawm. Βλ. ό.π. σελ. 154-156

¹⁰ Andrew Heywood. Βλ. ό.π, σελ.288

¹¹ Eric J. Hobsbawm. Βλ. ό.π. σελ.182-185

¹² Andrew Heywood. Βλ. ό.π, σελ. 290

ώμα της αυτοκυβέρνησης, τότε η εθνική ταυτότητα και η ιδιότητά του πολίτη συμπίπτουν.¹³

Συμπερασματικά θα μπορούσε κανείς να συνοψίσει υποστηρίζοντας πως ο πολιτικός εθνικισμός αναφέρεται στην συλλογικότητα ενός έθνους με κεντρικό στόχο την πραγματοποίηση των δικαιωμάτων των ατόμων, μέσα από μια εθελοντική πολιτική διαδικασία ολοκλήρωσης, αλλά και ανασύνθεση της κοινωνίας, πάντοτε όμως μέσα στα περιορισμένα εθνικό-κρατικά σύνορα.

Αυτή όμως η άποψη του πολιτικού εθνικισμού εμπεριέχει κινδύνους και είναι πολλές φορές παραπλανητική. Σύμφωνα με την παραπάνω εκδοχή δημιουργείται για παράδειγμα το ερώτημα αν ο ελληνισμός που ζει στο εξωτερικό, είτε ως μετανάστες, είτε ως μόνιμοι κάτοικοι μιας άλλης χώρας, ανήκουν στο ελληνικό έθνος.

Υπάρχουν επίσης κάποια έθνη όπως οι Ουαλοί, που ικανοποιούνται για παράδειγμα με κάποιο είδος αυτονομίας χωρίς να διεκδικούν ανεξάρτητο έθνος-κράτος ή, όπως στην περίπτωση των Βάσκων, και των Βόρειων Ιρλανδών, οι οποίοι βρίσκονται μέσα σε ένα έθνος κράτος, δεν ταυτίζονται όμως με αυτό, διεκδικώντας την ανεξαρτησία τους.¹⁴

Από τον πολιτικό αυτοπροσδιορισμό του εθνικισμού, που εκπροσωπήθηκε κυρίως από τις φιλελεύθερες τάσεις, περνάμε στην σύγχρονη πλέον εποχή, όπου επικρατεί ο πολιτισμικός εθνικισμός. Μια άλλη μορφή εθνικισμού, που βασίζεται στα πολιτισμικά και όχι στα πολιτικά στοιχεία εθνικής ύπαρξης. Ένας εθνικισμός που βασίζεται στην πολιτισμική αυτοτέλεια και την αναγέννηση του έθνους, το οποίο θεωρείται οργανική και ιστορική οντότητα, βάζοντας την πολιτική ανεξαρτησία σε δεύτερη μοίρα.¹⁵

¹³ Andrew Heywood. Βλ. ό.π, σελ. 301- 304

¹⁴ Eric J. Hobsbawm. Βλ. ό.π. σελ. 194-196

¹⁵ Σ. Μαρκέτος. Βλ. ό.π. σελ. 202

Ενώ ο πολιτικός εθνικισμός είναι «ορθολογικός» και διέπεται από αρχές, ο πολιτιστικός εθνικισμός είναι ρομαντικός και βασίζεται στην ιστορία του έθνους που αποτελεί οργανικό σύνολο. Τα έθνη μοιράζονται μια κοινή ιστορία κοινές παραδόσεις και γλώσσα, αλλά και μια κοινή θρησκεία.¹⁶ Χαρακτηριστικό είναι το παράδειγμα της Γερμανίας, η οποία σε αντίθεση με τις ιδέες της Γαλλικής Επανάστασης πίστευε στην ανωτερότητα της Γερμανικής κουλτούρας, αναβιώνοντας τις λαϊκές παραδόσεις και τους θρύλους του Γερμανικού έθνους.¹⁷

Συμπερασματικά θα μπορούσε να πει κανείς πως ο πολιτιστικός εθνικισμός σε αντίθεση με τον πολιτικό εθνικισμό, δεν βασίστηκε στην δημιουργία ενός έθνους-κράτους, αλλά σε μια φυσική εξέλιξη η οποία βασίζει την δύναμη της λαϊκής συλλογικής συνείδησης στην ιστορία ενός λαού και στην δύναμη της γλώσσας.

Παρόλο όμως που οι ιδέες του πολιτιστικού εθνικισμού οδήγησαν σε πιο πλουραλιστικές και οικουμενικές απόψεις για τον εθνικισμό, υποστηρίζοντας κανείς της απόψεις του, θα έρθει αντιμέτωπος με το ερώτημα, για παράδειγμα, αν η Ελβετία, που αποτελείται από τρεις διαφορετικές κουλτούρες με τρεις διαφορετικές γλώσσες αποτελεί τελικά το έθνος των Ελβετών.

Αν και το χάσμα μεταξύ του πολιτικού και πολιτισμικού εθνικισμού μοιάζει αγεφύρωτο, παρόλα αυτά οι ιδέες και των δύο εθνικισμών είναι αυτές που οδήγησαν τις περισσότερες χώρες σήμερα στην δημιουργία πολυεθνικών κρατών. Χαρακτηριστικά είναι τα παραδείγματα του Καναδά της Αυστραλίας και της Βρετανίας, χώρες οι οποίες αυτοχαρακτηρίζονται πλέον ως πολυπολιτισμικές, προάγουν δηλαδή την ελεύθερη έκφραση των ομάδων που περιέχουν. Το φαινόμενο της πολυπολιτισμι-

¹⁶ Andrew Heywood. Βλ. ό.π, σελ.299-306

¹⁷ Βλ. ό.π σελ. 306-307

κότητας υπήρχε και σε όλες σχεδόν τις Αυτοκρατορίες όπως για παράδειγμα την Οθωμανική Αυτοκρατορία.¹⁸

Τα σημερινά φιλελεύθερα κράτη προσπαθούν να κρατήσουν μια καλοπροαίρετη αμέλεια και μια ουδετερότητα στο θέμα της πολυπολιτισμικότητας. Προσπαθούν για παράδειγμα να κρατήσουν μια ουδετερότητα από την Θρησκευτική πίστη των πολιτών της, διαχωρίζοντας το κράτος από την εκκλησία. Ακομη και στο θέμα της γλώσσας κρατούν ουδέτερη στάση, όπως για παράδειγμα η Αμερική η οποία δεν έχει επίσημη συνταγματική γλώσσα. Αυτό δεν σημαίνει βέβαια ότι τα κράτη δεν φροντίζουν τα δικαιώματα της πλειονότητας των πολιτών της. Έτσι για παράδειγμα η εκμάθηση Αγγλικής γλώσσας στα αμερικάνικα σχολεία είναι νομική απαίτηση.¹⁹

Έτσι διαπιστώνει κανείς, πως οι σημερινές χώρες, προσπαθούν από την μια να προβάλλουν την πολυπολιτισμικότητα, επιβάλλοντας και διαμορφώνοντας συγκεκριμένα πολιτικά μέτρα, ώστε να διατηρηθεί η πολιτισμική ποικιλοπλοκότητα όλης της κοινωνίας, από την άλλη όμως υπερασπίζονται τις αρχές του έθνους-κράτους, προβάλλοντας ισχυρές αντιστάσεις στην πολυπολιτισμικότητα.²⁰

Η πολυπολιτισμική άποψη δέχεται ότι η κοινωνία αποτελείται από διαφορετικές ομάδες με πολιτισμικές ιδιαιτερότητες. Οι πολιτικές εθνικής οικοδόμησης που ακολουθούνται είναι όλο και περισσότερο μετριοπαθείς και περιορισμένης εμβέλειας, έτσι ώστε να μπορούν να προσαρμοστούν στις απαιτήσεις των μειονοτήτων. Η σχέση ανάμεσα σ' αυτά τα κράτη και τις μειονοτικές τους ομάδες θεωρείται αμφίδρομη, καθώς αναπτύσσεται μεταξύ τους μια διαλεκτική της εθνικής οικοδόμη-

¹⁸ ΣΠ. Μαρκέτος. Βλ. ό.π. σελ. 195

¹⁹ Will Kymlicka. Η πολιτική φιλοσοφία της εποχής μας, (Πόλις, Αθήνα 2012) σελ.467-468

²⁰ Βλ. ό.π. σελ.471 -472

σης και των μειονοτικών δικαιωμάτων. Η κοινωνική ένταξη προωθείται με την αναγνώριση των πολιτισμικών ιδιαιτεροτήτων των μειονοτήτων και τη διαμόρφωση ενός κοινωνικού πλαισίου, μέσα στο οποίο θα μπορούν να συνυπάρχουν και να αναπτυχθούν όλοι οι πολιτισμοί χωρίς να τίθεται σε κίνδυνο η ενότητα και η συνοχή της χώρας.²¹ Έτσι τα δημοκρατικά εθνικά κράτη, συνεχίζουν να πιστεύουν στην εθνική συλλογικότητα, η οποία και αναγνωρίζεται, στην καλύτερη περίπτωση, στην πλειονότητα των πολιτών, ποτέ όμως στο σύνολό του.²²

Συμπερασματικά θα μπορούσαμε να πούμε πως είναι πραγματικά δύσκολο να δώσει κανείς μια αντικειμενική απάντηση στο αρχικό ερώτημα, αν κάποιος γεννιέται ή γίνεται Έλληνας. Από τη μια έχουμε τα εθνικά κράτη, που είτε μέσα από τον πολιτικό εθνικισμό είτε μέσα από τον πολιτιστικό εθνικισμό, γίνονται διαχειριστές της ιδιότητας του πολίτη, μιας συγκεκριμένης κοινότητας, με εδαφικό και πολιτισμικό καθορισμό, από την άλλη έχουμε μια σύγχρονη αντίληψη η οποία προσπαθεί μέσα από την πολυπολιτισμικότητα να απεγκλωβίσει τους πολίτες της από παρωχημένες αντιλήψεις, στοχεύοντας σε ένα οικουμενικό σύστημα αξιών.

Γιανασυμβεί όμως αυτό πρέπει κοινωνία να διαμορφώσει πολίτες με δημοκρατικές αξίες και κοινωνίες με πολιτισμικό πλουραλισμό, οι οποίες θα είναι έτοιμες να συνεργαστούν αρμονικά με άτομα διαφορετικών εθνικών πολιτισμών. Η ΕΕ θα μπορούσε να είναι το πιο αξιόλογο παράδειγμα μιας τέτοιας κοινωνίας.

Η κρίση όμως που μαστίζει αυτήν την εποχή την Ευρώπη αποδεικνύει για άλλη μια φορά πως το έθνος κράτος με τις συντηρητικές του εκδοχές είναι ανθεκτικό.

Τελικά γεννιέται κανείς Έλληνας ή γίνε-

²¹ Βλ. ό.π. σελ.474-476

²² Βλ. ό.π. σελ. 496ς

ται; Μια απάντηση ίσως μας δίνει η θέση της εταιρείας Ελλήνων Συγγραφέων της Γερμανίας:

«Η ΕΕΣ, απορρίπτοντας το επιχείρημα Ελληνική Λογοτεχνία είναι μόνον αυτή που είναι γραμμένη στην ελληνική γλώσσα, στηρίζει την ελληνικότητα ενός συγγραφέα της διασποράς μέσα στις μεταμορφώσεις που υφίσταται ο συγγραφέας και το έργο του ανάμεσα στις δύο κοινωνίες όπου ζει και δημιουργεί, ανεξάρτητα σε ποια από τις δύο γλώσσες γράφει. Για την ΕΕΣ, Έλληνας είναι αυτός που σκέφτεται ελληνικά».²³

Βιβλιογραφία:

Andrew Heywood. Πολιτικές Ιδεολογίες, (Επίκεντρο. Αθήνα 2007)

Eric J. Hobsbawm. Nationen und Nationalismus, (Campus, Frankfurt/New York 1989)

ΣΠ. Μαρκέτος, Εισαγωγή στη Μελέτη των Πολιτικών ιδεολογιών. Τόμος Α, (ΕΑΠ, Πάτρα 2002)

Will Kymlika. Η πολιτική φιλοσοφία της εποχής μας, (Πόλις, Αθήνα 2012)

Ο Μιχάλης Πατένταλης είναι συγγραφέας και έχει σπουδάσει μεταξύ άλλων Ευρωπαϊκό Πολιτισμό. Είναι επίσης Πρόεδρος της ΕΕΣ.

²³ Από την ιστοσελίδα της ΕΕΣ Γερμανίας www.gga-brd.de

"TENNIEΣAI H ΓINEΣAI ΕΛΛΗΝΑΣ;" oder "DOCH WO IST DER SCHNEE VOM LETZTEN JAHR?)
aus François Villon: „Ballade der Frauen von einst“

(Montage Jürgen Rompf, Foto: Anna Tastsoglou)

Γιάννης Τζανής ΜΗΝ ΚΛΑΙΣ, ΜΑΡΙΑ

Εύχομαι το 2019
να στηρίξει το κουράγιο μας

Πρωτοχρονιά 2019

Άγιε Βασίλη, άγγελε της προσμονής, και φέτος σκάλωσε στα σύννεφα το αστέρι της Ανατολής, η Σμύρνη κι η Βαγδάτη πάλι στο γιανγκίνι, πώς θα φύγεις από την Καισάρεια δίχως την άδεια του σουλτάνου;

«Θάλαττα! Θάλαττα!..» κραυγάζουν οι τρισμύριοι κι ορμούν σε βάρκες φουσκωτές: Κάτι μαυραγορίτες, πράκτορες του Χάροντα τους μπατικάνουν για τις όχθες της Αχερουσίας. «Κατάρατε, απόδος τα πορθμεία!..» Ύπουλη Μεσόγειος, πόσους θα καταπιείς ακόμη να χορτάσεις; Και η Ιθάκη με τον αποθρόωνοντα καπνόν απόμακρη στη Βαλτική κι η Χίος με τη Λέσβο βουλιαγμένες.

Στου κόσμου τις πολύβουες καρδιές ο πανικός, ύπουλο φίδι σέρνεται, παγώνει τα αθώα όνειρα, δαγκώνει και γεμίζουν αίμα οι πλατείες και τα στέκια της χαράς.

Άσπονδοι σύμμαχοι ζητούν τα συμπεφωνημένα: γην και ύδωρ, σμύρναν και χρυσόν, πετρέλαιο, μισθούς, συντάξεις, σπίτια και λιμάνια, όλα στο σφυρί κι εμείς χτυπάμε τις καμπάνες της απελευθέρωσης.

Οι επιχώριοι Καίσαρες, Ρωμαίοι και Βυζαντινοί διάφορων χρωμάτων και προσανατολισμών, με μισοάδεια τα πονγκιά μοιράζουν οβολούς και τυχερά λαχεία από τα μπαλκόνια και τα γυάλινα παράθυρα και υπόσχονται νέο Παράδεισο με δανεικά απ' τους χρηματιστές της οικονομίας... «Ευοί, ευάν!» Υψώστε στο καράβι του Θησέα άσπρα τα πανιά, το σκά-

φος της Ελλάδας μόλις πέρασε σε ήρεμα νερά, οι πεινασμένοι έκοψαν στη μέση τις μπουκιές και τις αυγάτισαν, οι άνεργοι μοιράσανε τις ώρες κι έτσι στις καρτέλες όλο λιγοστεύουν, οι επαίτες βρήκαν στέκι μόνιμο στα σταυροδρόμια και στις εκκλησιές, φέτα ψωμί και μια σαλάτα στα συσσίτια και ο Αινείας με τον σεβαστό γονιό στους ώμους βρήκε διαβατήριο πλαστό και ψάχνει για το Λάτιο της θεϊκής επαγγελίας, οι κοπέλες και τα παλικάρια μας, αποδημητικοί καημοί, έρχονται για Χριστούγεννα και φεύγουν κι οι βαλίτσες με τα άπραγα όνειρα στοιβάζονται στ' αεροδρόμια. «Όμορφος κόσμος, ηθικός, αγγελικά πλασμένος». Όχι πια νέα τάξη τρισκατάρατη, αλλά νέος Παράδεισος με ήρεμα νερά, νέα κανονικότητα με όραμα τα τριακόσια αργύρια για κάθε τέρμινο... στ' αλώνια με τον τελικό λογαριασμό. Που αποξεχαστήκατε τριακόσιοι του Λεωνίδα;;;

Άγιε Βασίλη, φρόντισε να δραπετεύσεις και να 'ρθεις! Φέτος μας ζήτησαν να υπογράψουμε και δήλωση πενίας τα αδέρφια, «που ξαπλώσαμε στην ίδια χλαίνη τον χειμώνα» και το ίδιο εμβατήριο μας σήκωσε το χάραμα, αίτηση για το μέρος του ουρανού που κουβαλάμε όλοι στους ισχνούς μας ώμους, ένα κομμάτι ξαστεριάς ίσα για πρόφθαση. Σε περιμένουμε για να μοιράσεις ένα πιάτο σούπα στα πουλιά μες στις πλατείες, ένα ψίχουλο χαμόγελου στα θορυβώδικα σπουργίτια της αυλής...

Φέτος τα γράμματα απ' τα παιδιά βουνό μα τα πακέτα σου δεν έφθασαν ακόμη... Οι προσευχές χτυπάνε απ' ευθείας στου

Θεού τα κουρασμένα τύμπανα. Εδώ στη γειτονιά του ήλιου και της γελαστής υπομονής, στέγνωσε η δύναμη και το κομπόδεμα, οι δέκα ανοιχτές πληγές του Φαράω όλο αυξάνουν κι ας ανέβηκε η αγορά τρεις πόντους απ' το φιλοδώρημα κι ελάχιστοι πιστεύουν πως θα πάμε στο καλύτερο. Το λεν οι κούκοι στα έρημα βουνά, οι πέρδικες στα συνοφρυωμένα πλάγια κι οι ερευνητές προφήτες στα βαρύθυμα λεκανοπέδια... «Απέσβετο και λάλον ύδωρ» μες στα βουερά τα καφενεία.

Περνοδιαβαίνουν οι σωτήρες, άρχοντες και ταγοί, γραμματείς και φαρισαίοι, καρεκλούχοι και τιτλούχοι, μα η σωτηρία, τρομαγμένη απ' το πλήθος και το πάθος της αγάπης, κρύφτηκε στις δίπλες του καιρού... Κι εμείς, φτωχοί σώματι και ψυχή, μαζεύουμε, έστω και ρόγες, όρθιοι χειροκροτούμε στα συνέδρια της ρουτίνας και στις συναυλίες της παρηγοριάς, αλλά κρατάμε την οργή γροθιά για τους Αργείους και χειροβομβίδα για τους Δαναούς «και δώρα φέροντας»...

Μην κλαις, Μαρία, για το δέμα που δεν πήρες! του παππού και της γιαγιάς η σύνταξη, ξεψυχισμένη από κόφτες και ψαλίδια, φόρους, εισφορές, και ό,τι άλλο μέλλεται, κρατάει ακόμη για το γέλιο και την ξενιοσιά σου, το ψωμί και τ' όνειρο όλης της νιότης: Κόκκαλο γερό η γενιά μας άντεξε πολύ χειρότερα με παξιμάδι και νερό, χωρίς να γλύψει εκεί που έφτυνε.

Έλα να ψάξουμε μαζί των Χριστουγέννων το αστέρι κι ύστερα, πρίμα μπαλαρίνα, να χορέψεις με τη Συμφωνία της Χαράς, την Εποχή της Άνοιξης και τον Καρυοθραύστη για να σπάσεις τη σκληράδα του κακού. Σπάσε το ρόδι να σκορπίσεις θρύψαλα τις δύσκολες στιγμές και κοίταξε στο απέναντι βουνό με τα χλωρά πράσινα έλατα τον ήλιο να ροδίζει την κορφή του κόσμου με το χρώμα που αγαπάς...

Γιάννης Τζανής

Γεννήθηκε στη Γερακαρού Θεσσαλονίκης. Φιλολόγος, Διδάκτορας Βυζαντινολογίας. Δίδαξε Βυζαντινή Ιστορία στο ΑΠΘ και Βαλκανιολογία στο Πανεπιστήμιο Μακεδονίας. Υπηρέτησε ως Διευθυντής Γυμνασίων Λυκείων, Διευθυντής Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Νομού Θεσσαλονίκης, Σχολικός Σύμβουλος, Υποδιευθυντής και Αναπληρωτής Διευθυντής Περιφερειακού επιμορφωτικού Κέντρου (ΠΕΚ) Προϊστάμενος Επιστημονικής-Παιδαγωγικής Καθοδήγησης και Αναπληρωτής του Περιφερειακού Διευθυντή Εκπαίδευσης Κεντρικής Μακεδονίας.

Δημοσιεύσεις: Επιστημονικά έργα, ποιητικές και πεζογραφικές συλλογές, ανθολόγια μαθητικής ποίησης και πολλά άρθρα και λογοτεχνικά κείμενα σε περιοδικά.

Σάκης Πορίχης

ΓΙΩΡΓΟΣ ΒΑΛΑΣΙΑΔΗΣ - ΠΟΡΤΡΑΙΤΟ ΕΝΟΣ ΝΕΟΥ-ΠΑΛΙΟΥ 'ΕΛΛΗΝΑ ΠΡΟΣΦΥΓΑ

Αδερφάκια, αν εσείς που διαβάσετε τούτα τα παραμύθια, που σας τά'χω στολισμένα στο χαρτί, φανταστείτε για τη μούρη μου κανένα συγγραφέα μεσήλικα, να κάθεται στο γραφειάκι του, με τα γυαλιά κατεβασμένα ως στη μύτη, να παλεύει με τις λέξεις που ψαρεύει από το νου του, να τα βάλει σε αράδες στο χαρτί και να τις δουλέψει σαν λογομάστορας, αποτύχατε ως μάντες! Η διόρθωσις είναι αναγκαία - ως έλεγε κι η μαμά μου, η Μαρίκα «ουδέν κρυπτόν από τον ήλιον» - για να σας αποκαλύψω τα αυτονόητα για μένα.

Με λέει το λοιπόν η κόρη μου, πού 'ναι κουμάσι στη δουλειά της, «δημοσιογράφο» θα τη βάφτιζε η Σουλτάνα, Θεός σωρέστην, «άκου μπαμπά, μην παιδεύεσαι αδίκως να διαβάσω τη χαρτούρα σου, εγώ ιερογλυφικά δεν σκαμπάζω» και με φέρνει, απογεματάκι, μια γυάλινη οθόνη, που την είχαν στη δουλειά της για τον σκουπιδιάρη, ως φαίνεται, με βάζει κάτι καλώδια δεξιά κι αριστερά, πατάει κάνα δύο κουμπιά και... «γράφει!» με λέει. Ως αδαής εγώ περί αυτά, όταν με πήρε τα χαρτιά από μπροστά μου και με έβαλε στη χούφτα ένα ποντίκι πλαστικό, μ' έφυγαν απ' το νου μου όλα, σαν να μού 'βαλαν μια τάπα στη βρυσούλα πού 'τρεχε νεράκι και με δρόσιζε. «Άκου μαντάμ!» τηνε λέω, «τζαναμπέτης δεν είμαι, αλλά μ' αυτή τη γυαλούρα που με έστησες μπροστά μου, χωριό δεν κάνω!». Ούτε κιουφουρμπάσης είμαι, αλλά στήνω ένα καυγαδάκι, για την τιμή των όπλων, «κάνε ό,τι σε φωτίσει η Παναγία», με λέει και βροντάει την πόρτα. «Κάνε το χατήρι

του παιδιού, έστω μια φορά!» φωνάζει κι η γυναίκα μου από την κουζίνα, που χαμπάρι δεν είχε για την αιτία του κακού, «έτσι κι αλλέως σαχλαμάρες γράφεις». Έμεινα ενώπιος ενώπιω με τον εχθρό. Είπα τα πάθη μου στη Νικούλα τηλεφωνικώς, που βάλθηκε να με παρηγορήσει. «'Ελα Γιώργο μου, έτσι γράφουν όλοι σήμερα, θα συνηθίσεις, σιγά σιγά». «Βρε κοκόνια μου», την απαντάω, «σε αισθάνομαι, αλλά δεν με πάει να γράφω κάτω και να βλέπω απάνω, δεν καταλαβαίνεις; Όταν βλέπω το γυαλί θαρρώ πως κάνω ακτινογραφίες!».

Τη γάτα άμα τη στριμώξεις, λένε, χυμάει. Εγώ δεν χύμηξα μεν, αλλά έδωσα ραντεβού με τον εξομολόγο μου. Μην πάει ο νους σας στο κακό, δεν εννοώ κάποιον πνευματικό λειτουργό, εννοώ το φίλο μου το Σάκη, σπουδαγμένο περί τα κοινωνικά, που ναι μεν κουβαλάει μια ντουζίνα μπελάδες ο ίδιος μέσα του, αλλά που για τα προβλήματα των αλλωνών γίνεται προφεσόρος. Τα αναλύει, τα μπερδεύει τα ξεμπερδεύει, αλλά στο τέλος βρίσκει τη λύση. «Να σε πω την αμαρτία μου αδερφάκο», τονε λέω, «άρχισα να γρατζουνάω στο χαρτί κάτι παραμυθάκια...το και το...». Όπως σας τό'πα. Με ανέλυσε πρώτα την παραμυθικήν τέχνην, το κατόπιν την κόρη μου, τέλος με έδωκε μία διάλεξη περί μοντέρνας τεχνολογίας και αναφέρθηκε με λεπτομέρειες στα πλεονεκτήματα της ηλεκτρονικής γραφής. Δεν ξέχασε όμως και την ουσία. «Άμα θέλεις» με κάνει «στα αντιγράφω εγώ, ή μου τα λες και στα γράφω». «Χαρτί έχεις πρόχειρο;» τονε ρωτάω. «Γράφε!... Κορακίδης του γέ-

νους Κόρακος...»

Γιώργος μιλάει, Σάκης γράφει. Ούτως εγένετο η «Γέννεσις», εγράφησαν τα περί μπαμπά μου, τα περί Σουλτάνας και γενικώς περί Ταταούλων και των τεθνηκότων εν αυτοίς ηρώων, ώσπου μίαν ωραίαν πρωίαν, που καμώθηκα τον ασθενή και ελεύθερος ιατρού διηγόμην στην παρέα μου τα περί νονού μου και Αριστοτέλους, μου ξεφούρνισε ο Σάκης το σχέδιο. Ο Βασίλης θα κάνει το Layout! Ντογρού για το γραφείο τού Βασίλη. «Times New Roman» η γραφή, με ξηγιέται ο Βασιλάκης. Εδώ, στο εξώφυλλο θα μπει η Αγία Σοφία, αποφαινόνται και οι δύο, εκεί ο πρόλογος, τόσες οι αποστάσεις, οι διάλογοι σε γραφή cursiv, κι εδώ η φωτογραφία σου.

«Άκου να δείς» λέω στην κόρη μου συνωμοτικά το βράδυ «να με ανοίξεις ένα doc Tatavla, και τη μαμά μη τηνε λές ακόμα τίποτα». Την άλλη μέρα, «άκου παιδί μου,

από E-Mail σκαμπάζεις; Βρες με έναν κωδικό, θα έχουμε Kommunikation με το Βασιλάκη, τονε ξέρεις;». Έκτοτε μ' ένα Pin έτοιμοι να μπούμε στα Ταταύλα. Γιωργάκης ante Portas. Και άντε E-Mail στο Βασίλη «Την Αγία Σοφία έγχρωμη μπορούμε να τηνε κάνουμε;» Και δος του ηλεκτρονικά μηνύματα στον προφέσορα «το Μαγγασάρενα να το γράψουμε με γάμα κάπα;» Περιμένω απάντηση. Το Σάββατο να δούμε το Layout, στου Βασίλη», το μάτι μου απ' το γυαλί δεν έλεγε να ξεκολλήσει. «Αμάν πιά! Δεν μπαϊλντισες;» φώναζε η γυναίκα μου, «παλιά μ' έλεγες και καμμιά ιστορία!»

Γιώργος Βαλασιάδης

Δια χειρός και πνεύματος Σάκη Πορίχη

KIKI DIMULA

Plötzlich wurde ich hellhörig

Gedichte und ein "Mythos"

R ROMIOSINI

Κική Δημουλά

από:

ΔΗΜΟΣΙΟΣ ΚΑΙΡΟΣ
ÖFFENTLICHES WETTER

ΕΣΩΣΤΡΕΦΕΙΑ

Κυριακή. "Ό,τι συνέβη τό Σάββατο
σήμερα κλειστό. Εργάσιμο
μόνο τό μνημείο του "Άγνωστου
στρατιώτη.

Ή ήρωις ασπίδα του νεκρή, λάμψη
ωχρή της απονέμει ό ήλιος.

Αεράκι
κι όπου φύγει φύγει
τό αποδημητικό τών λεμονανθών
άρωμα

μεσίστια ή λιακάδα πατρίς.

INTROVERTIERTHEIT

Sonntag. Was alles am Samstag geschah
ist heute geschlossen. Es arbeitet
nur das Monument des Unbekannten
Soldaten.

Sein heldenhafter Schild tot. Einen blassen Strahl
verleiht ihm die Sonne.

Eine sanfte Brise
und auf und davon
ist der Zugduft
der Zitronenblüten

auf Halbmast das sonnenumflutete Vaterland.

Ο ΑΝΤΙΚΤΥΠΟΣ

ΕΙΠΕ ΤΟ ΦΕΓΓΑΡΙ ΣΤΗ ΝΥΧΤΑ

πάντως εσύ νύχτα είσαι τυχερή
έξοδα μηδέν
σου δίνουν φώς δωρεάν τ' αστέρια
παίρνεις κι ένα μικρό ενοίκιο
από τὰ Ονειρα.

Αγρίεψε ή νύχτα.

Εγώ δεν έχω έξοδα; Ποιος
ταΐζει τους γρύλους
τις πυγολαμπίδες τὰ νυχτολούλουδα
την αγρύπνια;

Ξέρεις τί λάδι τρώνε τὰ καντήλια
έγώ ανάβω τους εκλιπόντες

άκοϋς εκεί
μου δίνουν φώς δωρεάν
τ' αστέρια...

που νά τό βρουν δέ βλέπεις πόσοι
διάττοντες αυτοκτονούν κάθε βράδυ;

Και ή μέρα βέβαια περνάει κρίση.
Άλλα εκείνη τουλάχιστον τη συντηρεί
ανελλιπώς ή καθημερινότητα.

DER WIDERHALL

SAGTE DER MOND ZUR NACHT

Jedenfalls hast du, Nacht, Glück
Ausgaben null
dir geben die Sterne Licht umsonst
du bekommst auch eine kleine Miete
von den Träumen.

Die Nacht wurde wild.

Ich soll keine Ausgaben haben? Wer
füttert denn die Grillen
die Glühwürmchen, die Nachtblumen
die Schlaflosigkeit?

Hast du eine Ahnung was für eine Menge Öl die Öllämpchen verschlingen
ich zünde die Abgeschiedenen an

so was!
Die Sterne würden mir
umsonst Licht geben...

Wo sollen sie das finden
siehst du nicht wie viele Sternschnuppen jeden Abend Selbstmord üben?

Auch der Tag ist natürlich von der Krise befallen.
Aber den ernährt immerhin
unablässig der Alltag.

FOTO: JÜRGEN ROMPF 2016

ΕΙΠΕ Η ΡΕΜΒΗ ΣΤΟ ΦΕΓΓΑΡΙ

δυστυχώς δέ θα σέ χρειαστώ άλλο
τέρμα οί παραστάσεις.
Μετρημένοι οί θεατές
αν και ήταν ελάχιστο
συμβολικό τό εισιτήριο

και όνειρο να δεις πληρώνεις
όσα πλήρωνες
πάντα
κι ας είναι χιλιοπαιγμένο.

Τέρμα. Τι να κάνω;
Να παίζω
δωρεάν για δυο τρεις
τζαμπατζήδες έρωτες;

Δέ συμφέρει
εξευτελίζεται τό έργο.

ΕΙΠΕ Η ΝΥΧΤΑ ΣΤΟ ΦΕΓΓΑΡΙ

δώσ' μου λίγο χρυσάφι
να σπάσω κάπως
αυτό τό μαύρο πού είμαι.

Δεν περισσεύει, αρνήθηκε τό φεγγάρι.
Πρώτον έχω ν' αναδείξω το θέαμα μου.
Μετά να φωταγωγήσω
την Ακρόπολη τό Ερεχθείο

SAGT DIE TRÄUMEREI ZUM MOND

leider brauche ich dich nicht mehr
die Vorstellungen sind aus und vorbei.
Gezählt die Zuschauer
obwohl minimal,
eher symbolisch der Eintritt war

auch wenn du nur einen Traum siehst, bezahlst du
soviel du immer
bezahltest
es sei auch tausendmal dasselbe gespielt worden.

Aus und vorbei. Was soll ich tun?
Spielen
umsonst für zwei drei
erschlichene Liebschaften?

Das lohnt sich nicht
so wird das Stück erniedrigt.

SAGTE DIE NACHT ZUM MOND

Gib mir ein bisschen Goldfarbe
Um etwas zu mildern
das Schwarz das ich bin.

Ist nichts mehr übrig, verneinte der Mond.
Erstens muss ich mein Spektakel vorführen.
Dann muss ich beleuchten
die Akropolis, das Erechtheion

τα σοκάκια την απομόνωση
κάποιον έρωτα σβηστό.

"Έβαλε τις φωνές ή νύχτα
"Ε, όχι και να ρίξεις φως στον έρωτα.

Αυτό τό σκοτεινό αίσθημα είναι
ό πιο επιμελής μαθητής μου.

ΕΙΠΕ Η ΑΝΟΙΞΗ ΣΤΑ ΛΟΥΛΟΥΔΙΑ

φέτος ή Σταύρωση θά γίνει
μέ την επιβεβλημένη λιτότητα

δέ θά πιουν άλλο αίμα τά καρφιά
αρκετά αιμορραγούν
τά πράγματα έξω
έξω στά σκαλιά της εκκλησίας.

Επείγει μόνο νά πάρουμε
πίσω τά τριάκοντα αργύρια
αρκετά θησαύρισε εις βάρος μας
τό δούναι.

Μέ τριάκοντα αργύρια σήμερα
προμηθεύεσαι ένα έστω
μειωμένο λαβείν.

die Pfade die Vereinsamung
eine verloschene Liebe.

Sie fing an zu schreien die Nacht
doch nicht auch auf die Liebe Licht zuwerfen.

Dieses dunkle Gefühl
Ist mein fleißigster Schüler.

SAGTE DER FRÜHLING ZU DEN BLUMEN

dieses Jahr wird die Kreuzigung
mit der ihr geziemenden Schlichtheit stattfinden

die Nägel werden kein Blut mehr trinken
es verbluten zu Genüge
die Dinge draußen
draußen auf den Stufen der Kirche.

Was eilt, ist, dass wir zurückbekommen
die dreißig Silberlinge
das Soll hat sich genug bereichert
auf unsere Kosten.

Mit dreißig Silberlingen kannst du dir heute
ein, wenn auch vermindertes,
Haben verschaffen.

Übertragen von Niki Eideneier

Ανδρέας Αρνάκης
ΜΙΑ ΜΟΥ ΓΙΑ ΤΩΡΑ
νέα ποιήματα

ΣΗΜΑΔΙ ΑΝΟΙΞΗΣ

Από ψηλά, όπως την βλέπω,
Φαντάζει ακόμα πιο στενή
Αυτή η ανήλια αυλή,
Κλειστή ολούθε από γερασμένα σπίτια,
Μιας άλλης θλίψης κι εποχής.
Δυο πιθαμές λεύτερης γης
Που την ορίζουν γκρίζα καλντερίμια,
Μου αναγγέλλει ταπεινά
Της Άνοιξης τον σύντομο ερχομό.

Τα λιγοστά αγριολούλουδα έχουν αρχίσει
Να σηκώνουν τις ανθοκεφαλές τους
Πάνω από το ισχνό χορτάρι,
Ψάχνοντας, εναγώνια θαρρείς, το ταίρι τους.
Ξέρουν πως η ζωή τους είναι φευγαλέα ομορφιά,
Εφήμερη ερωτική ανατριχίλα.

Έμεινα στην εικόνα καρφωμένος,
Μέχρι που με κυρίεψε ασυναίσθητα
Μια λύπη, μια μελαγχολία
Για την παροδικότητα του ωραίου,
Που, ακόμα κι όταν πάψει να υπάρχει,
Κρατάει δέσμια την ψυχή στη θύμησή του,
Πικραίνοντας κι αυτές, τις μετρημένες
Ανοιξιάτικες στιγμές που έχουν απομείνει.

ΜΙΑ ΜΟΥ ΓΙΑ ΤΩΡΑ

Μη μου λες, τι αύριο θα συμβεί.
Μίλα μου για τώρα.
Δεν θέλω το αύριο που χτίζεται
Σε αποσαθρωμένο παρελθόν.
Το χτες επαναλαμβανόμενο
Δεν γίνεται αίσιο μέλλον.

Μη μου λες, ποιο είναι τ' όνειρό σου.
Μίλα μου για τη ζωή μας.

Andreas Arnakis
SPRICH MIR VOM JETZT
neue Gedichte

ANZEICHEN DES FRÜHLINGS

Von oben, so wie ich ihn sehe,
Erscheint dieser sonnenlose Innenhof
Noch enger,
Allseits eingeschlossen von alten Wohnhäusern,
Einer anderen Wehmut und Zeit.
Zwei Spannen freier Erde
Von grauem Kopfsteinpflaster umgrenzt,
Verkünden mir schlicht
Die baldige Ankunft des Frühlings.

Vereinzelt haben die Wildblumen begonnen
Ihre Blütenstengel zu heben
Aus dem dichten Gras,
Als ob sie krampfhaft suchten nach ihren Gefährten.
Sie wissen, ihr Leben ist von flüchtiger Schönheit,
Von vergänglichem erotischem Schauder.

Ich verweilte wie angewurzelt beim Bild,
Bis mir unbewusst hochstieg
Ein Anflug von Trauer, von Melancholie
Über die Vergänglichkeit des Schönen,
Das, auch wenn es aufhört zu sein,
Die Seele gebunden an das Erinnern bewahrt,
Wobei es selbst diesen wenigen noch verbliebenen
Freuden des Frühlings eine Bitternis einflößt.

SPRICH MIR VOM JETZT

Sag mir nicht, was morgen geschieht.
Sprich mir vom Jetzt.
Ich will nicht das Morgen, das gebaut wird
Auf dem morschen Vergangenen.
Das Gestern wird nicht, wenn es sich wiederholt,
Zu einer gedeihlichen Zukunft.

Sag mir nicht, was dein Traum ist.
Sprich mir von unserem Leben.

Δεν θέλω τ'όνειρο που σβήνει
Την φλόγα της αλήθειας.
Το όνειρο επαναλαμβανόμενο
Γίνεται ψυχοβόρος εφιάλτης.

Μη μιλάς για μέλλουσα ευτυχία.
Μίλα μου για έρωτα ενεστώτα,
Να γλυκάνεις τη ρημάδα, μια, ζωή μου.
Έχω ανάγκη από ανθρώπινο παρόν.

NEKPA

Ακριβώς τη στιγμή
Που γύριζα από το παρελθόν
Στον σιβηρικό Ιούννη,
Πάνω στη στροφή
Που οδηγεί στον πλάτανο,
Όπου στήθηκαν κρεμάλες
Για τα αγέννητα παιδιά,
Είδα να 'ρχεται η φορντ
Με το καρυδένιο φέρετρο.

Έτρεχα με ασεβή ταχύτητα
Γι αυτό πάτησα απότομα το φρένο.
Το είδωλο μου στον καθρέφτη
Μου 'φερε τον πανικό.

Τέρμα το γκάζι και πήρα τον κατήφορο.

MARIONETTES THE NYXTAS

Δειλά κι αργά προβάλλει η μέρα.
Σε περιπτύξεις με τη νύχτα ξεχασμένη,
Πώς να ξεφύγει απ' τη μαγεία,
Την υπόσχεση τού τώρα,
Τη μέθη ενός έρωτα κυρίαρχου
Του κόσμου όλων των θαυμάτων.

Κρατάει η νύχτα το δικό της φως
Κρυμμένο σε μιαν άλλη μέρα,
Όπου ο χρόνος σπάει τη φορά του
Και ο χώρος μεταπλάθεται
Σε αδιάστατη ουτοπία.

Μέρα και νύχτα, συνεκδοχές τού είναι.
Αγάπη - μίσος, θάνατος - ζωή.

Ich mag nicht den Traum, der löscht
Die Flamme der Wahrheit.
Der Traum, wenn er sich wiederholt,
Wird zum seelentötenden Albtraum.

Sprich mir nicht von zukünftigem Glück.
Sprich mir von Liebe im Präsens
Um zu befrieden dies eine, mein verwüstetes Leben.
Ich bedarf einer menschlichen Jetztzeit.

TOTENSTILLE

Genau in diesem Moment
Als ich kehrte zurück aus der Vorzeit
In den Juni mit sibirischer Kälte.
Just in der Kurve
Die führt zur Platane
Wo sie aufgestellt hatten die Galgen
Für die ungeborenen Kinder,
Da sah ich kommen den Ford
Mit dem Sarg aus Nussbaumholz.

Ich fuhr mit gottloser Geschwindigkeit
Weshalb ich brüsk auf die Bremse trat.
Mein Abbild im Spiegel
Ließ mich fallen in Panik.

Ich drückte aufs Gas und abwärts ging die Fahrt.

MARIONETTEN DER NACHT

Behutsam allmählich zeigt sich der Tag.
Noch hingegeben in den Armen der Nacht,
Wie soll er diesem Zauber entkommen,
Dem Versprechen des Jetzt,
Dem Rausch eines beherrschenden Eros
Über die Welt aller Wunder.

Die Nacht bewahrt ihr eigenes Licht
Verborgen in einem weiteren Tag,
Wo die Zeit ihren Lauf unterbricht,
Der Raum sich wandelt
In eine unermessliche Utopie.

Tag und Nacht, Varianten des Seins.
Liebe – Hass, Tod – Leben.

Σύμπλεγμα έρωτα οργιαστικού,
Πανάρχαια διονυσιακή τελετουργία.

Μορφές αόρατες οι ηθοποιοί
Αλλάζουν προσωπεία σε άυλη σκηνή,
Που περιστρέφεται άένα στο κενό.

Ξάφνου η σκηνή παγώνει.
Ένα άγγιγμα, ένα φύσημα αχνό θα έφτανε
Να ξαναδώσει την ψευδαίσθηση ζωής,
Καθώς ο «χρόνος το τέλος απαιτεί».

Δεν λείπει να φανεί ο από Μηχανής Θεός,
Και η μέρα πήρε και χαράζει,
Μπροστά σ' ένα αμήχανο κοινό
Που έχει καθηλωθεί στη νύχτα.
Αυτή η παράσταση ποτέ δεν τελειώνει.

«ΧΡΥΣΟΜΑΛΛΟ ΛΕΡΑΣ»

Σύννεφα σκέπασαν νωρίς
Το παιδικό μας καλοκαίρι.
Μας βρήκε απροετοίμαστους
Στο δρόμο η βροχή.

Κι εγώ που ξέμεινα μονάχος,
Σε μονοπάτι δύσβατο κατηφορίζω
Με το ασκί μου όνειρα γεμάτο
Απ' την πανάρχαια πηγή.

Στον όρμο συναθροίζονται
Της εποχής μου αργοναύτες,
Που θ' αποπλεύσουν προς τη λησμονιά,
Αφανισμένοι εξ υπαρχής
Για μια ακατέργαστη προβιά.

ΕΝΘΥΜΙΟ ΖΩΗΣ

Θάλαμος τριακόσια είκοσι
Στο ευπρεπές καθολικό νοσοκομείο
Του Μπόρνχαϊμ.
Δυο παραθύρες, διάφανες οθόνες,
Είναι η επαφή μου με τον κόσμο.

Όλο το απόγευμα μετράω

Verwicklungen eines orgiastischen Eros,
Uraltes dionysisches Ritual.

Unsichtbare Gestalten die Schauspieler
Wechseln die Masken auf erdachter Bühne.
Die sich dreht ewig im leeren Raum.

Plötzlich die Bühne erstarrt.
Eine Berührung, ein sanfter Windhauch vielleicht
Um zurückzugeben die Illusion von Leben,
Während „Die Zeit das Ende verlangt.“

Der Deus ex machina will nicht erscheinen,
Und der Tag beginnt anzubrechen
Vor ratlosen Zuschauern
Festgenagelt an die Nacht.
Diese Vorstellung hat niemals ein Ende.

„DAS GOLDENE VLIES“

Wolken bedeckten schon früh
Den Sommer unserer Kindheit.
Unvorbereitet fand er uns
Auf dem Weg der Regen.

Und ich, der einzig übrigblieb,
Steig auf schwerem Pfad hinab
Mit meinem Äolsschlauch gefüllt
Mit Träumen aus uraltem Quell.

Im kleinen Hafen dort versammeln sich
Die Argonauten meiner Zeit,
Sie fahren aus, Richtung Vergessen,
Gescheitert schon vom Ursprung her
Um eines rohen Schaffells willen.

ERINNERUNG ANS LEBEN

Zimmer dreihundert zwanzig
Im ansehnlichen Katholischen Krankenhaus
Von Bornheim.
Zwei große Fenster, wie durchsichtige Bildschirme,
Mein Bezug zur Außenwelt.

Den ganzen Nachmittag zähle ich

Τα μπόινγκ, τα τζάμπο και τα αίρμπας
Που με αναμμένα φώτα
Κατηφορίζουν για προσγείωση.

Κάποιοι, εδώ μέσα, ετοιμάζονται
Για την στερνή απογείωση.
Άλλοι, όπως εγώ, πιστεύουν πως
Ανεφοδιάζονται για την συνέχιση της πτήσης.

Το κυπαρίσσι, πέντε πατώματα ψηλό,
Που στέκει μεγαλόπρεπα στον κήπο,
Διχοτομεί, ίδια με χαρακιά,
Το χειμωνιάτικο γερμανικό τοπίο.
Αυτό είναι που μέσα μου ξυπνάει
Τον πανάρχαιο νόστο.

Τίποτα, εκεί, στη μεσογειακή Πατρίδα
Δεν κρατάει ζωντανή τη μνήμη των ανθρώπων,
Όσο ένα κυπαρίσσι βαθυπράσινο
Στην κάψα του καλοκαιριού,
Με συντροφιά μονάχη το ανέμελο
Του τζίτζικα τραγούδι.

Die Boings, die Jumbos und die Airbus
Die mit hellen Scheinwerfern
Setzen an zum Landeanflug.

Einige hier drin bereiten sich vor
Zum letzten Abflug.
Andere, so wie ich, glauben
Es sei eine Zwischenlandung zum Tanken.

Die Zypresse, fünf Stockwerke hoch,
Die in voller Pracht im Garten steht,
Zerteilt, wie mit einem Lineal,
Die deutsche Winterlandschaft.
Das weckt in mir
Das uralte Verlangen nach Heimkehr.

Nichts bewahrt dort, in der Heimat am Mittelmeer,
Die Erinnerung der Menschen so lebendig
Wie eine tiefgrüne Zypresse
In der Gluthitze des Sommers,
Nur in der Gesellschaft
Eines sorglosen Zirpens der Zikade.

Übertragen von Hans Eideneier

Andreas Arnakis

Geboren 1937 in Thessaloniki erlebte bewusst die deutsche Besatzung und den anschließenden Bürgerkrieg in Griechenland. Wegen der politischen und wirtschaftlichen Lage emigrierte er 1956 nach Deutschland, um zu arbeiten und zu studieren. Während der Diktatur in Griechenland 1967-1974 leistete er aktiven Widerstand und setzte sich in seinen zweisprachigen Sendungen im Hessischen Rundfunk „Rendezvous in Deutschland“, die Deutschlandweit gehört wurden, politisch klar für die Wiederherstellung der Demokratie in Griechenland ein. Die Junta erkannte ihm seine griechische Staatsangehörigkeit ab. Nach 1974 kehrte er nach Griechenland zurück und wurde Direktor der Radiosendungen der ERT „Stimme Griechenlands“ und der Fernsehprogramme für die Auslandsgriechen. Zu seinen Werken zählen die Herausgabe der griechischen Zeitschrift „Gramma“, zwei Gedichtbände in griechischer und ein Gedichtband in Deutscher Sprache. Heute lebt er in Frankfurt und in Pilion.

Sakis Porichis

WENN ICH BUNDESKANZLER WÄRE, WÜRD E ICH...

Seit meiner Kindheit hörte ich in Griechenland diesen Ausspruch von all denen, die glaubten, das Land retten zu können, wenn mal eine politische Krise ausbrechen sollte. Gewöhnlich (war er zu hören) von aufgebrachten Bürgern, die sich sicher waren, das Rezept der Rettung zu besitzen. Ich fragte ab und zu, wie sie es meinten, und jedes Mal erhielt ich eine plausible Antwort. Es kam der Moment, wo ich während der aktuellen griechischen Krise einige Gedanken in einem Artikel mit dem Titel „Die Diktatur der Demokratie“ äußerte, was meine guten Freunde beunruhigte und die mir empfahlen darüber nachzudenken, bevor der Artikel veröffentlicht würde.

Eines Tages rief mich mein Freund Hans Eideneier nach dem Frühstück zu sich und sagte mir: „Schreib! Ich möchte, dass du den Artikel noch mal überprüfst und mir schickst.“ Und kaum hatte ich damit begonnen, die Begriffe Diktatur und Demokratie erneut zu analysieren, über die Logik von Platon nachzudenken, die zu seiner berühmten „Politeia“ führte, die Einwände von Karl Popper gegen die Errichtung einer geschlossenen Gesellschaft zu überprüfen, mir die Ängste von Thomas Hobbes vor der gegenseitigen Zerfleischung der Mitglieder einer Gesellschaft in Abwesenheit eines mächtigen Staats (Leviathan), sowie das philosophische Rätsel, das uns Karl Marx bezüglich der Notwendigkeit einer „Diktatur der Proletariats“ vererbte, vor Augen zu führen, bekomme ich einen Anruf von meinem Freund Kostas Lajos, der mich auffordert, etwas für die Zeitschrift „Hermes“ zu schreiben.

Das war nun der Anlass, auf die Unter-

suchung meines geliebten Autors Dietrich Dörner mit dem Titel „Die Logik des Misslingens (??)“ zurückzugreifen und parallel dazu auf die Werke von Friedrich Vester und Karl Popper, welche mich mal gezwungen hatten, einige meiner theoretischen Aspekte dogmatischen Charakters zu revidieren.

Im obengenannten Buch erwähnt Dörner ein Experiment: Er bittet zwölf Bürger um Hilfe, um eine Region, irgendwo in Afrika (Tanaland), zu retten, die von zwei Stämmen bevölkert ist und sich in einer ökonomischen Krise befindet. Er bittet die Personen, so viele Vorschläge, wie sie bearbeiten können, für eine sofortige Umsetzung vorzulegen und versichert ihnen, dass sie alle Mittel zur Verfügung haben können, die sie brauchen und beantragen. Sie haben die Vollmacht, wie Diktatoren zu agieren! Und während der Umsetzung haben sie die Möglichkeit, die Schwachpunkte der Planung zu überdenken und auch Korrekturen vorzunehmen. Es ist hier nicht von Interesse, Einzelheiten zu erwähnen, welche die Mehrheit der Retter zu einem Misserfolg führten. Was aber von großer Bedeutung ist, ist die Tatsache, dass alle „Retter“ in der Regel optimistisch ans Werk gingen in der Vorstellung, dass eine Gesellschaft wohl leben und glücklich werden kann, wenn sie nur bereit ist, ihnen zu folgen, freiwillig oder unter Zwang.

So etwa könnte Robespierre in der Zeit der französischen Revolution vielleicht gedacht haben, als er auf Grund der „Prinzipien politischer Moral“ Ansichten wie die folgenden äußerte: „Wir wollen eine Ordnung der Dinge schaffen, in der alle niedrigen und

grausamen Leidenschaften gefesselt werden“, oder wenn er von der „Morgenröte des universellen Glücks“ träumte (D. Dörner S.16,17).

Die Institutionalisierung der Geltung der Vernunft erträumte auch Platon, als er im fernen Syrakus versuchte, den Führer, den Tyrannen, davon zu überzeugen, der Logik der Philosophen als Gesetzgeber zu folgen, um seinen Traum, die Errichtung der idealen „Politeia“ zu verwirklichen. Aber auch Karl Marx war der Ansicht, dass die Verwirklichung des Traums in einer Gesellschaft, in der wir morgens Fischer oder Jäger sind und abends als Philosophen und Dichter auftreten, möglich ist, wenn in einer Übergangsperiode die „Diktatur des Bürgertums“ sich in eine „Diktatur des Proletariats“ verwandelt.

Die gemeinsame Schwäche so verschiedener Visionäre liegt in der falschen Vorstellung, dass es eine ideale Lösung der gesellschaftlichen Probleme gebe, die von Mächten des Bösen verhindert werde. Alle Visionäre haben ihre eigene Utopie im Sinn und suchen Verbündete für ihre Realisierung. Die Verbündeten gehen andererseits davon aus, dass die Führer über die Lösung der Probleme verfügen, wenn sie nur an die Macht kommen. Auf diese Weise wird mit demokratischen Prozessen die Macht des jeweiligen Führers legalisiert, der sich seinerseits bald bewusst macht, dass, wenn die Macht, über die er verfügt, für die Lösung der wirklichen Probleme nicht ausreicht, er das Problem der Festsetzung seiner Macht lösen muss.

Plausibel ist die Aporie Platons: Warum soll das Wohl der Polis von der Meinung der Mehrheit der Teilnehmer in den Bürgerversammlungen bestimmt werden, wenn diese doch keine Ahnung von Politik haben? Aber ebenso wirft sein Lösungsvorschlag Fragen auf, die Könige und die Mächtigen sollen mit echtem Eifer zu philosophieren beginnen, damit sie zu einer Vereinigung

politischer Macht und Philosophie geführt werden (Im fünften Buch der Politeia). Bis also der Prozess für die Schaffung gerechtigkeitsbewusster Bürger abgeschlossen ist, die eine gerechte Gemeinschaft (Gesellschaft) herbeiführen sollen, müsste die Diktatur der Philosophen politisch agieren. Etwa von allen? Oder von denjenigen, die sich die philosophischen Ansichten Platons zu eigen gemacht haben?

SAKIS PORICHIS, 1945 in Athen geboren, besuchte dort Die Volksschule und das Gymnasium und kam 1963, als Gastarbeiter nach Deutschland. In der Zeit 1965 -1967 studierte er in Athen Filmregie. Anschließend studierte er Wirtschaft und Soziologie an der Frankfurter Universität.

Im Jahr 1980 begann er seine Tätigkeit als Sozialberater beim DW. Er kehrte 2002 und für 14 Jahre nach Griechenland zurück. Seit 2016 lebt er wieder in Deutschland. Er schrieb Gedichte und Erzählungen (z.T. veröffentlicht) in beiden Sprachen. Der Liederzyklus "Odysseus des Nordens" wurde vertont.

Elsa Korneti
Zwei Gedichte

MUSENJAGD VS MUSENWILD

Die Muse, sagt man, wäre ein Monster,
Fanatische Sammlerin von Muscheln
Die sammelte all die abgeschnittenen
Ohren
Ihrer Liebhaber

Die treue Muse
Die untreue Muse
Der treue Schöpfer
Der untreue Schöpfer
Die Frau Schöpfer
Treu der einen, der einzigen Muse,
Ihrem Selbst

Ich bin der Mann
Der dir gesellt
Du bist die Frau
Die mich bewohnt
Blatt eines Weihnachtssterns
Aus feiner
Plastikseide

Meine liebe Muse
Nur dir bin ich treu
Nur dich will ich
Ich versprech es dir Kein Blatt
Wird uns
trennen.

WIDERSCHEIN

Mein Vater der Hahn
Meine Mutter die Schlange
Haben meine Augen erzogen
Zu marmornem Schweigen
Gläsern mein Gesicht
Tausende Scherben geklebt aneinander
Die Anziehungskraft des Gleichen bringt

mich dazu
Mich in einen regen Widerschein zu
verlieben

Heute
Bin ich traurig
Eingepfercht
In der schmutzigen Ecke der Vitrine
Ich ziehe hastig aus
Das Hemd des Tages
Falle in Lethargie
Ein Jahrhundert lang zu schlafen

Und wenn sie mich erstarrt
Und eiskalt vorfinden
Werden sie sagen:

Des letzten Möchtegernkönigs Kuss
War todbringend gewesen
Er nahm sich selbst das Leben
Als er mit Leidenschaft küsste
Den Spiegel

ELSA KORNETI, wurde in München von griechischen Eltern geboren, wuchs auf und studierte in Thessaloniki und Trier. Sie hat als Journalistin gearbeitet und ist heute leitende Wirtschaftsunternehmensberaterin. Sie hat dreizehn Gedichtsammlungen in griechischer Sprache publiziert, während weitere Gedichte von ihr in verschiedenen griechischen und ausländischen Literaturzeitschriften und Anthologien aufgenommen wurden. Auf deutsch erschien der Band „Eine halbe Frau?“ in Größenwahn Verlag Frankfurt. Viele ihrer Gedichte sind in neun Sprachen übersetzt worden. Sie hat auch Erzählungen, Essays, Buchkritiken und Übersetzungen geschrieben.

Andreas Deffner

DIE ALTE MÖWE STAVROS

Auszug aus "Griechische Einladung in die Ägäis"

Stavros war die größte und weiseste Möwe in der gesamten Ägäis und sie wurde von allen verehrt. Immer bestens gelaunt und voller Tatendrang hatte sie im Laufe ihres Lebens jeden Küstenzipfel überflogen und war über sämtliche Inseln hinweg gesegelt. Sie liebte es, sich vom Meltemi, dem strammen Sommerwind, über den Ozean pusten zu lassen, und sie berauschte sich am Anblick der Wellen, in denen sich die gleißende Sonne spiegelte und die aus der Höhe gesehen diamantenbesetzt glitzerten.

Die alte Möwe war zwar gerne in Gesellschaft, dennoch zog sie meist einsam ihre Kreise. Mit zunehmendem Alter wurden ihre beachtlich großen Flügel jedoch schwächer und ihre langen Ausflüge über das weite offene Meer musste sie schließlich einstellen.

Stavros blieb von nun an immer in der Nähe ihres Lieblingsküstenstreifens. Auf einer kleinen, unbewohnten Insel fand sie Zuflucht. Gelegen an einer Meerenge, auf dessen gegenüberliegender Seite sich ein kleiner Fischerhafen befand. Die perfekte Lage, denn selbst der instinktive Fischfang fiel der alten Möwe mit zunehmendem Alter immer schwerer. Wurde sie einst von jung und alt für ihre tollkühnen Sturzflüge ins Meer, bei denen sie sich Hornhechte oder sogar fliegende Fische angelte, bewundert, belächelte man sie später von Tag zu Tag mehr. Ihre altersschwachen Augen spielten ihr immer wieder einen Streich, wenn sie im Anflug auf einen Schwarm kleiner Ährenfische oder Sardellen war. Ihr Augenlicht nahm so zügig ab, wie der Wasserstand einer in der Sommersonne verdunstenden Pfütze. Nur noch wenige kleine Fische bekam sie daher mit ihrem hornigen Schnabel zu packen. Stattdessen wartete sie nun morgens immer öfter darauf, dass einer der

heimkehrenden Fischer ihr etwas Essbares hinwarf. Wenn die Kaikis, die hölzernen Fischerboote, nach ihrem nächtlichen Fischfang in den Hafen zurückkehrten und die Fischer den minderwertigen Beifang aus den Netzen pflückten, konnte die alte Möwe darauf hoffen, dass ihr mitleidvoll ein toter Fisch vor den Schnabel geworfen wurde.

Mit der Zeit ließ Stavros' Augenlicht so weit nach, dass es ihr nicht einmal mehr gelang, einen toten Fisch zu greifen. Immer wieder versuchte sie es, doch entweder kamen ihr andere, jüngere Möwen zuvor, oder der Wind trieb den Fischhappen weit aufs Meer hinaus.

Entkräftet und hungrig flog sie eines Tages wohl ein letztes Mal über ihre geliebte Insel. Der Duft des wilden Oreganos und der harzigen Pinien war für Stavros ein Leben lang das pure Glück. Doch selbst diese Aromen konnten sie nun nicht mehr von ihrer todesängstlichen Traurigkeit befreien. Ihr Magen knurrte wie die Netzwinde eines alten Kaikis und die alte Möwe ahnte, dass ihre Stunde gekommen war. Sie weinte bitterlich. Ihre Tränen plumpsten kieselsteingleich ins türkisfarbene Wasser unterhalb des Felsens, auf dem sie sich niedergelassen hatte. Einsamkeit. Trauer. Hunger. Todesangst. Ausweglosigkeit.

Nur die Ringe, die die Tropfen der Tränen auf der Wasseroberfläche zeichneten, bewegten das ansonsten spiegelglatte Meer. Doch das konnte Stavros plötzlich nicht mehr sehen. Ihr Augenlicht war erloschen. Doch urplötzlich hörte sie ein ihr wohlbekanntes Rauschen und Platschen, und dann dieses einzigartige flippernde Geräusch, ein fiependes Gackern. Ein junger Delphin zog seine Kreise, hörte das Schluchzen der alten Möwe Stavros, und auf seiner Schwanzflos-

se tänzelnd blickte er direkt auf das entkräftete Geschöpf:

»Hey du, Möwe, was ist denn mit dir los?«

»Es ist hoffnungslos«, schluchzte die alte Möwe. »Ich bin alt, und ich habe großen Hunger. Und nun bin ich auch noch blind. Was ich auch versuche, es gelingt mir einfach nicht, etwas Essbares zu finden. Meine Stunde ist gekommen.«

»Ach was!«, fiepte der junge Delphin. »Du bist vielleicht alt, aber du bist immer noch groß und stark und unheimlich wertvoll. Warte hier, ich bin gleich zurück!« Und der Delphin tauchte ab.

Die alte Möwe Stavros war verwirrt. Was hatte das zu bedeuten? Ihr Hunger ließ sie keinen klaren Gedanken fassen. Ihr Magen knurrte. Wo mochte der Delphin nur hin sein? Eine Weile saß Stavros so auf ihrem Felsen und konnte an nichts anderes als an ihren unermesslichen Hunger denken. Da hörte sie plötzlich wieder dieses wunderbare Geräusch. Der geheimnisvolle Delphin war zurück. Und diesmal duftete irgendetwas köstlich-fischig. Der alten Möwe Stavros lief das Wasser im Schnabel zusammen.

»Hier, schau! Ich habe uns etwas zu Essen besorgt.« Der junge Delphin klatschte zwei große, dicke Doraden vor die Füße der alten Möwe Stavros, wo sie aufgeregt zappelten. Dann blickte er peinlich berührt zu Stavros. »Ähm, Verzeihung. Ich wollte sagen: Riech mal!«

Die alte Möwe war sprachlos. »Wieso, warum...«, stammelte sie schließlich. »Wieso tust du das für mich?«

»Na, ich habe gesehen, dass du allein bist und Not leidest. Deshalb helfe ich dir eben. Das ist doch selbstverständlich. Wir Tiere sind doch alle Freunde. Wir müssen zusammenhalten. Und jetzt machen wir es uns erstmal gemütlich!«

Die alte Möwe Stavros war gerührt von so viel Mitgefühl und glücklich wie lange nicht

mehr. Die beiden machten sich über das leckere Essen her. Ein so köstliches Mahl hatte die alte Möwe Stavros schon ewig nicht mehr verzehrt. Sie plauderte lange mit dem jungen Delphin, und zusammen lachten sie so herzerfrischend, dass selbst die Fischer am fernen Hafen sich fragend ansahen. Kurz vor Sonnenuntergang verabschiedete sich der junge Delphin:

»Wir sehen uns morgen. Dann machen wie es uns wieder gemütlich, essen gemeinsam und lachen so herrlich wie heute.«

So ging es von nun an tagein, tagaus. Der junge Delphin und die alte Möwe Stavros wurden zu den besten Freunden in der großen weiten Ägäis. Die alte Möwe Stavros war überglücklich, dass der junge Delphin sie vor dem Hungertod rettete. Und er war froh, dass er so viel von der weisen alten Möwe lernen konnte. Noch viele Jahre lebte die alte Möwe Stavros gesund und zufrieden auf ihrer geliebten Insel. Und noch heute erzählen sich die Fischer ihre Geschichte, wenn sie im Morgengrauen an den steilen Felsen des Eilands entlang vom Fischfang nach Hause zurückkehren.

ANDREAS DEFFNER, 1974 in Gladbeck geboren, lebt heute mit seiner Frau und drei Söhnen in Potsdam. Seine »Zweite Heimat« aber ist Griechenland. Wann immer die Zeit es zulässt, fährt er »nach Hause«, nach Toló.

Ίβο Μερασκεντής
6^η ΠΟΙΗΤΙΚΗ
(Η ΠΡΟΦΑΝΗΣ ΠΑΡΑΦΩΝΙΑ)

Ανθρώπου πέρασμα
στιγμούλα μόνο
στους αιώνες μένει
όσο κι αν πάλεψε
στη δική του αρμονία
το χόρτο να ταιριάξει
Σε γραμμή ευθεία
απόσταση μία
κάθε λουλούδι, κάθε κορμός,
όλα να'ναι στην εντέλεια
σε ιδανική μορφή μόνο δοσμένα
έτσι όπως τα'χαμε προορισμένα
έχουν όλα τη θέση τους εκεί
και το κάθε ένα αξίζει
Το λαίμαργο χορτάρι
το μονοπάτι σκέπασε
την πλάκα ράγισε
η σκουριά μόνο
για μαρτυρία ξέμεινε
δεν πείραξε το κύμα η απουσία
δε θυμίζει μοιρολόι
το μονότονο τραγούδι
δε θυμίζει θρήνο
το βίαιο ξέσπασμά του

Ναι,
εκεί στον τετριμμένο ρου
της κουρασμένης μέρας
στις απροσπέλαστες σκιές
στο άγχος κάθε νύκτας
για τις ελπίδες
που βρήκαν τέλος άδοξο
ή και μόνο ένα κάποιο τέλος,
που δε θα βρεθεί κάποιος μετά
γι'αυτές κάπως να ρωτήσει
τον υποδέχτηκε ξεστά

1
τον σφιχταγκάλιασε
όλο στοργή και περισσή φροντίδα

στα πέλαγα της έμπνευσης
ο ένας, ο δικός του κόσμος
η δική του ιερή αλήθεια
ο ομορφότερός του εαυτός,
αυτά τα σίγουρα και ασφαλή
από ανασφάλειες και κακίες
πάντα λευτερομένα
Πέρασα αργά το χέρι
απ'τα φύλλα της μικρής ελιάς
μετά δεν τόλμησα
ήρθεν αγέρι, ήρθε βροχή
πάνω σε τούτον τον χορό
η χάρη της λεπίδι κοφτερό
αν κοπάσει λίγο το κακό
κοπέλας μέτωπο το δέντρο,
κόμμωση άτακτη το κάθε φύλλο
Άραξα κάθε καημό
στον γνώριμο κορμό,
με φιλοξένησε
με παρηγόρησε
η ευπρόσδεκτη του όψη
Κάθε ημέρα και καιρό
είναι βαθιά η ρίζα του και ζωντανή
μέσα στην μνήμη μου
το πιο μοναχικό λημέρι

Η αυστηρή κυρία Γεωμετρία
είναι ακόμη εκεί
στο περιστύλιο η ζωγραφιά της
δεν ξεθώριασε στα τόσα χρόνια,
ό'τι μικρός εθαύμασε
μ'ορθάνοιχτα, παρθένα μάτια
μοιάζει τώρα μ'ολοκλήρωση
οι επιδόσεις του,
του Πυθαγορείου
η κάπως άλλη παρουσίαση
μια προσέγγιση καινούργια
σ'επιφάνεια κυκλική,
είναι παιδιά ολότελα δικά του αυτά...

2
γνώριζα του Θεού μου πάντα
την πατρική αγκαλιά όλη στοργή
ένα φιλόξενο λιμάνι

Και μου το φώναξες
πόσο το κατάλαβες,
πόσο τη σκληροτράχηλη σκιά
με λόγο άριστο, με σκοπό μεθυστικό
δεν μπορείς,
δεν κάνει να την τραγουδήσεις
Θα την ντύσεις έτσι
ρούχα εντυπωσιακά,
θα την κρύψεις;
... να τραγουδήσω θέλω και μπορώ
και είναι αυτό σωστό
μοιάζει όμως θαρρώ
και προφανής παραφωνία
να θέλω τη σκιά να πω
έτσι όπως μ'αρέσει

Όλα εκείνα που θυμόταν
τέτοιες εποχές και τέτοιες ώρες
δίπλα στο βίαιο κύμα πεζοπόρος
ονόματα δεν ήταν μόνο, όχι
γενεών είναι βιώματα
ήττα και δόξες
Ο μήνας ο Νοέμβρης
τα'χει αυτά
στα νοήματα διπλό τον πάτο
να γυρέψεις και να θυμηθείς
ένα γυαλί το πέλαγος
ένα καλοκαίρι
η προκυμαία πέρα μια καμπύλη
και τόσα τα φώτα μόνο
που κάθε εξιδανίκευση επιτρέπουν,
ζωντανός ρομαντισμός είναι θαρρώ
απέναντι η γραμμή
αυτή η πάντα μία μόνο
πονεμένη και μαρτυρική γραμμούλα

3
Ένα δειλινό θυμάσαι;
Της κοπελιάς
μόνο γλυκιά την όψη
πάντα γλυκό τον λόγο της
τόξα ψηλά τα φρούδια της

η ματιά
μελαγχολία μου γλυκιά,
θυμάσαι;
Και να που'ναι πάλι Νοέμβρης
ένα απόγευμα με βίαιο κύμα
το αδειανό παγκάκι κάθε τόσο
η πρόωρη σιωπή
η απουσία όλων 'κείνων
που να στερείται
ένα φθινόπωρο καλά γνωρίζει
και Ιστορία είναι
ανάμνηση κι αναφορά είναι
Ναι, δεν κρατάς μόνο τους τόπους φίλε,
των τόπων και την Ιστορία
στους ώμους σου κρατάς
κάποιος τ' άναψε τα φώτα
και τα συντηρεί

Ivo Meraskentis

6. GEDICHTSAMMLUNG (DIE OFFENKUNDIGE DISSONANZ),

Ausschnitte

Des Menschen Gastspiel
nur ein kleiner Augenblick
in hunderten von Jahren
so sehr er auch dafür stritt
der einen eignen Harmonie
unterzuordnen jedes Stück Rasen
Auf strenger Linie gilt
allein ein festgelegter Abstand
für jede Blume, jeden Stamm
alles soll perfekt nur sein
in die erklärte Form gegossen
so wie man allem die Bestimmung schuf
hat alles einen Platz
und jedes zählt
Das nimmersatte Gras

4
bedeckt den schmalen Weg
es riss der Pflasterstein
es blieb der Rost allein
das Zeugnis abzulegen
Die Welle stört sich nicht am Scheiden
nicht wirkt wie ein Klagelied
der eintönige Gesang
nicht ähnelt Wehrufen
sein wildes Treiben

Dort,
im oft zwecklosen Gleiten
des erschöpften Tages
in den unnahbaren Schatten
und der schlaflosen Nacht
für Erwartungen
die ein unrühmliches Ende fanden
oder auch nur irgendein Ende,
nach denen zu fragen
keiner sich finden wird
empfangt ihn wohlwollend
fest umarmend

liebevoll sich sorgend
auf den Breiten der Inspiration
sein ganz eigener Kosmos
die eigenste heilige Wahrheit
das schönste Ebenbild,
diese Sicherheiten und Gesicherten
von Unsicherheiten und Bosheiten
unangetastet
Ohne Hast durchkämmt die Hand
meines Olivenbaumes Pracht
später dann traute ich mich nicht
es kam der Wind, es kam der Regen
bei solchem Wetterspiel
wird Reiz zu scharfer Klinge fast,
sobald das Toben ruht
gleicht einer Mädelsstirn der Baum
dem wirren Schopf das Blatt
Ankern ließ ich jede Last
an dem vertrauten Stamm

5
beherbergt hat er mich,
getröstet auch
mit dem willkommenen Bild
Jeden Tag und jede Zeit
steckt seine Wurzel tief
in meiner Erinnerung
geheimsten Hort

Die strenge Dame Geometrie
sie steht noch immer dort
ihr Abbild, bunt im Säulengang,
ist nicht verblasst in all der Zeit
was er als Kind einst so bewundert
mit weit aufgerissenem und keuschem
Blick
wirkt wie Vollendung jetzt,
des pythagoräischen Satzes anderes Bild
die neuartige Annäherung
an eines Kreises Fläche

zu seinen eigensten Kindern
beide so zählen...
meines Gottes kannte ich immer
die väterliche Brust erfüllt mit Liebe
einen gastfreundlichen Hafen

Und laut ausgerufen hast du es
wie sehr du es verinnerlichtest,
dass es nicht sein kann, sein darf
den hartgesottenen Schatten zu besingen
mit bester Rede und betörender Musik
Kleiden wirst du ihn
in beeindruckende Stoffe,
verhüllen wirst du ihn damit?
... singen kann und möchte ich
und hat dies seine Richtigkeit
durchaus
doch wirkt es auf mich auch
wie offenkundige Dissonanz
Schatten zeigen zu wollen
so wie es mir gefällt

6
All die Erinnerungen
zu solcher Jahreszeit und Stunde
nah an der rastlosen Woge
lieferten nicht Namen, nein
aus dem Lebensweg vieler Geschlechter
schöpften sie
aus Niederlage und Ruhm
Im November kommt's wohl häufig vor,
dass man für so manchen Sinn
den Boden doppelt angelegt vorfindet
und im Rückblick
einen Sommer lang wurde das wilde Meer
zur glatten Scheibe, schau
die Küstenstraße weiter weg
nur ein gebogener Strich
und die bescheidne Lichterzahl
erlaubt jede Verklärung,
wie lebendige Romantik ist's
mit den Konturen dort
zu schmerz erfüllten, vielgeprüften Linien
Weißt du noch im Abendklang?
Kennst du noch
des Mädels sanfte Züge
das sanfte Wort

die hohen Bögen Augenbrauen,
ihr Schauen?
Süß sentimentale Geistesauen...
November bricht wieder hervor
die wilde See zum Nachmittag
in festgelegtem Abstand leere Bänke
die vorzeitige Stille
die Abwesenheit all jener Dinge
deren Verzicht
dem Herbst durchaus vertraut ist
all das ist auch Geschichte Freund
Bezugnahme und Selbstverständnis
Ja,
du trägst nicht nur das weite Land
auch sein Bewusstsein
trägst du auf Schultern

Ivo Meraskentis

Geboren und aufgewachsen in Athen,
Jahrgang 1972, mütterlicherseits aus dem
Rheinland stammend, Abitur 1990 an der
Deutschen Schule Athen, Medizinstudium
an der Justus Liebig Universität Giessen,
Abschluß 1997. Wohnt in Nidda/Hessen

Ulrike Eifler

RICHTIG UND FALSCH

Erzählung

Darf man sich einfach so davonstehlen? Die Freunde zurücklassen? Ihnen zumuten, allein weiterzumachen? Theodoris wusste es nicht. Er stand am Flughafen und wusste nichts mehr. Er wusste nicht, was er denken sollte, wusste nicht, was richtig und was falsch war. Er fühlte sich wie aus seiner Zeit gebrochen, wie ein Fahnenflüchtiger, der mit Hingabe Soldat war.

Versunken in seine Gedanken sah er aus dem Panoramafenster. Der Flughafen wirkte an diesem verregneten Donnerstagnachmittag noch trauriger als sonst. Die matt und schwerfällig herabhängenden Wolken erinnerten ihn an diese kitschigen Hollywoodfilme, in denen es bei Abschieden und Beerdigungen immer wie aus Eimern goss, ganz so als wollte sich selbst der Himmel die Augen aus den Kopf weinen.

Gestern Abend hatte ein leichter Nieselregen eingesetzt. Theodoris und Katerina hatten gerade damit begonnen, ihre letzten Sachen zusammenzupacken. Leise und ohne ein Wort miteinander zu sprechen. Die Balkontür hatte offen gestanden und sie hatten hören können, wie sich die winzigen Tropfen auf Dächer, Bäume und Balkone setzten und tausendfach miteinander flüsterten.

Und als sie an diesem Morgen nach der Schlüsselübergabe ins Taxi zum Flughafen gestiegen waren, war aus dem leichten Nieseln ein wütender Dauerregen geworden. Die Tropfen hatten wild und vorwurfsvoll auf das Autodach getrommelt, so als wollten sie sagen: „Was fällt euch ein, einfach abzuhaufen? Wenn ihr euch aus dem Staub machen wollt, dann nehmt das noch mit... und das... und das... und das...“ Und beim Aussteigen hatten die Tropfen sie geschlagen und gestochen und in Sekundenschnelle ihre Kleidung durchnässt.

Nun klatschten sie hilflos gegen die Scheibe des Panoramafensters. „Geht nicht!“, las er, als sie sich an dem Glas brachen und kraftlos hinabsackten. Im Spiegel der Scheibe sah Theodoris, dass Katerina in die aktuelle Ausgabe der Tageszeitung versunken war. Er spürte ein Stechen in der Brust. Ein Foto auf der Titelseite zeigte ihm ein kleines unscheinbares Gebäude. Jeder Raum dort war ihm vertraut, jeder Winkel, jede Ecke. Er sah die Reihen hunderter Schwarz-Weiß-Fotografien vor seinen Augen, die dort in den Fluren an den Wänden hingen. Die meisten davon hatte er selbst gemacht. Auch nach vierzehn Monaten bewegten und rührten ihn diese Bilder noch immer.

Theodoris erinnerte sich gut an jenen Morgen, an dem der Minister die Schließung des Senders verkündet hatte.

„Dieser Hort der Korruption und der Intransparenz muss ein für alle Mal ausgemerzt und ein neuer Sender eröffnet werden“, schnarrte seine Stimme.

Das Funkhaus war um sieben Uhr noch nicht voll besetzt gewesen. Doch für Nikos und Maria und Pavlos und all die anderen, die schon da waren, hatte sich die Nachricht wie eine schallende Ohrfeige angefühlt. Niemals wird Theodoris die plötzliche Stille vergessen können, die sich ohrenbetäubend durch jede Etage des Funkhauses wälzte. Instinktiv hatte er zur Kamera gegriffen und immer wieder auf den Auslöser gedrückt. Er hatte den Schock in den Gesichtern eingefangen. Ungläubigkeit. Panik. Entsetzen. Angst. Die ungläubig aufgerissenen Augen von Kostas. Ioanna, das Gesicht in den Händen vergraben. Und Dikaios, der nachdenklich auf seiner Unterlippe kaute. Fassungslosigkeit hatte sich in die Gesichter der Kollegen gemeißelt.

„Wir sollten uns das nicht gefallen lassen!“, hatte Antonis plötzlich gesagt und damit die Schockstarre langsam und Wort für Wort abgetragen.

„Wenn diese Regierung einen Kakao anrührt und uns dort hindurchziehen will, sollten wir diesen Kakao nicht auch noch trinken wollen. Sie wollen einen neuen Sender? Wir sollten ihnen zeigen, dass der alte noch gut genug ist. Wir sollten ihnen zeigen, dass sie uns nicht einfach wie Müll auf die Straße kippen können. Wir sollten ihnen zeigen, dass sie sich an uns die Zähne ausbeißen werden. ERT gehört dem Volk und nicht Samaras!“

„Jawoll!“, hatten einige gerufen, während andere nachdenklich die Wortwechsel verfolgten.

Und dann nahmen sie Laptops, Mischpulte und Mikrofonanlage und setzten sich auf den Platz vor dem Funkhaus, der sich langsam füllte. Und als am Abend die Polizei den Sendemast kappte und von einem Moment auf den anderen, sämtliche Radio- und Fernsehsendungen auf den Mattscheiben und in den Radiogeräten in ein deutliches Rauschen hinabstürzten, riss der Zustrom auf den Platz vor dem Funkhaus nicht ab. Wütende Pfiffe, verstörtes Gemurmel, aber auch hin und wieder ein leises Lachen – Theodoris hatte die Geräusche des Platzes noch gut im Ohr. Eine riesige Kundgebung hatte plötzlich bunte Farbtupfer auf das langweilige Grau vor dem ERT-Hauptquartier gezaubert. Wie anrührend es war, dass all diese wildfremden Menschen mitten in der Nacht nach Agia Paraskevi kamen, alle ihre Verpflichtungen und den nächsten Tag dabei vergessend, um ihren Rundfunksender zu beschützen. Theodoris hatte sie noch gut vor Augen, die Wolke der ERT-Nostalgie, die in jener Nacht sentimental über dem Platz gehangen hatte. Vergessen waren die mittelmäßigen Sendeformate. Vergessen die staatstreue Berichterstattung. An diesem Abend bestand das ERT-Programm nur aus

Lieblingssendungen. Wie ein Schutzschirm spannten sie sich über die Menschenmenge gegen die Angst, die wispernd, aber deutlich hörbar durch die Reihen kroch, ihnen Löcher in den Bauch fraß.

„Jetzt kann alles passieren“, war immer wieder zu hören. „Alles“.

„Jederzeit“.

„Ohne Vorwarnung“.

Und Theodoris hatte innerlich genickt, während er immer weiter auf den Auslöser drückte. Die Sozialkürzungen, die Steuererhöhungen, die Massenentlassungen – all das war nichts verglichen mit der Schließung des Senders, dachte er. Samaras hatte eine rote Linie überschritten, die selbst in den Zeiten der Diktatur eingehalten worden war. Diese hatte den Sender geformt und die Berichterstattung auf die Interessen der Militärregierung eingenordet, aber sie hatte den Sender nie abgeschaltet. Auch jetzt noch bekam Theodoris Gänsehaut, wenn er daran dachte, wie sie in jener Nacht geredet, gepfiffen, gegen ihre Angst ausgesungen hatten. „ERT gehörte dem Volk“, hatten sie immer wieder laut in die Nacht hinaus gerufen.

Nach diesem Abend war alles anders gewesen. Sie hatten nicht das Feld geräumt, waren nicht mit hängenden Köpfen abgerückt. Stattdessen hatten sie das Funkhaus besetzt gehalten und über das Internet weiter gesendet. Vor allem die Menschen in Athen waren ihnen dabei nicht mehr von der Seite gewichen. Fast schien es, als sei der Widerstand gegen die Schließung des Senders zum Fanal geworden. Solidaritätsstreiks hatten die Normalität des Alltages durchbrochen. Weder die blauen Stadtbusse noch die Oberleitungsbusse waren gefahren. Und selbst die Athener Vorortbahn hatte ihren Verkehr immer wieder eingestellt. Zeitungen waren tagelang nicht erschienen und am Flughafen war es zu Verspätungen gekommen. Lokführer, Krankenhausärzte,

Journalisten, Fluglotsen, Busfahrer – alle hatten sich an dem vierundzwanzigstündigen Streik beteiligt, einige sogar noch darüber hinaus.

„Es ist 5.52 Uhr morgens. Die Polizei ist hier. Willkommen, Mittelalter!“ Das waren die letzten Worte gewesen, die von der ERT-Radiostation gesendet wurden. Einhundertzwanzig Tage hatte ihr Widerstand gedauert. Dann hatten Sondereinheiten der Polizei das Funkhaus gestürmt. Tränengas hatte beißend in der Luft und brannte in den Augen. „Wir sind doch nicht im Krieg!“, hatte Theodoris geschrien, als er zusammen mit den anderen an den Haaren gepackt und hinausgeschubst wurde. Drei Stunden später war der Polizeieinsatz vorbei und das Gebäude geräumt.

Doch der Stolz der ERT-Redakteure war nicht gebrochen. Direkt gegenüber, auf der anderen Straßenseite hatten sie ein kleines Haus angemietet und sich aus Spendengeldern dort ein Studio eingerichtet. Jede Kamera, jedes Mischpult war selbst finanziert. Sie wollten unabhängig sein. Sie wollten vom Widerstand berichten. Und sie taten das mit viel Leidenschaft. Ihre einzigen Einnahmen waren gespendete Lebensmittel der Bevölkerung gewesen. Stolz erinnerte sich Theodoris an die Diskussion im Sender, wie man mit Anfragen von Unternehmen nach Werbespots umgehen solle. „Wir sind ein Bewegungsradio und wir wollen auch weiterhin unabhängig über die sozialen Bewegungen und den Aufbau der solidarischen Strukturen berichten“, war die Antwort, mit der sie solche Anfragen quittierten.

Doch eines Abends erzählte Katerina, dass sie sich bei NERIT beworben hatte und genommen worden war. Theodoris hatte getobt. Opportunistisch. Rückratlos. Das waren die Worte, die man den Kollegen hinterherrief, die auf die andere Straßenseite zu NERIT wechselten, in das ehemalige Funkhaus, ihr Funkhaus, in dem sich nun

ein neuer Staatssender ausbreitete.

Dabei war Katerina genauso fassungslos über die Ereignisse gewesen und hatte sich genauso über Samaras empört. Dass sie sich nun trotzdem bei NERIT beworben hatte, konnte er nicht verstehen.

„Man kann seine Familie nicht allein von Lebensmittelspenden ernähren“, hatte Katerina gesagt. Und es hatte mehr nach einer Feststellung als nach einer Rechtfertigung geklungen. Für Theodoris war das dennoch ein unverzeihlicher Verrat.

„Viele von uns haben auf Wiedereinstellung geklagt. Jetzt zu NERIT zu gehen, bedeutet, die Schließung von ERT gutzuheißen“, hatte er geschimpft und sich geschämt. Zuerst für den Verrat seiner Frau und dann für die Erleichterung, nicht allein auf die gespendeten Lebensmittel angewiesen zu sein. Er hatte das nicht laut gesagt, besonders nicht zu Katerina. Aber es war ein beruhigendes Gefühl, dass er gehen konnte, wenn Tomaten und Gurken und Brot unter den Kollegen aufgeteilt wurden. Katerinas Einkommen war keineswegs hoch. Doch es reichte, um Miete und Strom zu bezahlen.

Doch mehr noch als das beschämte ihn der Anruf aus Deutschland. Onkel Nikos wollte nach dem Tod der Tante eigentlich zurück nach Griechenland kommen. Aber das Leben war für einen Rentner in Deutschland im Augenblick sicherer. Deshalb bat er Theodoris und Katerina, zu ihm nach Rüsselsheim zu ziehen. Katerina war sofort dafür gewesen und sie hatten sich immer wieder laut deswegen gestritten. Lange hatte sich Theodoris gegen die Einladung gewehrt, doch dann hatte er eines Tages auf Katerinas runden Bauch gesehen und sich gefragt, wie er in diesem Land Vater werden sollte? Ohne Arbeit, ohne Einkommen, auf die Tomatenspenden seiner Mitmenschen angewiesen? Vielleicht fand er in Deutschland Arbeit und vielleicht konnte seine Tochter dort behütet aufwachsen, fern von diesem Land ohne Hoffnungen.

Theodoris seufzte. Der Himmel lag schwer und hoffnungslos über dem Flughafen. Hin und wieder setzte ein Flugzeug zum Start an und verschwand in dem dichten grauen Wolkenschaum der Ungewissheit. Jedes mit einem anderen Ziel, aber jedes flog weg von hier in Städte, die mit neuen Hoffnungen lockten. Städte wie Berlin, Paris, Hamburg, London...

Noch immer kam ihm der Flug nach Deutschland wie Verrat vor, rücksichtsloser, egoistischer Verrat. Und er ahnte, dass ihn das schlechte Gewissen so schnell nicht loslassen würde. In der Tageszeitung schrieben sie, dass SYRIZA im Falle eines Wahlsieges ERT wieder öffnen würde. Hoffentlich, dachte Theodoris, dann hätte sich auch sein Widerstand wenigstens gelohnt.

Ein Gong verkündete die Öffnung des Gates und den Beginn des Boardings. Theodoris suchte nach Katerinas Hand und stellte sich in die Schlange. In seinem Herzen wuchs die Zuversicht, doch seinen Kopf hielt er gesenkt.

ULRIKE EIFLER, Jahrgang 1975, stammt aus dem brandenburgischen Eberswalde. Studium der Politologie und Sinologie in Marburg, wo sie heute noch lebt. Von 2014 bis 2015 war sie Teilnehmerin an der Darmstädter Textwerkstatt bei Kurt Drawert. Sie ist Preisträgerin mehrerer kleinerer Literaturpreise, darunter der Stockstädter Literaturpreis (2013 und 2014) sowie des nordhessischen Holzhäuser Heckethaler. Veröffentlichungen von Lyrik und Prosa in zahlreichen Anthologien. 2017 erschien mit "Olivengarten" der erste eigene Sammelband mit Kurzgeschichten, die die Folgen der Kürzungspolitik in Griechenland zum Thema haben.

Ulrike Eifler

Olivengarten

Prosa

Ελένη Λόππα

από

ΑΠΑΓΟΡΕΥΜΕΝΗ ΠΑΤΡΙΔΑ

Κεφ. 1. Η καταδίωξη και το καταφύγιο {...}

«Μας σκότωναν ολοένα μας σκότωναν
Δεν έχουμε καταφύγιο
Μια κρυμμένη πόρτα
Ένα κλεισμένο σπίτι
Ν' αναθρέψουμε
τα παιδιά που γεννήσαμε».

Αλέξης Τραϊανός, «Η ενέδρα»

Η βροχή έπεφτε απαλά και τους μούσκευε. Την έσυρε σε μια μικρή σπηλιά που σχημάτιζαν δύο κατακόρυφοι βράχοι. Εκείνη δεν έφερε καμιά αντίσταση. Κρατούσε το μωρό της αγκαλιά κι εκείνο έψαχνε το στήθος της. Όπως ήταν νηστική δυο μέρες, το γάλα της είχε στερέψει. Το μωρό έβγαλε μια σπαραχτική φωνή. Τότε εκείνος της είπε άγρια:

-Κάντο να σωπάσει επιτέλους! Αλλιώς θα το πετάξω στη χαράδρα. Θα μας πιάσουν, δεν καταλαβαίνεις; Ξαν τα σκυλιά έχουν ξαμοληθεί πίσω μας.

Εκείνη σώπασε. Κατάπιε αμίλητη τα δάκρυά της, κι έσφιξε πάνω της το παιδί της. Κάτω αχνόφεγγε η λίμνη. Τρεμόσβηναν τα φώτα των γύρω χωριών. Μέσα στη διαπεραστική ησυχία, ακουγόταν κάπου κάπου ένα σκυλί να αλυχτά ή κάποιο αγρίμι να ουρλιάζει.

Τους έψαχναν μέρες τώρα. Εκείνος αντάρτης, λένε πως είχε σκοτώσει σε μια ενέδρα σκόπιμα ή θελημένα τον άντρα της, αξιωματικό του εθνικού στρατού. Κανείς δεν ξέρει αν η Φανή έμαθε ποτέ ποιος σκότωσε τον άντρα της. Μαζί του είχε αποκτήσει δύο παιδιά και με τον ερα-

στή της αυτό το κοριτσάκι. Ένα βράδυ, με ολόγιομο φεγγάρι, του είχε πει να το ονομάσουν Φεγγαρένια.

-Τι αστείο όνομα, είπε αυτός! Δεν μου αρέσει. Αυτή πάλι δεν μίλησε.

Μα απόψε, όταν άρχισαν πάλι να μαζεύονται τα σύννεφα, το αποφάσισε: θα την πει Νεφέλη. Ναι, Νεφέλη! Άλλωστε, ποια θα είναι η ζωή της με κυνηγημένους και τους δυο γονείς της; Νεφελώδης, το πιο ανώδυνο. Άρχισε να την νανουρίζει σιγανά, μήπως και την πάρει ο ύπνος και σταματήσει το κλάμα. Εκείνος αγρίεψε. Την έπιασε από τους ώμους και την τράνταξε.

-Άκου, της είπε, σιγανά, μα με ένταση: Δεν μπορούμε να συνεχίσουμε έτσι. Το παιδί θα μας προδώσει. Πρέπει να χωρίσουν οι δρόμοι μας. Πήγαινε σε κάποιο από τα γύρω χωριά και βρες καταφύγιο. Εγώ θα συνεχίσω την πορεία στο βουνό και θ' ανταμώσω με τους άλλους. Δεν μπορώ να σας σέρνω μαζί μου. Κάποτε θα ξανασμίξουμε. Μα τώρα δε γίνεται αλλιώς. Μόλις αρχίσει να χαράζει, κατέβα στα χωριά. Κάποιος θα σε λυπηθεί, θα σου ανοίξει την πόρτα, θα σου δώσει ένα πιάτο φαί. Έχεις το παιδί, δεν θα προκαλέσεις υπόνοιες. Κοίτα να τακτοποιήσεις και τα άλλα σου παιδιά, βρες μια δουλειά, ένα σπίτι...

Εκείνη πάλι δε μίλησε, έσφιξε μόνο τα δόντια. Τον κοίταξε ίσια στα μάτια.

-Σ' αγαπώ, του είπε. Μαζί σου είμαι έτοιμη να φτάσω ως το τέλος του κόσμου. Μα έχεις δίκαιο, πρέπει να φύγω, για να μην προδοθούμε. Είμαστε εμπόδιο. Να ξέρεις όμως πως δεν θα σε χάσω. Θα βρω εγώ τον τρόπο.

Μιλούσε αποφασιστικά. Άλλωστε, ήταν

δυναμική γυναίκα, κι ας μην της φαινόταν. Μέτρια στο ανάστημα, μαλλιά σκούρα καστανά, μάτια μαύρα, μικρά, αλλά που κοίταζαν πυρετικά. Δεν ήταν όμορφη. Μια απλή, συνηθισμένη γυναίκα ήταν. Ωστόσο, διακινδύνευε τα πάντα για τον εραστή της. Είχε αφήσει στη μάνα της τα δύο άλλα παιδιά της, για να τον ακολουθήσει.

Τα πράγματα όμως ολοένα και αγρίευαν. Ήταν άνοιξη του 1949. Οι συμπλοκές ήταν καθημερινές, ο τρόμος διάχυτος παντού, στα χωριά και στις πόλεις. Οι αγριότητες γίνονταν και από τις δύο πλευρές. Εμφύλιος.

Από τη μεριά της θάλασσας άρχισε αχνά να χαράζει. Η Φανή τον αγκάλιασε σφιχτά. Δεν είπε λέξη. Πήρε σιωπηλή την κατηφόρα, κρατώντας με κόπο τα δάκρυά της και σφίγγοντας στην αγκαλιά της το παιδί. Εκείνος την κοίταξε για λίγο και έπειτα πήρε το μονοπάτι σκυφτός, σαν αγρίμι, να συναντήσει τους δικούς του, πριν τον πάρουν είδηση οι διώκτες του.{...}

Από το ημερολόγιο της Φανής

4/7/1949

Νύχτα με φυγάδευσαν με τρένο για τη Νις. «Μόλις που προλαβαίνεις», μου είπε ο σύνδεσμος, «τα σύνορα κλείνουν. Μας πρόδωσε ο Τίτο, ο άθλιος, τα βρήκε με τους Αγγλοαμερικανούς τώρα!».

Δεν ξέρω πώς έφτασα. Με την ψυχή στο στόμα. Τουλάχιστον είδα τη μάνα μου και τα παιδιά μου, ποιος ξέρει πότε θα τα ξαναδώ; Κυρίως τη μικρή Νεφέλη σκέφτομαι. Ευτυχώς είναι σε καλά χέρια, αλλά αυτό δεν με αναπαύει. Εδώ, στον καταυλισμό, μου έδωσαν αμέσως κατάλυμα, μου είπαν και τι δουλειά πρέπει να κάνω. Θα δουλέψω στην υφαντουργία ή στα καπνά. Θα τα καταφέρω. Αρκεί να ξέρω ότι ο Μάνος ζει...

2/9/1949

Δεν μπορώ να ησυχάσω. Πέρασαν σχεδόν δύο μήνες από τη στιγμή που έφτασα εδώ. Τι απέγινε ο Μάνος; Δεν έχω καμιά είδησή του. Ανησυχώ. Μάθαμε ότι οι αντάρτες υποχώρησαν από το Γράμμο και διέφυγαν στην Αλβανία.. Σώθηκε άραγε αυτός; Αν σκοτώθηκε στη μάχη, ποιος ο λόγος να βρίσκομαι εδώ; Ποιος ο λόγος να βρίσκομαι μακριά από την πατρίδα μου, μακριά από τη μάνα και τα παιδιά μου; Εδώ μας φέρονται καλά, δεν μπορώ να πω. Έπειτα είμαστε προσωρινές. Αλλού θα μας στείλουν. Τουλάχιστον να είχα πάρει και τα δυο μεγάλα παιδιά, θα είχα μια παρηγοριά τώρα! Βλέπω τα καημένα τα παιδάκια που τα μετέφεραν από τα χωριά χωρίς τις μάνες τους, τι θλίψη έχουν στα ματάκια τους! Και τα δικά μου άραγε πώς θα αισθάνονται τώρα; Η Έλλη μου σε ξένα χέρια κι ο Νικόλας να τρέχει από εδώ κι από εκεί! Κι εγώ να βο-λοδέρνομαι σ' αυτόν τον ξένο τόπο, χωρίς να ξέρω γλώσσα και συνήθειες, μόνη, με οδηγό τις εντολές του κόμματος. Ας ήξε-ρα τουλάχιστον ότι ο Μάνος είναι καλά! {...}

24/12/1949

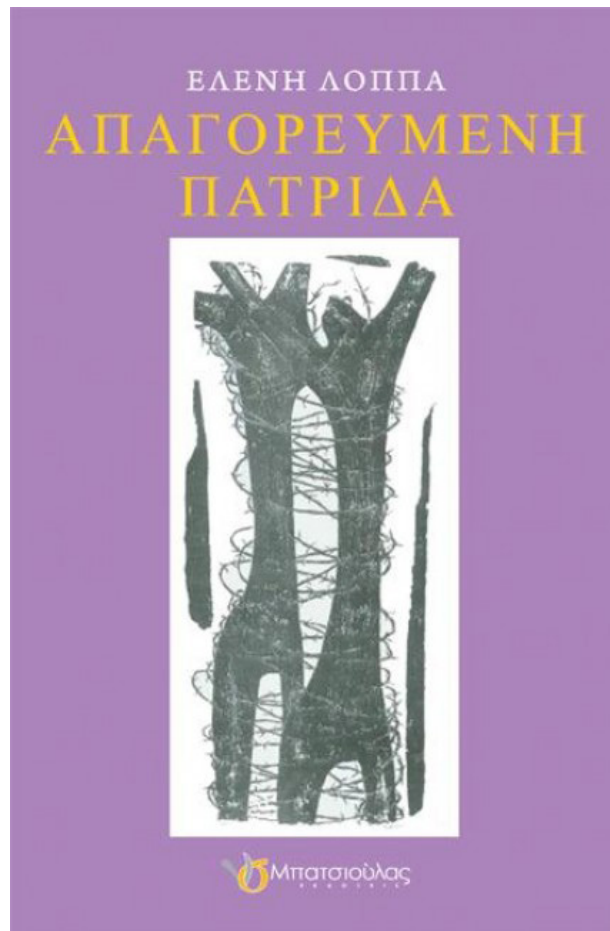
Χριστουγεννιάτικο δώρο! Τι απροσδόκητη χαρά είναι αυτή! Με ειδοποίησαν σήμερα από τον Ερυθρό Σταυρό ότι βρήκαν τον Μάνο σε μια πόλη της Τσεχοσλοβακίας, κοντά στα σύνορα με την Πολωνία, στο Κρνοβ! Να, που επαληθεύτηκε η διαίσθησή μου! Πού είναι τώρα η στρίγγλα που έλεγε με τόση βεβαιότητα ότι ο Μάνος είχε σκοτωθεί στο Γράμμο; Να της τρίψω το χαρτί στα μάτια! Πρέπει να μάθω αμέσως πώς θα φτάσω εκεί. Πρώτη φορά ακούω το όνομα αυτής της πόλης. Πώς βρέθηκε εκεί ο Μάνος; Άραγε θα με περιμένει, ξέρει ότι βρίσκομαι στη Νις; Δεν θα κοιμηθώ απόψε από την αναπάντεχη χαρά!

Κεφ. 5°, Η συνάντηση

«Θέλω μ' αυτόν να πάω που αγαπώ
Δε θέλω να λογαριάζω, τι κοστίζει
Δε θέλω να σκέφτομαι, αν είναι καλό
Δε θέλω να ξέρω, αν μ' αγαπάει
Θέλω να πάω μ' αυτόν που αγαπώ».

Μπ. Μπρεχτ

Μέσα σε μια πυρετώδη προετοιμασία, η Φανή μάζεψε τα ελάχιστα πράγματά της, αποχαιρέτισε τις γυναίκες στον καταυλισμό και στη δουλειά της και στα τέλη Δεκεμβρίου πήρε το τρένο για το Κρνοβ. Το κρύο ήταν διαπεραστικό, τη ζέσταινε όμως η λαχτάρα της συνάντησης με τον αγαπημένο της. Τυλίχτηκε καλά με το σάλι της και κοίταζε με αδημονία τα παγωμένα τοπία που περνούσε το τρένο, πότε αγκομαχώντας, πότε με αυξανόμενη ταχύτητα. Μέσα στο βαγόνι υπήρχαν και μερικά παιδιά, από τα τελευταία, που μεταφέρονταν με τη συνοδεία μιας γυναίκας, ανά δέκα παιδιά, στην Τσεχοσλοβακία. Ξεπαγιασμένα, με κουρεμένα κεφάλια, μάτια γεμάτα θλίψη. Κάποια αναζητούσαν τη μητέρα τους. Τα πιο μικρά. Τα μεγαλύτερα έμοιαζαν σαν χαμένα, αμήχανα και φοβισμένα. Προσπαθούσαν να συμπαρασταθούν στα μικρότερα. Η Φανή ένιωσε την καρδιά της να σφίγγεται. Πού τα πηγαίνουν αυτά τα παιδιά, ποιος αποφάσισε αυτόν το βίαιο αποχωρισμό από την αγκαλιά της μάνας τους; Αισθάνθηκε όμως την ίδια στιγμή και τη δική της ενοχή για την εγκατάλειψη των τριών παιδιών της, για να ακολουθήσει τα ίχνη του αγαπημένου της. Κυνηγούσε ίσως μια χίμαιρα; Πώς είναι δυνατόν να έβαλε τον έρωτα πάνω από τη μητρική αγάπη; Και πώς είναι δυνατόν να τη συγχωρέσουν κάποτε τα παιδιά της; Άραγε θα τα ξαναδεί ποτέ; Οι σκέψεις αυτές δηλητηρίασαν τη χαρά της. Ένωσε μετέωρη ανάμεσα στα μητρικά συναισθήματα και τα ερωτικά. Μα τώρα ήταν αργά για επιστροφή.

ΕΛΕΝΗ ΛΟΠΠΑ

Γεννήθηκε στη Θεσσαλονίκη. Σπούδασε φιλολογία στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, με μεταπτυχιακές σπουδές και διδακτορικό. Εργάστηκε σε σχολεία σε διάφορες πόλεις της Ελλάδας και στο Παρίσι, όπου και υπηρέτησε ως Σύμβουλος Εκπαίδευσης, με ευθύνη και για τα ελληνικά σχολεία της Ελβετίας και της Κάτω Ιταλίας. Από το 1998- 2006 ήταν σχολική σύμβουλος φιλολόγων στη Θεσσαλονίκη. Δίδαξε στο Α.Π.Θ. και στο Τμήμα Φιλολογίας του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης. Λογοτεχνικά έργα της: «Τ' άσπρο χαρτί σκληρός καθρέφτης», «Εμικρέ. Ιστορίες ανθρώπων» και «Η ζωή είναι αλλού; Requiem for a dream». Το απόσπασμα που δημοσιεύεται εδώ είναι από το μυθιστόρημα: «Απαγορευμένη πατρίδα»

Τέλλος Φίλης - Tellos Filis DIE LETZTE STÜTZE

Ο φασισμός δεν είναι λέξη,
δεν είναι επιθετικός προσδιορισμός
δεν περιέχει ουσιαστικό στη σύνταξή του

Ο φασισμός είναι η στάση σου
η απουσία σου
και κυρίως
η σιωπή σου στην αληθινή ζωή.

Faschismus ist kein Wort
hat keine Eigenschaftsbestimmung
enthält nichts Substantives in seiner Struktur

Faschismus ist deine Haltung
deine Abwesenheit
und hauptsächlich
dein Schweigen im wirklichen Leben

Βέβαια εσύ λείπεις* κι εγώ κρύνω
έχεις κρυφτεί στην πιο δύσκολη σελίδα του βιβλίου
ανάμεσα σε άγνωστες λέξεις και
κατά βάθος θες να παίξουμε κρυφτό
όμως εγώ μεγάλωσα πολύ φέτος

κάτι παιχνίδια δακρύων έμαθα,
κάτι πάρτυ απωλειών, κάτι μεσημέρια αναχωρήσεων

μου είπαν ότι αυτά είναι για τα μεγάλα παιδιά
και γω μεγάλωσα πολύ φέτος

δεν έχω διάθεση για παιχνίδι
δεν έχω
ούτε να σε βρω δεν έχω
λείπεις
πολύ πιθανό να λείπω κι εγώ και να μη το ξέρω

κι ούτε μια ελάχιστη νιφάδα χιόνι

* «Βέβαια εσύ λείπεις»: στίχος από τραγούδι της Λένας Πλάτωνος.

Du aber fehlst* und ich friere so sehr
hast dich in die schwierigste Buchseite verkrochen
mitten unter unbekannten Wörtern und
im Grunde möchtest du mit mir Verstecken spielen
doch ich bin sehr alt geworden dieses Jahr

ich lernte Spiele mit Tränen kennen
und auch Partys der Abwesenheiten und Mittage der Fortgänge

man sagte mir, dies alles sei für die älteren Kinder
und ich bin sehr alt geworden dieses Jahr

hab keine Lust zu spielen
hab nicht
auch keine Lust zu suchen, dich,
du fehlst
es ist wahrscheinlich, dass auch ich fehle, nur weiß es nicht

und nicht mal die geringste Schneeflocke

* „Du aber fehlst“ ist ein Vers aus einem Lied von Lena Platonos

Οι γλάροι φτάσανε σήμερα μέχρι την Αγίου Δημητρίου, τους είδα σε άτακτη αναζήτηση τροφής, στο ύψος των αρχαίων της πλατείας Διοικητηρίου, σκέφτηκα στην αρχή πως κάνω λάθος, αποκλείεται να είναι γλάροι, είπα, ώσπου ένας τους έκανε, μπρος στα έκπληκτα μάτια μου, τη γνωστή κατακόρυφη πτήση πάνω στο ζεμπίλι με τα τρόφιμα μιας ηλικιωμένης κυρίας, που άρχισε να φωνάζει... κόσμος μαζεύτηκε, η γυναίκα σε πανικό, ο γλάρος ήδη της είχε πάρει τη φρατζόλα το ψωμί και πέταγε μακριά, οι άλλοι τον ακολουθούσαν... η περίοδος των εορτών μόλις τελείωσε, σκέφτηκα

Die Möwen kamen heute sogar bis zur Ajiou-Dimitriou-Straße, ich sah sie, in Höhe der antiken Stätte am Platz von Diikitirio nach Nahrung suchen, dachte zunächst, dass ich mich irre, das können doch unmöglich Möwen sein, sagte ich zu mir, bis einer dieser Vögel vor meinen sich wundernden Augen, den nur allzu bekannten Sinkflug auf den Korb mit Lebensmitteln einer älteren Frau unternahm... ein Schwarm von Menschen sammelte sich eilig dort, die Frau in Panik versetzt, der Vogel hatte ihr bereits den Brotlaib geraubt und flog weg, die anderen folgten ihm... soeben wurde die Zeit der Feste beendet, dachte ich

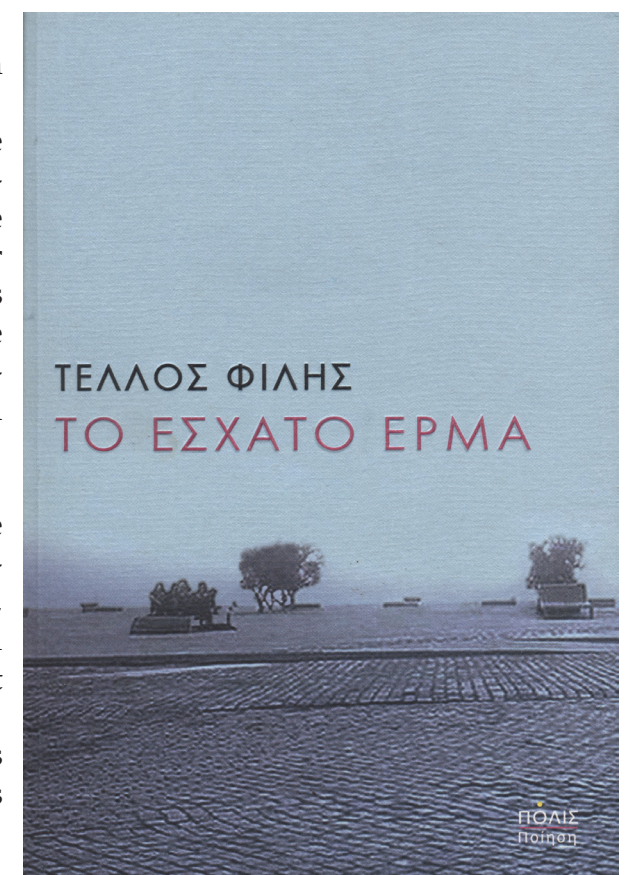
[και τα τρία ποιήματα δημοσιεύτηκαν στη συλλογή του ποιητή «Το έσχατο έρμα» που κυκλοφόρησε τον Μάρτη του 2018 από τις εκδόσεις Πόλις]

Übertragen von Sophia Georgallidis

TELLOS FILIS

Geboren 1960 in Thessaloniki wuchs er in Athen auf und lebt heute in Thessaloniki. Er ist aktives Mitglied der Bürgerinitiative „Nachbarschaft der Alexandrou-Svolou-Straße, Gründungsmitglied der Initiative „Die Dichtung nackt“, regelmäßiger Mitarbeiter der Literaturzeitschrift „Entefktirio“ und des Magazins „Parallaxi“. Er ist zuständig für die Filmothek von Thessaloniki, die dem Internationalen Kinofilmfestival von Thessaloniki untergeordnet ist.

Publikationen: Das verschwiegen gedichtete Alter (2014); Ein einfacher Videoclub-Angestellter und andere Texte“ (2015); Eine Woche, die es nicht schaffte, eine Leidenswoche zu werden (2017); Das letzte Prinzip als Ballast (2018); Texte von ihm sind von Sophia Georgallidis ins Deutsche und von Herve Georgelin ins Französische übersetzt worden.

Σταύρος Σταυριανίδης:
ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΑΓΝΩΣΤΟΥ-ΓΝΩΣΤΟΥ ΠΡΟΣ ΤΗΝ
ΜΗΤΕΡΑ ΤΟΥ,
εν Ελλάδι γεννηθείς το σωτήριο έτος 1939 5. 11.

Εν Βέροια τη. 12-8-2016

Αγαπητή μου μητέρα! Σήμερα αποφάσισα να σου γράψω και να φροντίσω να σου παραδοθεί η επιστολή μου, δίδοντάς την σε ένα από τα παιδιά σου να σου τη φέρουν προσωπικά από εμένα, ένα από τα παιδιά σου, που κάποτε έφυγε μακριά, μπορεί εν αγνοία σου η και όχι, από την αγκαλιά και την σκέπη σου και βρίσκεται τώρα εις την γην της επαγγελίας, το φουκαριάρικο. Και συ είχες τόσα να κοιτάξεις και να φροντίσεις μετά από τον Δεύτερο και φοβερό Παγκόσμιο Πόλεμο, που όταν ήρθε η γαλήνη στα ταραγμένα νερά της Ευρώπης και του κόσμου, έχασες τον έλεγχο και την προστασία τους και την αρίθμησή τους, που έφυγαν, αλλά και που ήρθαν και έρχονται συνέχεια και μέσα από τα κύματα τη σημερινή ημέρα. Όχι γιατί ήσουν φτωχή στην αρίθμηση κατά χιλιάδες και στην θύμηση, μα ήσουν φτωχή πραγματικά και ανήμπορη να τα ταΐσεις όλα. Και κείνα τίκι τίκι λάκισαν, αλλά από εδώ και άλλα από εκεί και έφυγαν μακριά σου. Έτσι κι εγώ βρέθηκα στη γην της επαγγελίας. Μα η σκέψη σου ήταν πάντα κοντά τους και προσπαθούσες, όσο μπορούσες, να τα βοηθήσεις και να τα σκέφτεσαι εκεί που ήταν, στην ξενιτιά. Αλλά μην νομίζεις ότι και αυτά δεν σε σκέφτονταν, αφού δεν έχαναν την επαφή με σένα και έρχονταν να σε δουν και ιδίως τα καλοκαίρια! Μα πάντα από μακριά και διακριτικά. Και κάναν τόσα όνειρα τα καημένα για το μέλλον και την εγκατάστασή τους στα πάτρια και υπό την σκέπη σου με το άφθονο συνάλλαγμα! για ένα σπίτι! ένα χωράφι! ένα μαγαζί! Έλα όμως που ο χρόνος δεν σταματά και όπως το καλοκαίρι το διαδέχεται ο

χειμώνας και τανάπαλιν, και οι φωτογραφίες οι πρόσφατες όσο πάνε και κιτρινίζουν, άλλες στον τοίχο κρεμασμένες ή και επάνω στα σκρίνια και παντού για ντεκόρ, με το «Καλημέρα» στη μέση, που δεν λέει να έρθει λόγω της φαγωμάρας μας και κυρίως και με την πολιτική κρίση και άλλες, πάμπολλες φωτογραφίες στο συρτάρι του κομοδίνου, κομμάτια από τις δραστηριότητες των μπόμπιρων και από το ριζώμα του εαυτού τους και το μεγάλωμά τους. Αλλά και τη σταθερή φράση τους, του καθένα από τα σκασμένα, που λέει, εγώ θα μείνω εδώ! Και τώρα «τι γίνεται Καραμπέτ», επάνω ή κάτω; Αρχίζεις να προβληματίζεσαι και όσο ακούς τα σκασμένα σου, εμείς εδώ θα μείνουμε, είναι η πατρίδα μας, η γλώσσα μας, οι παρές μας κι άλλα πολλά. Έχουν και τη συμπάρασταση της μάνας τους, τα χρυσούλια μου ... καλά λένε! Και συ ήθελες τα κι επαθές τα! Και αρχίζεις τη μουρμούρα... εγώ βρε τόση περιουσία δημιούργησα για σάς κάτω, και την υγεία μου και την ζωή μου έδωσα και τα χρόνια μου έφυγαν, τα καλύτερα, μέσα στις φάμπρικες για σάς... Ναι, ωραία όλα αυτά και καλά, αλλά τι θα κάνουμε κάτω, τι μέλλον θα έχουμε; Εδώ μεγαλώσαμε, εδώ σπουδάσαμε, βρήκαμε εργασία... λογικές σκέψεις.

Ναι, ρε μανούλια μου, αλλά αυτή δεν είναι η πατρίδα σας;

Α! Ναι; Και η δική σου, ποια είναι;

Ένα μπήξιμο του μαχαιριού μέσα βαθιά στην καρδιά σου και η θύμηση της αποδημίας σου, το φευγικό σου από την πατρίδα σου στα 23-24 χρόνια σου, κι εγώ κι εσύ. Πού άφησες και γίδια και σανίδια και χωράφια κι έφυγες με τα χέρια στις τσέπες,

και καλά έκανες, εδώ στην πλούσια και άριστα οργανωμένη «Ευρώπη» όπου ζεις και μένεις, που ντρέπεσαι και όλο ψεγάδια τής καταλογίζεις, στο κατέβασμά σου κάτω, στη δική σου πατρίδα.

Τον κακό σου τον καιρό ρε! άκουσα μια φωνή. Ότι και να έγινες, όσα και να καζάντισες, ήρθε και έρχεται το τέλος σου. Α να χαθείς και ζητάς και ρέστα από πάνω τώρα. Τι γίνεται; Ζήτα της συγνώμη και γύρνα πίσω και αυτή σαν μάνα θα σε συγχωρήσει. Ναι, ρε φίλε, αλλά ντρέπομαι. Τόσα χρόνια στο πάνε έλα, επάνω κάτω, να μην πάρω το θάρρος μια φορά να τα μουντζώσω και να γυρίσω και ό,τι βρέξει ας κατεβάσει... Ποτέ δεν είναι αργά, τον άκουσα πάλι τον φίλο μου τον άθεο να λέει. Λένε ότι η ψυχή του ανθρώπου δεν γερνά, μόνο το σώμα, και ότι το πνεύμα είναι πρόθυμο να δημιουργήσει, αλλά κάπου κολλάει. Εγώ λέω ότι και αυτή η ψυχή του ανθρώπου γερνά, και δεν ξέρω παραπέρα τι να σας πω. Αυτό συνέβη και με μένα, γι' αυτό αποφάσισα να της γράψω, όσο δεν είναι ακόμα αργά ... Μαμά, σε αγαπώ πολύ και πάντα σε αγαπούσα από τα βάθη της ψυχής μου. Μπορεί να έχω τώρα δυο πατρίδες, που τις κουβαλάω στην πλάτη μου, σε μια που ζω και την άλλη που την έχω μέσα μου, εσένα δηλαδή, μα γέρασα, μάνα μου, και δεν μπορώ να σε προσφέρω τίποτα, τώρα στο τέλος μου. Όσα είχα και δεν είχα τα έδωσα σε σένα και στην οικογένεια μου και... Καλά έκανες, άκουσα πάλι μια φωνή. Αλήθεια σου λέω, τι να κάνω;

Και τα δάκρυα κυλούσαν από τα μάτια του γέροντα και ένας πιτσιρικός, στην ορφάνια μεγαλωμένος και αυτός, που τον έβλεπε από μακριά, έλεγε και απορούσε. Τι πρόβλημα μπορεί να έχει ο παππούς; Ναι, ρε πιτσιρικό, τι πρόβλημα μπορεί να έχει ο παππούς, και ο δικός σου παππούς στο τέλος της ζωής του; Και ο άθεος κάτι του ψιθύρισε στο αφτί και ο μικρός κατάλαβε και πήγε κοντά του και του έπιασε το χέρι και χάιδεψε το μάγουλό του τρυφερά και του έδωσε ένα φιλί στο μάγουλο

και στο μέτωπο. Και ο γέρος ο παππούς ένωσε το χάδι και το φιλί της μάνας του και την αγάπη της και την συγνώμη της και έκλεισε τα μάτια του στο όνειρο.

Και η βαρκούλα ανέμιζε με φουσκωμένα τα πανιά στα πέλαγα με ρότα στο λιμάνι του τελικού προορισμού της και με μια ελπίδα καθολική και πού θα την αφήσουμε τη μάνα μας τη γη με ό,τι κάναμε στο πέραςμα μας; Από εκεί ό,τι πράξαμε και ότι ξετελέψαμε, και το σκάφος αυτό, το δικό μου, το δικό σου, του αλλουνού είναι τόσο μικρό που χωρά μόνον εμένα κι εσένα και αυτόν, κι εκεί θα γίνει το ξεμπέρδεμα των διχτύων και η ανάλογη πληρωμή. Εύχομαι στον καθένα να έχει καλή σοδιά και καλή ψαριά. Και ο παππούς άνοιξε τα μάτια του, σκούπισε τα δάκρυά του και κοίταξε γύρω του και ησύχασε. Αμάν όνειρο ήταν!

Ναι, ρε παππού, η ζωή μας είναι ένα όνειρο και τίποτα παραπάνω.

Γεια σου μάνα, που διάβασες το γράμμα μου και μου έδωσες τη συγνώμη σου και την αγάπη σου, και αυτό μου δίνει δύναμη να συνεχίσω την ζωή είτε πάνω είτε κάτω ή και οπουδήποτε, και δεν με πειράζει πια, διότι κατάλαβα ότι η καλύτερη επιβράβευση του καθενός είναι η αγάπη που πηγάζει από την μάνα μας και ότι αυτή μάς τη δίνει πλουσιοπάροχα και αφιλοκερδώς.

Σταύρος ο Θεσσαλονικιός, ένα από τα έξω από δω παιδιά σου

ΣΤΑΥΡΟΣ ΣΤΑΥΡΙΑΝΙΔΗΣ:

Γεννήθηκε στη Θεσσαλονίκη το 1939, τελείωσε το σχολείο στην Κατερίνη. Το 1964 μετανάστευσε πρώτα στην Ολλανδία κι έπειτα στη Γερμανία, όπου τον ακολούθησε και η γυναίκα του. Εργάστηκε στο εργοστάσιο χημικών Glanzstoff στο Heinsberg/Oberbruch, όπου και ζει. Δημοσίευσε τη συλλογή Διηγημάτων του Υπαξιωματικός Μπέκοβιτς στα ελληνικά και πολλά διηγήματα στα γερμανικά κι ελληνικά σε διάφορες ανθολογίες

FOTO: JURGEN ROMPF 2016

Arzu Toker

„REDE FÜR PULS OF EUROPA“

gehalten am 8. NOVEMBER 2017

Europa. Eine Geschichte von Verführung und Entführung. Die Geschichte einer schönen Frau. Wegen ihr bekam dieser Kontinent seinen Namen: Europa. Ich bin nicht entführt worden.

Ich bin freiwillig gekommen. Ich war eine junge Frau, 23 Jahre alt mit Visionen, mit Träumen, die keine Grenze kannten.

Ich bin an in einem Tal an der syrischen Grenze geboren. Dieses Grenzgebiet hat mich, meine Kindheit geprägt. Als meine Großmutter ein junges Mädchen war, gab es dort keine Grenzen. Als ich klein war, sah ich wie die Vögel die natürliche Grenze, die Berge überflogen. Auch ich hätte gern gewußt, was es auf der anderen Seite gab. Ich konnte, ich durfte nicht

Jetzt lebe ich in einem Kontinent, in dem ich weiß, und jederzeit erkunden kann, was auf der anderen Seite zu sehen gibt. Immer, wenn ich in diesem unserem Europa in andere Länder fahre, berührt es mich die ehemaligen Grenzkontrollen, diese verlassenen Orte zu sehen. Ich jubele mit meinem 65 wie ein Kind und kann mich nicht zurückhalten meinen Mann zu nerven:

Schau mal, schau mal, schau mal! Das war mal eine Grenze, stell dir vor, das war mal ne Grenze! Er tut so als sei er genervt aber ich glaube er fährt extra langsam. Er gönnt mir diesen Genuß, den Moment der Freiheit.

Wir die Menschen zählen uns in der Mehrheit zu den intelligenteren Wesen. Wenn ich jedoch bedenke, dass bereits Nietzsche 1895 die Grenzen in Europa in Frage gestellt hat, und wir immer noch für Europa kämpfen müssen dann packt mich der Zweifel.

Sicher Europa hat viele Grenzen abgeschafft, innere wie äußere und Feindschaften überwunden. Sonst stünden Sie alle jetzt nicht auf diesem Platz. Mit ihnen genieße ich diese Errungenschaft:

Ein Europa ohne Grenzen!

Ein Europa in Frieden!

Aber es gibt immer wieder machtbewußte ältere Männer, die den einen oder anderen Grund wissen, warum sie meinen sagen zu müssen Germany first und damit gleichzeitig Macrons Vision paroli bieten. Ich will hier keine Namen nennen.

Ich bin glücklich in Europa zu leben. Ich könnte ununterbrochen nach Holland, Italien, Frankreich in fast alle Länder Europas fahren, nur um mich immer wieder über diese nicht existenten, verlassenen Grenzübergänge zu erfreuen. Ausgenommen Ungarn und Polen. Ich bin unsicher, ob ich willkommen wäre

Und, denk ich an die inneren Grenzen der Menschen in Europa; auch an meine Eigenen, so lehren sie mich fürchten. Nach den Wahlen schlägt in mir die Unsicherheit, das leise trrippeln der Angst, wie das Herzschlag eines ungeborenen Kindes.

Und, ich merke, dass ich doch nicht die gesamte Menschheit liebe; ich werde nie so 'deutsch', so völkisch deutsch, um dem Nationalismus und dem Rassenhass Platz in mir zu geben, wie die, die nun im Bundestag vertreten sind: die Starkdeutschen.

Aber was tun wir? Wir, die ehemaligen Migranten? Die Neudeutschen, was tun wir? Was tun wir für Deutschland? Was tun wir für Europa?

Sicher es gab damals in den 60'ern als die Migranten, damals noch Gastarbeiter nach Deutschland kamen auch Abenteurer, Neugierige darunter. Aber die meisten von uns wanderten aus, weil unser Herkunftsland uns nicht ernähren konnte. Weder geistig noch finanziell.

Hier in Deutschland, mitten in Europa fanden wir ein neues Zuhause. Wir die Migranten haben in diesem Land nicht nur „mallocht“ oder „aufgebaut“ wie viele es sagen.

Nein, wir haben auch sehr, sehr viel bekommen.

Was bekamen wir? Frieden, Wohlstand, Hoffnung für uns und für die Zukunft unserer Kinder. Und Rechtssicherheit, das letztere sollten sich insbesondere Erdogan Anhänger hinter die Ohren schreiben.

Wofür haben meine ehemaligen Landsleute, diese türkischen Migranten zu 100.000 Personen demonstriert?

Sie befürworteten die Politik eines Mannes, der :Den Kölner Schriftsteller Dogan Akhanli seit Wochen in Spanien festhalten lies, den Journalisten Deniz Yücel , die Übersetzerin Mesale Tolu, Peter Steudtner aus Berlin und weitere 55 Menschen in den inhaftieren ließ, und mehr noch:

Meine demonstrierenden Landsleute befürworteten die Politik eines Diktators, der

- IS und andere islamische radikale unterstützt, der

-Journalisten in den Knast steckt,

-Kurdische Städte dem Erdboden gleich bombt.

-Erschossene Kurden, darunter eine Frau nackt hinter Autos binden und durch die Straßen schleifen lässt.

Meine Landsleute demonstrierten in Köln zu 100.000 für einen Diktator und Mörder. Diese Freiheit haben sie,

das ist für sie möglich, weil es in Europa ein wertvolles Gut gibt, das sie genießen: die Rechtssicherheit!

Die Menschen in Europa haben den Frieden nicht geschenkt bekommen. Schon von den Kriegen wie der dreißigjährige Religionskampf in ihrer Geschichte haben Sie aus tiefen Schmerzen und Lehren gelernt.

Sie, Europäer haben in Europa nach zwei Kriegen einen friedlichen Kontinent aufgebaut. Sie in Europa haben mit kleinen Schritten wie Jugendaustausch dem Frieden und Offenheit Grundsteine gelegt.

In Europa stehen wir mit Puls of Europa dafür dass es auch so bleibt. Und mehr noch, der Frieden im Land den Frieden auf der Welt fördert.

Ich wünschte viele meiner Landsleute, viele Migranten würden hier sein. Ich wünschte sie würden zu 100.000 hier mit uns auf diesem Platz sein.

Sie würden mit uns für Europa, für Frieden und Freundschaft demonstrieren. Die Vielfalt der Menschen, der Küche, der Kunst des bunten Lebens in Europa mit uns feiern.

Vorwärts, habt keine Angst! sagte Macron in seiner Rede damit Europa stabiler, stärker, solidarischer wird.

Recht hat er.

Europa die Schöne ist ein Mhytos, aber

Europa heute symbolisiert die Vision künftigen Lebens.

Europa lebt die schönste Zeit ihrer Geschichte:Frieden, Freundschaft ohne Grenzen. Und sie kann noch mehr!

Wir dürfen keine Angst vor dem aufkeimenden Rechten, dem dumpfen Nationalismus, Rassismus haben. Ich will nicht und keiner soll überlegen müssen: Wohin? Was nehme ich mit? Was lasse ich hier?

Es wird derzeit viel von Grenzen geredet.

Wenn ich unsicher bin, spiele ich Wörter

zählen in Deutsch, denn diese unsere Sprache hat viele davon. Ich zähle gleich oder ähnlich bedeutende Wörter auf und erkenne dabei mein Gefühl. So zum Beispiel

Grenze, Grenze setzen, abgrenzen, begrenzen, umgrenzen, Demarkationslinie, Ende, Grenzlinie , Markstein, Schranke, Sperre, Trennwand, Barriere, Hürde. Wie fühlt sich das an? Ich fühle mich nicht gut dabei. Es gibt noch sehr, sehr viele Grenzwörter aber ich will nur noch eine erwähnen: Die Obergrenze von Herrn Seehofer.

Die Herren, die dieses Wort inflationär benutzen, wissen vielleicht nicht einmal dass es nicht deutschen Ursprungs ist? Grenze ist aus dem Slavischen, dem Polnischen entlehnt.

Grenzen und Nationen sind die böseste Erfindung der Menschheit. Sie trennen, sie entfremden, Grenzen führen zu Feindschaften.

Ich möchte einfach Mensch sein.

Ich wünsche uns eine Welt in der wir nicht mehr und nicht weniger sind, als einfach nur Mensch. Und ein Land: Europa

Deshalb zähle ich ein anderes Wort und Sie können gern mitzählen: Gemeinsam, Zusammen, gemeinschaftlich, miteinander, vereint, geschlossen, kollektiv, kooperativ, allesamt, Seite an Seite, Hand in Hand, Arm in Arm, in Zusammenarbeit, beinander, Gemeinsam für Europa!

Arm in Arm für Europa!

Vereint für Europa!

Das fühlt sich an wie Liebe!

Arzu Toker

Geb. 1952 in Ostanatolien, Seit 1974 in Deutschland. Vielfältiges ehrenamtliches Engagement als Menschenrechtlerin und in der Migrationspolitik. Für das Buch Kalimerhaba, gemeinsam mit Niki Eideneier Trägerin des Türkisch- Griechischen Abdi Ipekci Preises für Frieden und Völkerverständigung. Lebt und arbeitet in Köln und Cascais, Portugal.

Άρης Γεράρδης
από:

ΕΥΤΥΧΩΣ ΕΙΝΑΙ ΑΚΟΜΑ ΣΗΜΕΡΑ
Aris Gerardis
ZUM GLÜCK IST ES NOCH HEUTE

ΤΑ ΚΡΥΦΑ ΕΛΑΤΗΡΙΑ ΤΟΥ ΩΡΟΛΟΓΟΠΟΙΟΥ

Με φακό και δίκαννο
μπαίνει στον κήπο σου
ο παλιός ωρολογοποιός
κλέβει τα φρούτα σου
πυροβολεί τ' όνειρό σου
και σπάει το ρολόι σου.
Κανείς δεν ξέρει τα ελατήριά του·
η φωτογραφία τον δείχνει
γέρο να 'ρχεται νέο να φεύγει.

DIE HEIMLICHEN TRIEBFEDERN DES UHRMACHERS

Mit Taschenlampe und Doppelflinte
geht der alte Uhrmacher in deinen Garten
stiehlt deine Früchte
erschießt deinen Traum
und zerbricht deine Wanduhr.
Keiner kennt seine Triebfedern.
Das Foto zeigt ihn
als alten Mann kommend
und als Jüngling fortgehend.

ΜΙΑ ΜΑΡΚΙΖΑ ΝΑ ΤΗΝ ΦΥΛΑΕΙ

Το κόκκινο
που τραγουδάει στον κήπο μου
πότε δέντρο πότε πουλί
πότε εσύ μικρή μου άστεγη.

EINE MARKISE UM SIE ZU SCHÜTZEN

Das Rote,
das in meinem Garten singt
mal ein Baum, mal einen Vogel
mal Du meine kleine Obdachlose.

OI MANTEIS TON KATAΥΛΙΣΜΩΝ

Θα 'ρθει μια μέρα θα μάθεις
να διαβάζεις το χώμα
σαν τους μάντεις που διαβάζουν
πλάτες αρνιών.
Μια άλλη μέρα θα ξέρεις
πότε η βλάστηση θέλει ένα χιόνι
πότε η κόλαση τους κολασμένους της.
Κίτρινη απελπισία
πνίγει τους καταυλισμούς.
Τα άλλα χρώματα μπερδεμένα
τραγουδάνε.

DIE WAHRSAGER DER FELDLAGER

Es wird ein Tag kommen
an welchem du die Erde liest
wie die Wahrsager die Schulterblätter
der Lämmer lesen.
An einen anderen Tag wirst du wissen
wann das Grün leichten Schnee braucht
und wann die Hölle ihre Verdammten.
Gelbe Verzweiflung
erwürgt die Feldlager.
Die anderen Farben sind vermischt
und singen.

Ο ΞΕΝΟΣ ΟΥΡΑΝΟΣ

Το καναρίνι κρέμεται
ανάποδα στο κλουβί του
βαρέθηκε να βλέπει ουρανό
που δεν είναι δικός του.

DER FREMDE HIMMEL

Der Kanarienvogel hängt
umgekehrt in seinem Käfig.
Er hat es satt, den Himmel zu sehen,
der ihm nicht gehört.

ME TON KAIPO ΞΕΧΝΑΣ ΤΑ ΠΑΝΤΑ

στον Γιώργο Φυτιλή

Όλοι τρέχουν για γάλα
και όνειρα στα σουπερμάρκετ.
Η ημερήσια κατανάλωση
απαισιοδοξίας ανεβαίνει ραγδαία.
Κάρβουνο αναμμένο η πόλη
θα μας κάψει θα καούν
τ' αποξηραμένα κορμιά μας
με κουπόνια θα μοιράζουν
δέρμα και γυαλιά ηλίου.

MIT DER ZEIT VERGISST DU ALLES

An Giorgos Fytilis

Alle rennen für Milch
und Träume in den Supermarkt.
Der tägliche Konsum von Pessimismus
steigt erstaunlich schnell an.
Die Stadt, wie brennende Kohle,
wird uns brennen, es werden unsere
ausgetrocknete Leiber verbrennen
mit Coupons werden sie Haut
und Sonnenbrillen verteilen.

Η ΚΑΛΗΝΥΧΤΑ ΜΑΣ

στον Γιάννη Κοντό

Απόψε κρύωνε το ποίημα.
Το σκέπασα με κουβερτούλα
του είπα παραμύθι
έκλαψε λίγο ακόμα
και αποκοιμήθηκε ευτυχισμένο
μ' εκείνα τα λευκά μισοφέγγαρα
γύρω από τα χείλη του

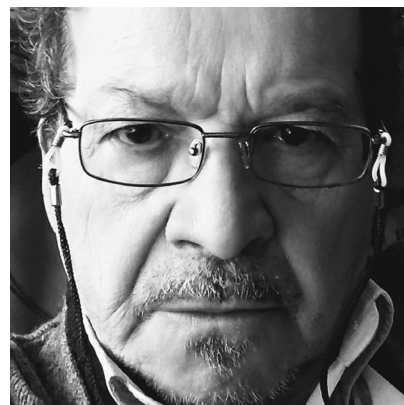
βέβαιο κι αυτό -ποιος ξέρει γιατί!

UNSERE GUTE NACHT

an Giannis Kontos

Heute Nacht fror das Gedicht.
Ich habe es mit einem Deckchen zugedeckt
ich erzählte ihm ein Märchen
es weinte noch ein bisschen
und schlief glücklich ein
mit diesen weißen Halbmondlinien
rund um seine Lippen
bestimmt auch das -wer weiß warum.

Übertragen vom Autor mit Unterstützung Dorothea Gerardis-Emisch

ARIS GERARDIS ist 1948 in Agrinio geboren und wuchs in Athen auf.

Er studierte in der Fachhochschule für Optik und Fotografie Berlin und arbeitete in Berlin. Seit 1980 lebt er wieder in Athen. Dort schrieb er Märchen und andere Texte für den Rundfunk. Er bekam Preise für seine Gedichte bei verschiedenen Wettbewerben. Sein neuestes Buch ist gerade erschienen:

"Zum Glück ist es noch heute"
Gedichte 2017 – 2018

Πέτρος Κυρίμης , ΤΑ ΦΑΝΤΑΣΜΑΤΑ

Ήταν προχωρημένη νύχτα όταν ειδοποίησαν το πατέρα μου ότι η θεία μου η Καλή ήτανε ανήμπορη στο διπλανό χωριό. Η θεία μου η Καλλιόπη που τη λέγαμε Καλή ήτανε όνομα και πράμα, προπαντός για μένα που με αγαπούσε και δεν έχανα ευκαιρία να την επισκέπτομαι, γιατί κοντά της είχα και του πουλιού το γάλα, που στη περίπτωση της θείας μου ήτανε από κατσίκια. Άσε εκείνες οι τηγανιές πατάτες με αυγά που ήτανε όλες για μένα, άσε τα κρεμυδοπίτταρα και άσε τα παραμύθια. Μα πάνω από όλα η γλυκιά και καλοσυνάτη φωνή της. «Καλώστην τη κορώνα μου» έλεγε και άνοιγε τα χέρια της διάπλατα να πάω να πέσω μέσα, κι εννοούσε τη βασιλική κορώνα, ανώτατη διάκριση για όλα τα αγόρια, ύψιστο έμβλημα πάνω κι από το φωτοστέφανο του Αγίου στα μέρη μας.

Όταν είδα λοιπόν τον πατέρα μου να ετοιμάζει το λαδοφάναρο να ξεκινήσει νυχτιάτικα, εγώ άρχισα να τον παρακαλάω να με πάρει μαζί και εκείνος, ποιος ξέρει, παρέα ήθελε, μου είπε να ετοιμαστώ γρήγορα. Μόνο είπε: «κοίταξε κερατά μη σκιαχτείς και βάλεις τα κλάματα γιατί θα σε παρατήσω μόνο σου». Εγώ έδωσα το λόγο μου όχι και τόσο σίγουρος και ξεκινήσαμε. Κατάλαβα ότι ήτανε λάθος μου μόλις βγήκαμε από το χωριό και πήραμε το δρόμο για το άλλο, μέσα από βουνά και λαγκάδια. Έκανε κρύο, αλλά το χειρότερο ήτανε ότι φυσούσε αέρας και έτσι όπως ήτανε ανοιχτός ο τόπος δημιουργούσε παράξενους αντίλαλους που ερχόντουσαν σε μένα σα φωνές από το πουθενά ή από το υπερπέραν. Αγριεύτηκα! Ιστορίες που είχα ακούσει για σκοτωμένους που ζωντανεύουν και ζη-

τούν το δίκιο τους ξανάρθαν στο νου μου τώρα ακριβώς που δεν τις χρειαζόμουν. Με μεγάλη δυσκολία κρατιόμουν να μη βάλω τα κλάματα και με παρατήρει μονάχο ο πατέρας μου - γιατί τον είχα ικανό να το κάνει - και θα τα κατάφερνα αν δεν έπαιρνα είδηση ότι για να κόψει δρόμο έπαιρνε το μονοπάτι που περνούσε μέσα από το νεκροταφείο. Αυτό ήτανε πάνω από τις αντοχές μου και το θάρρος που επιστράτευα όλη την ώρα. Γιατί το νεκροταφείο αυτό που το είχα περάσει μια φορά με τη μεγάλη μου αδελφή, αλλά πρωί, δεν ήτανε ακριβώς νεκροταφείο. Ήτανε ένα σχεδόν εγκαταλειμμένο νεκροταφείο που εκτός από ένα δυο τάφους που είχανε ξεμείνει δίχως κληρονόμους, όλα τα άλλα ήτανε μόνο σταυροί ξύλινοι και μάλιστα πεσμένοι οι πιο πολλοί κατάγής.

Το μονοπάτι πέρναγε πάνω από αυτούς τους πεσμένους σταυρούς, δηλαδή περπάταγες πάνω από τους πεθαμένους. Έφερα κατά νου τα λόγια που μου είχε πει η αδελφή μου τότε, για να σταματήσω να κλαίω ότι δηλαδή οι πεθαμένοι βγαίνουν μόνο καταμεσήμερο ή τα μεσάνυχτα, αλλά αυτό με αποτέλειωσε γιατί τώρα που περνάγαμε ήτανε μεσάνυχτα και οι σκιές από το φανάρι γινόντουσαν τεράστιες κι ο αέρας λυσομανούσε κι εγώ έβαλα για καλά πια τα κλάματα κι ούτε μπρος ούτε πίσω πήγαινα. Ο πατέρας μου άρχισε να με σέρνει, βλαστημώντας την ώρα που με πήρε μαζί, αλλά είδε ότι έτσι δε γινότανε δουλειά, ίσως και να φοβήθηκε μη πάθω και τίποτα από το κλάμα, άρχισε να με παίρνει με το καλό, να μου λέει αστεία και διάφορα άλλα κι όταν κάπως ησύχασα περνούσαμε από

εκείνον το μοναδικό μεγάλο τάφο κι ο πατέρας μου έλεγε εκείνη τη στιγμή ότι οι άνθρωποι όταν πεθάνουν τέλειωσαν, γίνονται χώμα κι ούτε ακούν ούτε μιλούν κι ούτε νοιάζονται τους ζωντανούς και λέει «Να, δες και μόνος σου» και όπως περνάγαμε ακριβώς δίπλα από τον τάφο κάνει δυνατά «καλησπέρα πεθαμένοι.» Εγώ ήμουν έτοιμος να τον πιστέψω κι είχα αρχίσει να ντρέπουμε κι όλας, όταν ξαφνικά ακούμε ξεκάθαρα μέσα από τον τάφο μια υπόκωφη απάντηση στον χαιρετισμό του πατέρα μου, που πράγματι δεν είχε τίποτα το ανθρωπινό. «καλησπέρα ζωντανοί!» Από κει και μετά δεν θυμάμαι τίποτα, γιατί μάλλον λιποθύμησα κι όταν συνήλθα ήμουν στο χωριό και είδα ανθρώπους ταραγμένους να χειρονομούν και τον παπά ντυμένο με όλα τα καλά του άμφια και το θυμιατό στο χέρι να καίει λιβάνια και τη λέξη «φαντάσματα» να έρχεται κάθε τόσο στα αυτιά μου. Θυμάμαι ότι άρχισα πάλι να κλαίω γιατί, κατάλαβα πως θα πήγαιναν εκεί πίσω πάλι και μένα θα με άφηναν μόνο μου με τη θεια μου. Άρπαξα το χέρι του πατέρα μου και δεν το άφηνα με τίποτα. Έτσι όταν όλο το χωριό ξεκίνησε με τον παπά μπροστά να ψέλνει και να θυμιατίζει εγώ ήμουν στη πρώτη γραμμή και πίσω φανάρια να φέγγουν, μια εικόνα που ποτέ δεν ξέχασα μέχρι σήμερα, αλλά πια δε φοβόμουν με τόσο κόσμο μαζί και προπαντός με τον παπά που ήξερα ότι φαντάσματα και διαβόλοι τον έτρεμαν. Εγώ το ήξερα, όμως ο παπάς φαίνεται ότι δεν το ήξερε ή μάλλον δεν το πίστευε όσο κι εγώ, γιατί όταν φτάσαμε στο νεκροταφείο ολόκληρη η πομπή έμεινε αρκετά μακριά κι ο παπάς άρχισε δυνατά να λέει τους ψαλμούς και τα ξόρκια του κατά τη μεριά του τάφου που τον διακρίναμε λίγο πιο πέρα σκοτεινό κι απειλητικό και μάλλον τα πράγματα θα μένανε έτσι μέχρι το πρωί τουλάχιστον, ο παπάς να ψέλνει από απόσταση ασφαλείας και εμείς να τουρτουρίζουμε από το κρύο και

το φόβο αν ξαφνικά ο παπάς μέσα σε μια κρίση φόβου, θυμού και γενικά απόγνωσης, ποιος ξέρει, δεν σταματούσε τους ψαλμούς και δεν έβγαζε μια πελώρια φωνή, που πρέπει να ακούστηκε όχι μόνο μέσα στον τάφο, αλλά μέχρι κάτω βαθιά στον Άδη «δεύρο έξω σατανά» και είδαμε τότε μια σκιά σαν κεφάλι ανθρώπου να προβάλλει από το άνοιγμα του τάφου και ήτανε τόσο μεγάλος ο τρόμος όλων που μέχρι κι ο πατέρας μου με παράτησε στο έλεος των σκοτεινών δυνάμεων τρέχοντας αλαλιασμένος να σωθεί μαζί με τους άλλους. Έμεινα τσαλαπατημένος και παράλυτος από το φόβο μου, κουλουριασμένος ανάμεσα σε πεσμένους σάπιους σταυρούς κι αγριόχορτα, κατάμονος στο έλεος του διαβόλου, ώσπου είδα μια αδύνατη φλόγα φαναριού να πλησιάζει προς το μέρος μου από τη μεριά του τάφου κι άκουσα ξέπνοος μια φωνή που μου φάνηκε γνωστή να ρωτάει «ντί έγκινε μπρε παιντί μου, μεγάλο παρτιντί άκουσα...έλα μέσα τάφο μην γκριώνεις» και σηκώνοντας μετά βίας τα μάτια είδα τη γνωστή φάτσα του γύφτου που τον είχαμε στο χωριό για όλες τις δουλειές του ποδαριού. Πίσω του φάνηκαν η γυναίκα του και μερικά κουτσούβελα στην ηλικία μου.

Από τότε μέχρι σήμερα όποτε το έφεραν οι περιστάσεις και βρέθηκα σε νεκροταφείο, μόλις βλέπω μεγάλο τάφο, χωρίς να το θέλω κάνω τη σκέψη αν μέσα χωράει μια οικογένεια γύφτων να φάει και να κοιμηθεί.

Πέτρος Κυρίμης ΔΟΞΑ ΤΩ ΘΕΩ

Μια γυναίκα στην άκρη της σκηνής μιλάει στο κοινό σα να μιλάει στον εαυτό της. Έχει περασμένα τα εξήντα. Βασανισμένο πρόσωπο και χέρια σταυρωμένα μπροστά της. Δίπλα της κάτω στο πάτωμα δυο μεγάλες βαλίτσες και στο βάθος ένα μεγάλο κρεβάτι δίχως στρώματα.

ΓΥΝΑΙΚΑ--- Δεν έχουμε παράπονο, καλά είμαστε... Δόξα τω Θεώ να λέμε. Γιατί εμείς τώρα βγήκαμε στη σύνταξη!.. Εξήντα πέντε χρονών για... Το σπίτι κάτω στα Τρίκαλα το τελειώσαμε... Δόξα τω Θεώ, τριάντα πέντε χρόνια σκληρά δουλέψαμε!.. Δεκάρα δε χαλάγαμε... Ένα παιδί κάναμε, μεγάλος είναι τώρα πια, παντρεμένος, κατά τον Καναδά επήγε, που και που γράμμα λαβαίνουμε, καλά μας λέει ότι είναι!.. Δόξα τω Θεώ να λέμε δεν έχουμε παράπονο!.. Τα χαρτιά όλα έτοιμα είναι, στο προξενείο τα κάναμε, πολλά πράγματα δεν έχουμε να πάρουμε, ένα δωμάτιο είχαμε όλο κι όλο ...Το κρεβάτι πάλιωσε πια, εδώ θα τ' αφήσουμε. «Όπως ήρθαμε φεύγουμε» λέει ο Σωτήρης μου και στενοχωρημένος πολύ φαίνεται... Όμως δικίο δεν έχεις, του λέω εγώ, και σπίτι φτιάξαμε και το παιδί μας παντρεύσαμε, δόξα τω Θεώ να λέμε... Έτσι του λέω και τη χαρούμενη κάνω... Όμως εκεί κάτω στον Καναδά κρύο λένε κάνει πολύ!.. Όσο ήτανε κοντά μου το παιδί το πρόσεχα, στην αγκαλιά μου μέσα το ζέσταινα, σαν ήτανε μωρό πάνω σε τούτο το κρεβάτι το έπαιρνα και με την ανάσα μου το χουχούλιαζα και κείνο χαρές μου έκανε. (μικρή παύση) Και τα χρόνια έτσι περάσανε!.. Εικοσιπέντε χρονών ήμουν κι ο Σωτήρης μου τριάντα!.. Δόξα τω Θεώ να λέμε καλά χρόνια ήτανε!.. Σκάλες καθαρίζα, πρωί, πρωί ξεκίναγα, οχτώ

ήμουν πίσω, να φύγει κι ο Σωτήρης μου για τη δουλειά του, να τον ετοιμάσω και κείνον και μετά να ξυπνήσω το παιδί να το ταΐσω, να το ντύσω και να το πάρω μαζί. Καλά χρόνια τότε, δόξα τω Θεώ δουλειά είχε μπόλικη, όρεξη μόνο να είχες!.. Εγώ το παιδί στη πλάτη το έδενα και καθόλου δε με ζόριζε, τραγουδούσα κιόλας καθώς σκυμμένη σφουγγάριζα!.. Καλά χρόνια τότε, δύναμη πολύ είχα και λεφτά δεν χαλάγαμε δεκάρα!.. «Το παιδί να μεγαλώσουμε και το σπίτι να φτιάξουμε, έλεγε ο Σωτήρης μου, σαν θα βγούμε στη σύνταξη αποκούμπι να έχουμε.» Και δόξα τω Θεώ και τα δυο τα κάναμε!.. Παράπονο δεν έχουμε. (παύση). Όμως εκεί κάτω κρύο λένε κάνει πολύ και το μυαλό μου όλο στο παιδί πηγαίνει, όλο το κρύο σκέφτομαι, λες και τίποτα άλλο κακό δεν υπάρχει!.. Ίσως γιατί από μικρό που ήτανε όλο αυτή τη λαχτάρα είχα!.. Να μην μου κρυώσει!.. Τώρα η γυναίκα του, Καναδέζα είναι, στην Ελλάδα τη γνώρισε το καλοκαίρι πρόπερσι. Γράμματα της έγραφε, γράμματα ελάβαινε και μια φορά στο σπίτι την έφερε, θα "παντρευτούμε" μας είπε!.. Καλή κοπέλα φαινότανε, όμως λέξη δεν αλλάξαμε, άλλη γλώσσαμίλαγε!.. Το πήρε το παιδί κι έφυγε!.. Γράμματα από τότε που και που λαβαίνουμε, καλά λέει ότι είναι!.. Δόξα τω Θεώ λέμε εμείς παράπονο δεν έχουμε, μόνο ο Σωτήρης μου λέει... «Το σπίτι μεγάλο το φτιάξαμε, εμείς δυο γέροι μείναμε...» (παύση μικρή). Και όλο και πιο λίγο μου μιλάει και κάποιο σαράκι τον τρώει μέσα του και τα πράγματα έτοιμα είναι να, εδώ κάτω στο πάτωμα είναι, το κρεβάτι εδώ θα τ' αφήσουμε, πάλιωσε πια, τριάντα πέντε χρόνια περάσανε, τα ρούχα μας

έχω μέσα και την εικόνα της Παναγίας από τη μάνα μου, καλά μας φύλαξε, παράπονο δεν έχουμε, αύριο το αεροπλάνο θα πάρουμε, όλα έτοιμα είναι, φίλους δεν έχουμε να χαιρετήσουμε, κάτω στο χωριό τους αφήκαμε πριν πολλά χρόνια, ούτε ξέρουμε αν ζούνε πια, του Σωτήρη μου τα φάρμακα έχω μέσα και τα δικά μου ξεχωριστά πάνω μου, να τα έχω πρόχειρα σαν με πιάνουν οι πόνοι στη μέση και πίσω στη πλάτη μου και τσιρίζω τότε κι ανήμπορη πολύ είμαι και τότε «... πάρε με Παναγία μου να ησυχάσω» λέω. (παύση). Αλλά τον πιο πολύ καιρό καλά τον περάσαμε, δόξα τω θεώ να λέμε και παράπονο δεν έχουμε κι ο Σωτήρης μου δυο μέτρα άντρας ήτανε, τώρα μια χούφτα άνθρωπος έμεινε και τρέμει ολόκληρος, «τα νεύρα του» λένε οι γιατροί, «η φάμπρικα» λέει ο Σωτήρης μου και αύριο εμείς φεύγουμε, πρώτη φορά θα μπω στ' αεροπλάνο, αλλά δεν φοβάμαι καθόλου και να πέσει το ίδιο μου κάνει, εγώ το λέω στο Σωτήρη μου... «Τι πάμε κάτω τώρα; Τι το θέλουμε το σπίτι; Άγνωστο θα μας είναι και ξένο κι ώσπου να το μάθουμε, θα έχουμε πεθάνει, έτσι του λέω, κάλιο εδώ να μείνουμε, σε τούτο το δωμάτιο, πάνω σε τούτο το κρεβάτι να πεθάνουμε, που πάνω του ζήσαμε και το παιδί μας μεγαλώσαμε και... και... (κλαίει) τη ζωή μας όλη χάσαμε...» (κλαίει σιωπηλά χωρίς λυγμούς, στην ίδια στάση, καθώς τα φώτα χαμηλώνουν σιγά-σιγά.)

ΠΕΤΡΟΣ ΚΥΡΙΜΗΣ

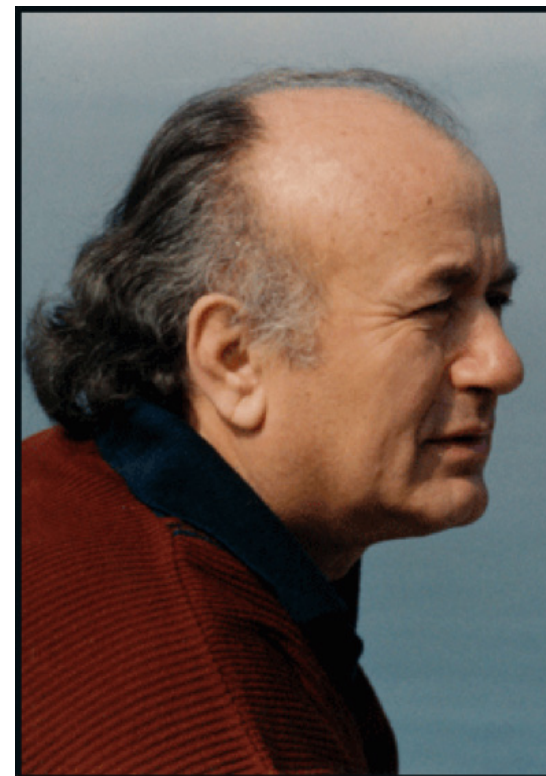
Ο Πέτρος Κυρίμης γεννήθηκε στην Αθήνα. Σπούδασε σκηνοθεσία τηλεόρασης και φωτογραφία, αλλά δεν ασχολήθηκε ποτέ επαγγελματικά. Αρχισε να γράφει από πολύ νέος. Πρώτα τραγούδια και ποίηση και αργότερα διηγήματα, θέατρο για παιδιά, νουβέλες, μυθιστορήματα. Διηγήματα και ποιήματά του έχουν δημοσιευθεί σε διάφορα έγκυρα περιοδικά στην Ελλάδα και μερικά από αυτά έχουν μεταφραστεί στα γερμανικά. Έγραψε επίσης σενάρια για τον κινηματογράφο και την τηλεόραση. Ένα από αυτά, σε μορφή σίριαλ, προβλήθηκε από την ET1.

Στη Γερμανία εργάστηκε για τρία χρόνια ως διευθυντής προγράμματος στο πανευρωπαϊκό ελληνικό ραδιόφωνο «Το Πρώτο» και ως αρχισυντάκτης της εφημερίδας Ταχυδρόμος. Για την ξεχωριστή προσφορά του στο χώρο της τέχνης, τιμήθηκε με το βραβείο της Ακαδημίας Βούπερταλ.

Από το 2006 έως το 2008 αρθρογραφούσε στην εφημερίδα Πρώτο Θέμα. Σήμερα ζει μεταξύ Γερμανίας και Ελλάδας.

Niki Eideneier
über

CHRISTOPHOROS MILIONIS (1932 - 5.1.2017) eine Würdigung

Nun wird man mir wieder vorwerfen, ich konstruiere die Zufälle. Und wenn ich dagegenhalte, dass ich immer wieder so sehr überrascht bin bei der Erkenntnis, wie phantasiereich das Leben ist, so kommt man mir mit der „Problematik der Literatur“. Die haben einfach nicht verstanden, dass das Geheimnisse sind, die mit irgendwelchen Theorien nichts zu tun haben.

Mit diesem Credo schrieb er seine Erzählungen, das so wichtige literarische Genre, das er ein Leben lang bediente – er hat auch Romane geschrieben und sogar wissenschaftlich-literarische Essays – wofür er große Auszeichnungen bekam. Christophoros war ein Kind des Epirus, das den 2. Weltkrieg und den anschließenden Bürger-

krieg bewusst und am eigenen Leib erlebte. Sein Heimatdorf, Peristeri Pogoniou war in einer Gegend der mit am schlimmsten betroffenen Kriegsschauplätzen Griechenlands. 1932 geboren konnte er sich im letzten Augenblick mit seiner Familie aus seinem von den deutschen Invasoren in Brand gesteckten Haus retten. Er versteckte sich für einige Zeit im naheliegenden Wald, bis die Soldaten unverrichteter Dinge das Dorf verließen. Die Familie fand in einem anderen Dorf Unterschlupf, wo allerdings später der Bürgerkrieg tobte und die Menschen, in zwei feindliche Lager getrennt, den Nationalisten und den Linken – „Kalamas und Acheron“ – ein Leben führten „unter den Augen der Wächter“, in einer Atmosphäre des Hasses und der Angst.

Das sind „der Ort und die Zeit“ seiner Eingebung, die ihren Ausdruck mit einer gewissen bitteren Sehnsucht in der kurzen Form der Erzählung fand, denn, obwohl er später ein Hauptstädter wurde, blieben als Helden seiner „Geschichten“ seine Kindheit und Jugend auf dem Land. Nein, seine Schrift war keine „Dorfliteratur“, sondern, indem er mit der feingliedrigen, geschickt hin und her pendelnden Schreibfeder mal zu den Bergen, mal hinunter zum Meer, mal auf den stickigen Straßen und den engen Apartments der Großstädte hüpfte, gestaltete er eine griechische Bühne mit allerlei Charakteren als Protagonisten. Denn im Zentrum seines Schaffens stand immer der Mensch. Nicht zufällig wurde er Gymnasiallehrer, nachdem er an der Aristoteles Universität Thessaloniki Griechische Philologie studiert hatte. Und nicht zufällig be-

gann für ihn als Lehrer eine beneidenswerte Karriere, die ihn wegen seines besonderen Engagements für die Bildung zum Amt des Schulrats führte. In dieser Eigenschaft und als großer Verfechter der Volkssprache konnte er durch seine Mitgliedschaft in der „Kommission für das Schulbuch“ daran mitwirken, dass die neugriechische Literatur in allen Schulstufen neu konzipiert eingeführt wurde. Er war darüber hinaus Gründungsmitglied des „Griechischen Schriftstellerverbands“.

Seine tiefe Humanität war ihm ins Gesicht geschrieben. Wie z.B. in der Erzählung „Gott ist ein und derselbe“, wo der junge Lehrer seinem kleinen Muslimischen Schüler, der

wohl nach dem Bevölkerungsaustausch mit seiner Mutter im griechischen Dorf zurück geblieben war, eine frühe Antwort auf die fremdenfeindlichen Parolen und Gesinnungen unserer Zeit; Nehat, um nicht bei der Religionsstunde teilzunehmen, wozu er nicht verpflichtet war, bibbert draußen vor der Tür vor Eiseskälte: Komm rein, mein Junge, zum Ofen, du wirst dir noch was holen! Wenn du willst, hör zu, wenn nicht, dann nicht. Gott ist ein und derselbe, für alle Menschen!“

Möge sein eigenes Gedicht: An die Freunde, die gegangen... unser Abschiedsgruß an ihn sein!

Das Verdampfen der Toten

In der Frühlingssonne
verdampfen die Toten.

Eine unsichtbare Menge und sie steigen frohen Gemüts
von der feuchten Erde zum blauen Himmel empor.

Doch wenn es Abend wird
müssen sie zurückkehren.

Sie werden dann schwere schwarze Wolken,

Nieselregen,

und steigen mit tränenden Augen wieder

zum Boden hinunter

wo sie die Erde verschlingt.

(zuerst erschienen in Exantas 27, Berlin, Dezember 2017, S. 106-107)

CHRISTOPHOROS MILIONIS 1932 (Peristeri/Ipiros)-2017 (Athen). Auf Deutsch ist erschienen: Kalamas und Acheron, Erzählungen, Köln Romiosini 1990. 2. Auflage: Edition Romiosini/CeMoG, Freie Universität Berlin, 2017. Übers. von Hans Eideneier, Überarb. von Theo Votsos. Viele seiner Erzählungen sind auf Deutsch in verschiedenen Anthologien erschienen.

Anna Tastsoglou DREI GEDICHTE

EIN LEBEN LANG

die Koffer auf
dem Kleiderschrank,
jederzeit griffbereit,
nicht nur für den Urlaub
in Griechenland,
voll Geschenke
für Oma und Opa,
für Verwandte und Freunde
auch für die Nachbarn,
aber auch für etwas Unerwartetes,
so pflegte Mutter zu sagen,
dass wir einmal zurückkehren müssten
oder die Rückkehr war sowieso im Plan
für die nächsten zwei Jahre,
wenn der große Bruder mit dem Gymnasium fertig,
bis sein Studium zu Ende wäre,
bis wir das Haus abbezahlt haben...
Die Jahre vergingen.
Es wurden drei, vier, fünf Jahre,
ein Leben lang...

Veröffentlicht bei „Deutschland, Deine Griechen...“
Eine Anthologie, Romiosini Verlag

INTERNATSZEIT I.

Ich hatte eine weiße Taube
sie saß in meinem Herzen
doch war ich durch das Singen der Wellen
betäubt und ließ sie laufen

jetzt wo sie weg ist
weiß ich daß meine Hände gebunden sind
ich möchte nicht die Verantwortung tragen
und bade mich im Meer

manchmal abends am Strand
wenn ich den Duft der Zypressen spüre
sehne ich mich nach der weißen Taube

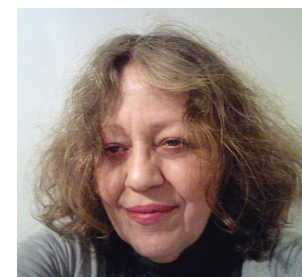
Ich möchte schreien
aber der Wind nimmt meinen Ruf nicht mit
Ich möchte sie suchen
aber die Nacht ist kühl und dunkel
und der Regen verwischt alles
Ich möchte laufen
aber ich fühle meine Füße nicht
sie sind schwer wie Blei
und gehen den falschen Weg

Doch ein kleines Licht
das wie eine Kerzenflamme zittert
sagt mir leise ins Ohr:

Hab Mut!

INTERNATSZEIT II.

Ich lag auf einem weichen Sessel aus weißen Wolken
und dachte nach.
Doch eine Wand war in meinem Gedächtnis.
Diese ließ mich nicht weiter gehen.
So blieb ich am gleichen Punkt stehen.
Erwartungsvoll
vielleicht auch erbarmungsvoll.
Ich wickelte mich in einem durchsichtigen Traum
und schwamm mit den Feen am blaugrünen Meer.
Die Wellen sangen mir Lieder, die sie von Meerjungfrauen gehört hatten,
die Sonne brannte
wie das Feuer in mir,
mein Gesicht war flammenrot
und eine schwarze Krähe
saß auf meiner Brust.
Hielt mein Herz fest.
Dies hörte sich rhythmisch wie das Ticken der Uhr
an meinem Nachtschisch.
Ein schwarzer Fleck in meiner Seele
wird immer größer
wie ein Virus, der meine Zellen vergiftet.
Ich warte sehnsüchtig
auf einen Sommernorgen mit frischer Weideluft.
Ich warte gedemütigt von den Sorgen
auf ein Symbol
wie der Dichter es so schön schreibt:
Die Abendsonne mit den rosarotvioletten Blüten.
Ach, wenn diese wie meine Zimmerlampe
die ganze Nacht durch lebte.
Ich wache auf und merke,
daß ich mich immer noch im Labyrinth befinde.

ANNA TASTSOLOU

Ist 1956 in Kavala, Griechenland geboren und ist mit ihren Eltern nach Deutschland ausgewandert. Lebt in Düsseldorf.

Sie ist Erzieherin und Gesundheitsberaterin, verbringt gemeinsam mit Ihnen eine Stunde, in der Sie den Alltag vergessen und relaxen können.

Παναγιώτης Κοτρώγιαννος
 „ΚΙΡΦΗΣ ΩΔΕΣ“
 ΑΓΝΑΝΤΕΎΟΝΤΑΣ ΤΟ ΔΙΣΤΟΜΟ
 KIRFISCHE ODEN
 BLICK AUF DISTOMO

ΣΤΗ ΜΑΝΝΑ ΜΑΣ ΧΡΥΣΟΥΛΑ

Αφιερωμένο στη μητέρα μου, που είχε δυστύχημα
 στις 5.8.1983, όπου μας άφησε για τους ουρανούς

Εδώ διαβάτη λίγο στάσου
 και το φριχτό της μάνας μας φευγιά στοχάσου!
 αμέριμνη πάει στο σπιτικό,
 άδικα τη θερίζει φορτηγό.

Γλυκιά γαρδένια μας μητέρα
 μόνους μας άφησες με τον πατέρα,
 δυο ορφανά στις ερημιές του κόσμου
 εσύ, η πολύφυλλη ευωδιά του δυόσμου.

Ράγισε ο ουρανός μας απ' της σύγκρουσης τον κρότο,
 σείστηκε η γη μας στου χάροντα το μπλόκο
 στα δυο εκόπηκε η παιδική ζωή μας,
 κι ο φόνος στάλαξε αγιάτρευτη πληγή μας!

Στην Κίρφη πάνω η ψυχή σου φτερουγίζει,
 τον Παναγιώτη και Βασίλη τους δροσοφλογίζει
 και καρτερούνε στις βρυσούλας τη στροφή
 ν' ανηφορίσεις ολοζώντανη αυγή!

FÜR UNSRE MUTTER CHRYSOULA

*Meiner Mutter, gewidmet, die am 5.8.1983 uns durch
 einen Unfall gen Himmel verließ.*

Bleib hier, Wanderer, kurz stehen
 Und denk an meiner Mutter schrecklichen Abgang
 Sie war sorglos auf dem Heimweg
 Und wurde umgemäht durch einen riesigen Laster.

Süße Narzisse, Mutter
 Du hast verlassen uns allein mit Vater
 Zwei Kinder, Waisen in dieser Welt der Wildnis
 Du duftender Minze Hauch.

Risse bekam vom Krach der Himmel
 Die Erde bebte durch des Charons Angriff
 Entzweit wurde unser kindliches Leben
 Der Tod hinterließ uns Pein und Wunden!

Über des Kirfis Spitze flattert nun deine Seele
 Auf Panajotis und Vassilis Kühle und Flamme sprühend.
 Sie wännen dich den steilen Weg hinaufschreiten
 Dich, Morgenröte, vorbei am frischen Quellwasser.

Übertragen von Niki Eideneier

ΑΝΟΙΞΗ

Άνοιξη φως πλαστουργικό,
άνοιξη πνεύμα θεοτικό,
άνοιξη ζωικός οργασμός,
άνοιξη ερωτοπλάνταχος αναστεναγμός.

Ωκεανοί φουρτουνιασμένων λουλουδιών,
καταρράχτες ηδονών της πέτρας και των χωμάτων,
κατακλυσμός ευδαίμονων αιμάτων,
σμίξεις ηφαιστειακές ευφραϊνόμενων τόπων,
κατεβασιές σμιγμένων κορμιών ανθρώπων!

Κρούσταλλα ύδατα χυμούν
απ' τις κορφές των βράχων,
το φως, τα χιόνια ανυμνούν
δροσιές ψυχές μονάχων!

Πηγές, βρυσούλες, ρεματιές,
λίμνες και πεδιάδες,
του ήλιου σμίγουν τις ματιές
με του ουρανού κοιλάδες !

Άνοιξη γιορτή της φύσης,
άνοιξη χαρά της κτήσης,
άνοιξη γέννα του φωτός,
άνοιξη ανάσταση του παντός,
άνοιξη πλημμύρα τρόπων,
άνοιξη λευτεριά των ανθρώπων!

FRÜHLING

Frühling, Licht der hellen Schöpfung
Frühling, göttlicher Geist
Frühling, Leben bringende Sinneslust
Frühling, Seufzer erotischen Erschütterns.

Ozeane von stürmischen Blüten
Wasserfälle aus Wonne von Stein und Erde
Sintflut glückverströmenden Bluts
Fügung vulkanischer freudiger Orte
Sturzbäche miteinander schlafender Leiber!

Kristallklare Wasser fließen
Von den Felsspitzen herunter,
Und besingen die Seelen
Erfrischen Einzelgänger.

Trinkwasserquellen und Schluchten,
Seen und Täler und flache Felder
Vereinigen die Sonnenblicke
Mit den Pforten des Himmelreichs!

Frühling, der Natur größte Feier
Frühling, des Schöpfers Freude
Frühling, des Lichtes Geburt
Frühling, der Dinge Auferstehung
Frühling, aller Arten Flut
Frühling, der Menschen Freiheit!

Übertragen von Niki Eideneier

ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΑΪΛΗΣ,
Ο ΑΠΡΟΣΚΥΝΗΤΟΣ ΖΩΓΡΑΦΟΣ

Ανθός γεννήθηκες στη γη
απέθαντα σφαγμένη πόλης
ζωγραφικής χέρι αυγή
της λευτεριάς μας όλης.

Εκεί στον ακράνεμο της Βαλτετσίου,
εκείνο το πρωί, πολικός αστέρας
και αστραπή λευκού θανάτου κρύου,
έγινες του απροσκύνητου αγέρας.

Η παλέτα του αγώνα
έχει το δικό σου χρώμα,
η δική σου πινελιά
σπαθί στων λύκων τη φωλιά.

Όσο υπάρχει φασισμός
και κινδυνεύει ο Πολιτισμός,
εσύ Γιάννη του αγώνα
θα ανακρατάς τον αιώνα
της δικαιοσύνης και της δημοκρατίας,
της ομορφιάς και της συνεργασίας.

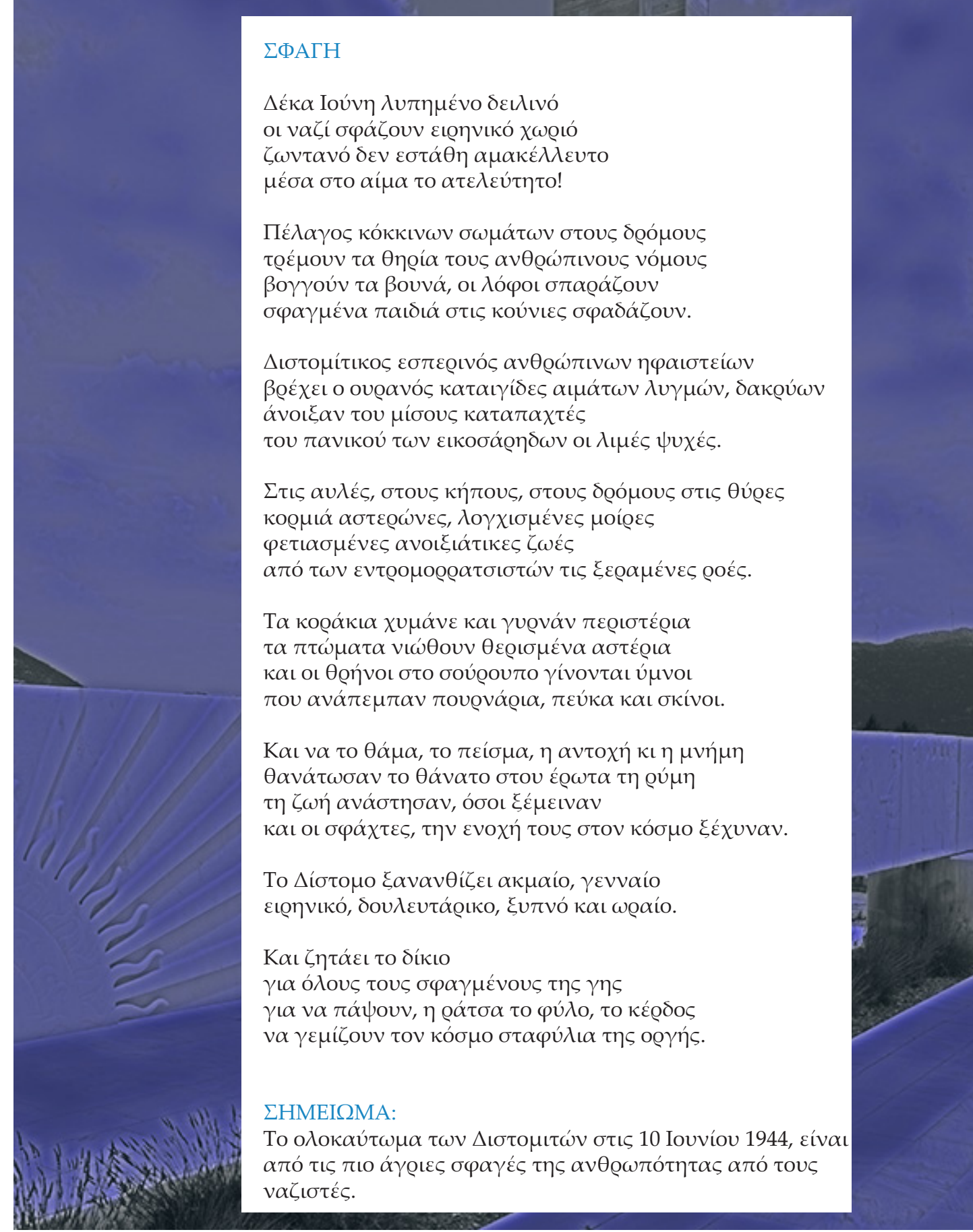
Πουλιά, λουλούδια, αστέρια, φως, ζωή
έπλαθε ο Γιάννης, χέρι ψυχή,
στη μέση κόπηκε του καμβά η γραμμή,
το λεύτερο ανοίγει θανάτου ρωγμή.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΑΪΛΗΣ (1950-1974)

Δολοφονήθηκε άγρια από την χούντα του Ιωαννίδη στις 22 Φλεβάρη 1974. Φοιτητής της Ανώτατης Σχολής Καλών Τεχνών του Πολυτεχνείου Αθηνών. Φιλοτέχνησε τα σκίτσα στην εξέργεση του Πολυτεχνείου το Νοέμβριο του 1973

GIANNIS KAILIS (1950-1974)

geboren in Distomo. Er wurde am 22. Februar 1974 von der Griechischen Militärdiktatur ermordet. Er war Student an der Hochschule der Bildenden Künste Athen. Zahlreiche Zeichnungen und Parolen auf dem Gelände des Polytechnikums waren von ihm. Im vergangenen Jahr wurde anlässlich Jahrestags des Aufstandes vom 17. November 1973, eine Ausstellung mit seinen Arbeiten in Levadia gezeigt.

ΣΦΑΓΗ

Δέκα Ιούνη λυπημένο δειλινό
οι ναζί σφάζουν ειρηνικό χωριό
ζωντανό δεν εστάθη αμακέλλευτο
μέσα στο αίμα το ατελεύτητο!

Πέλαγος κόκκινων σωμάτων στους δρόμους
τρέμουν τα θηρία τους ανθρώπινους νόμους
βογγούν τα βουνά, οι λόφοι σπαράζουν
σφαγμένα παιδιά στις κούνιες σφαδάζουν.

Διστομίτικος εσπερινός ανθρώπων ηφαιστειών
βρέχει ο ουρανός καταιγίδες αιμάτων λυγμών, δακρύων
άνοιξαν του μίσους καταπαχτές
του πανικού των εικοσάρηδων οι λιμές ψυχές.

Στις αυλές, στους κήπους, στους δρόμους στις θύρες
κορμιά αστερώνες, λογχισμένες μοίρες
φρετιασμένες ανοιξιάτικες ζωές
από των εντρομορρατιστών τις ξεραμένες ροές.

Τα κοράκια χυμάνε και γυρνάν περιστέρια
τα πτώματα νιώθουν θερισμένα αστέρια
και οι θρήνοι στο σούρουπο γίνονται ύμνοι
που ανάπεμπαν πουρνάρια, πεύκα και σκίνιοι.

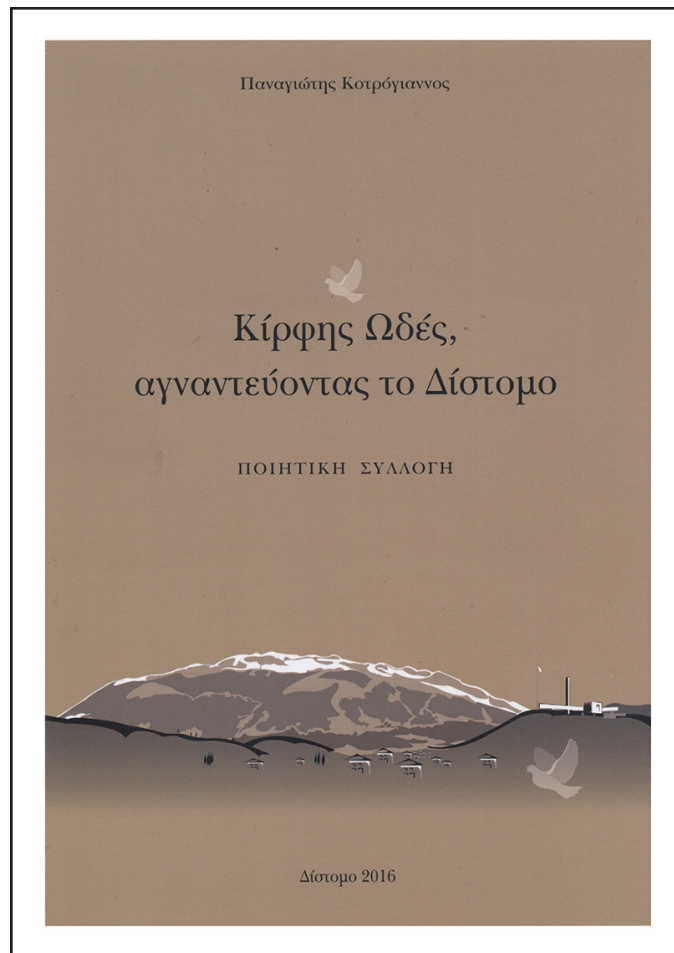
Και να το θάμα, το πείσμα, η αντοχή κι η μνήμη
θανάτωσαν το θάνατο στου έρωτα τη ρύμη
τη ζωή ανάστησαν, όσοι ξέμειναν
και οι σφάχτες, την ενοχή τους στον κόσμο ξέχυναν.

Το Δίστομο ξανανθίζει ακμαίο, γενναίο
ειρηνικό, δουλευτάρικο, ξυπνό και ωραίο.

Και ζητάει το δίκιο
για όλους τους σφαγμένους της γης
για να πάψουν, η ράτσα το φύλο, το κέρδος
να γεμίζουν τον κόσμο σταφύλια της οργής.

ΣΗΜΕΙΩΜΑ:

Το ολοκαύτωμα των Διστομιτών στις 10 Ιουνίου 1944, είναι από τις πιο άγριες σφαγές της ανθρωπότητας από τους ναζιστές.

ΚΙΡΦΗΣ ΩΔΕΣ, ΑΓΝΑΝΤΕΥΟΝΤΑΣ
ΤΟ ΔΙΣΤΟΜΟ

Επιμέλεια: Παναγιώτης Κοτρώγιαν-
νος Μελέτη εντύπου: Γιώργος Περγα-
ντίνας Δίστομο, Μάιος 2016

©Παναγιώτης Κοτρώγιαννος
& Εκδόσεις "ΚΑΣΤΑΛΙΑ" 2016

Α' Έκδοση - Ιούνιος 2016 Σταδίου 33,
Αθήνα, 105 59
Τηλ: 210 3215280-3247945
Fax: 210 3215281-3315176
E-Mail: info@kastalia.gr
url: www.kastalia.gr
ISBN: 978-960-7560-98-8

PANAGIOTIS KOTROGIANNOS, geboren in Distomo, Bötien

Er arbeitete bei der Gemeinde Distomo und im Muse-
um der Opfer des Nationalsozialismus in Distomo und
ist engagiert im Kulturverein Distomo, ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΟΣ
ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΔΙΣΤΟΜΟΥ und singt im Chor "AMVRIS-
SOS"

Er veröffentlicht Artikel zur lokalen Geschichte von Disto-
mo.

- die Geschichte und Veranstaltungen des Kulturvereins
sowie dem Chor "Amvrissos".

- und die Geschichte der lokalen Fußballmannschaft "AM-
VRYSEAS"

Zu den Gedenkveranstaltungen, anlässlich des Massakers
von am 10. Juni 1944, erstellt er regelmäßig Video- und Fo-
tokollagen über das Massaker von Distomo.

- "Ambrissos" und "Rhythmus von Distomo - Rhythmen und Arrhythmien" (2000) ge-
meinsam mit dem Kulturverein Distomo

- "HYDRAYLIS" (2002), gemeinsam mit dem Chor "Amvrissos" von Distomo

Heute arbeitet als Selbstständiger in der Landwirtschaft und in einem Café in Distomo.

Σοφία Γεωργαλλίδου
Ντογάν Ακανλί

„VERHAFTUNG IN GRANADA ODER TREIBT DIE TÜRKEI IN DIE DIKTATUR?“

Υπάρχουν φιλίες που είναι σαν το καλό
κρασί – όσο περνά ο χρόνος τόσο και ωρι-
μάζουν και δένουν τους φίλους με μια
αγάπη ανείπωτη, παντοτινή...

*es gibt Freundschaften, sie sind wie der
gute Wein – sie reifen mit der Zeit und eine
unbeschreibliche und immerwährende Liebe
bindet die Freunde miteinander...*

Στο νέο του βιβλίο, που κατ' εξαίρεση
δεν είναι μυθιστόρημα, ο Doğan Akhanlı
(Ντογάν Ακανλί) μιλά για τη σύλληψή
του από τις ισπανικές αστυνομικές αρ-
χές, για τις τουρκικές φυλακές και για
την ελπίδα του για διάλογο.

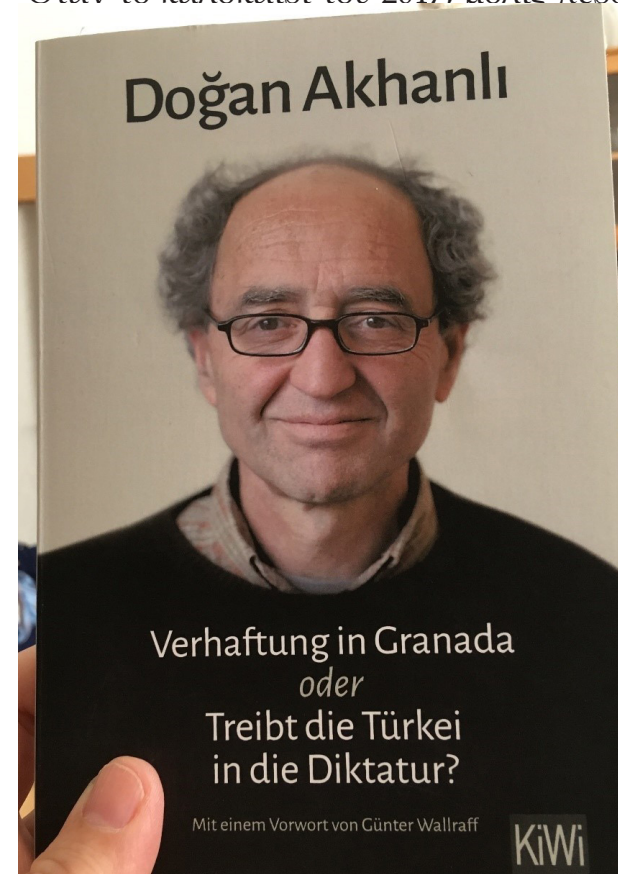
Όταν το καλοκαίρι του 2017, μόλις πέσει

δηλαδή, ο Ντογάν Ακανλί ταξίδεψε μαζί
με τη σύντροφό του στη Γρανάδα για δυο
εβδομάδες, ήθελε απλά να κάνει διακο-
πές, να ξεκουραστεί – άντε το πολύ να
έβγαινε στο δρόμο, στα ίχνη του Federico
García Lorca, ο οποίος είχε συλληφθεί
στις 16 Αυγούστου 1936 (81 ακριβώς χρό-
νια πριν την άφιξη του Ντ. Ακανλί στην
πατρίδα του) από μέλη της φασιστικής
φάλαγγας επειδή υποστήριζε το αριστε-
ρό λαϊκό μέτωπο. Τρεις μέρες αργότερα
εκτελείται, όχι και πολύ μακριά από τη
Γρανάδα. Ακόμη αναζητείται ο μαζικός
τάφος μέσα στον οποίο οι δολοφόνοι έρι-
χναν τα θύματά τους.

Όμως το μόνο που πρόλαβε να κάνει ο
Τουρκο-Γερμανός συγγραφέας ήταν να
επισκεφτεί το Μουσείο Λόρκα στη Γρα-
νάδα. Μετά η ισπανική αστυνομία τον
συνέλαβε, του πέρασε χειροπέδες και τον
έκλεισε μέσα. Κι αυτό έγινε στις 19 Αυ-
γούστου, ακριβώς στην επέτειο της δολο-
φονίας του μεγάλου ποιητή.

Αφού ξεπέρασε το πρώτο σοκ, ο Ντογάν
Ακανλί έμαθε σύντομα την αιτία της
σύλληψής του: Οι τουρκικές υπηρεσίες
τον καταδίωκαν μέσω ίντερπολ, λόγω
της δήθεν συμμετοχής του σε μια ληστεία
που λένε πως διέπραξε μια αριστερή τρο-
μοκρατική οργάνωση πριν από 27 χρόνια.
Για περαιτέρω έρευνες, ο Ντογάν Ακαν-
λί οδηγήθηκε την επόμενη μέρα, πάλι με
χειροπέδες και με περιπολικό στο αρχη-
γείο της αστυνομίας στη Μαδρίτη. Η δια-
δρομή είχε ενδιαφέρον, καθώς διέσχιζαν
τα χωριά μέσα στα οποία χάνονται τα
ίχνη του Λόρκα.

Εφόσον έχει την γερμανική υπηκοότητα,
ο Ντογάν Ακανλί θεώρησε πως το πρώτο

που έπρεπε να κάνει ευθύς είναι να ενημερώσει τη γερμανική πρεσβεία – κάτι που διεκπεραίωσε η σύντροφός του. Έτσι, δυο 24ωρα μετά τη σύλληψή του, αφέθηκε ελεύθερος. Ωστόσο, δεν του επιτράπηκε να εγκαταλείψει τη Μαδρίτη και παρέμεινε αναγκαστικά εκεί, ώσπου δηλαδή το ανώτατο ισπανικό δικαστήριο αποφάσισε να μην κάνει αποδεκτή την αίτηση απέλασής του στην Τουρκία. Όλο αυτό το διάστημα φιλοξενήθηκε στον ξενώνα του Ινστιτούτου Γκαίτε, δίπλα στην πρεσβεία, και αποφάσισε να γράψει ένα βιβλίο σχετικά με τις εμπειρίες του στις φυλακές καθώς και τις σκέψεις του πάνω στο θέμα κρατική βία και πολιτική, μια και ήταν σε θέση να αναφέρει παραδείγματα από την ίδια τη ζωή του – και όχι μόνο.

Για πρώτη φορά ο Ντογάν Ακανλί είχε φυλακιστεί το 1975 στην Τουρκία, 18 μόλις ετών. Τον είχαν παρακολουθήσει να αγοράζει μια αριστερή εφημερίδα. Πέντε μήνες είχε μείνει τότε προφυλακισμένος και μετά την αποφυλάκισή του έγινε μέλος του παράνομου Επαναστατικού Κομμουνιστικού Κόμματος. Με το στρατιωτικό πραξικόπημα του 1980 πέρασε στην παρανομία. Βρήκε καταφύγιο, μαζί με τη γυναίκα του Αϊσέ, στο σπίτι ενός κατασκευαστή μουσικών οργάνων. Όμως το 1985 κάποιος τους κάρφωσε και η Αϊσέ φυλακίστηκε μαζί με τον μικρό τους γιο, Τζαν (που σημαίνει ψυχή) που τότε ήταν δεν ήταν ενάμιση. Στρέφοντας το βλέμμα του πίσω, ο συγγραφέας ζητά τώρα συγγνώμη από τον εντωμεταξύ ενήλικα γιο του, συγγνώμη που δεν είχε αποσυρθεί από την παράνομη πολιτική του δράση, έστω για λίγο, αλλά με τη συμπεριφορά του εξέθεσε ωμά και την οικογένειά του.

Ο Ντ. Ακανλί πέρασε δυόμιση σκληρά χρόνια στις στρατιωτικές φυλακές, περιγράφει τα βασανιστήρια που υπέστη και τους βασανιστές του, αποδίδει τις ζωντανές συνομιλίες που είχε μαζί τους. Προσπαθεί μάλιστα, όπως αναφέρει ο Günter Wallraff στην ανάλυσή του στον πρόλογο

του βιβλίου, να τους κατανοήσει.

Η τρίτη φορά που ο Ντ. Ακανλί βιώνει κράτηση σε τουρκικές φυλακές ακολουθεί 25 χρόνια αργότερα: Το 2010 συλλαμβάνεται, αμέσως μετά την άφιξή του στο αεροδρόμιο της Ιστανμπούλ, με την ίδια, παλιά κατηγορία της συμμετοχής σε ληστεία – η ίδια κατηγορία για την οποία είχε συλληφθεί και τον περασμένο Αύγουστο στην Ισπανία. Τελικά, ύστερα από προφυλάκιση τεσσάρων μηνών τότε, το 2010, η υπόθεσή του εκδικάζεται και αθώνεται.

Τότε ζούσε ήδη εδώ και δυο δεκαετίες στη Γερμανία, όπου του είχε χορηγηθεί πολιτικό άσυλο. Και εφόσον η Τουρκία τον απέλασε ως υπήκοό της, επειδή δεν είχε παρουσιαστεί για εκπλήρωση της στρατιωτικής του θητείας, έλαβε γερμανικό διαβατήριο και εγκαταστάθηκε στην Κολωνία την οποία ονομάζει «το χωριό μου». Όμως ολοζώντανο είναι ακόμη στη μνήμη του το μακρινό χωριό στα βουνά της Τραπεζούντας στο οποίο μεγάλωσε και όπου ο πατέρας του ήταν δάσκαλος. Θυμάται ένα επεισόδιο από τα χρόνια της παιδικής του ηλικίας που χαράχτηκε βαθιά μέσα του: Οι χωριανοί είχαν φέρει ένα λύκο που είχε πέσει σε παγίδα, πεινασμένο και βαριά στο πόδι τραυματισμένο, τον έδεσαν σ' έναν πάσαλο και ήταν έτοιμοι να τον πετροβολήσουν. Τότε η μάνα του Ντ. Ακανλί τους εμπόδισε, έβαλε στη συνέχεια τον σκύλο της οικογένειας να γλείφει το τραύμα του λύκου, ώσπου έγινε καλά και αφέθηκε λεύτερος.

Αυτό το βίωμα χαρακτηρίζει και την πολυτάραχη ζωή του συγγραφέα με τις διάφορες στροφές της και την εξέλιξή του από ριζοσπαστικό αγωνιστή για μια βίαιη επανάσταση σε έναν υπέρμαχο του ενσυναισθητικού διαλόγου. Κατανοεί ότι μια κοινωνία μπορεί μόνον τότε να θεωρείται δημοκρατική, όταν δουλεύει πάνω στην ιστορία της αναφορικά με τη βία. Ο Ντ. Ακανλί προσπαθεί να συμβάλλει σ'

αυτό με τα μυθιστορήματά του που γράφει στα Τουρκικά. Πολλοί συγγραφείς αποφεύγουν π. χ. το θέμα της γενοκτονίας των Αρμενίων, εκείνος το θίγει άμεσα και αποκτά εχθρούς. Με τον τρόπο αυτό διευρύνεται και ο ορίζοντάς του, πολύ σύντομα μπαίνει στο επίκεντρο των ενδιαφερόντων του η σχέση των Γερμανών με το παρελθόν τους – μια που πλέον η χώρα τους είναι και δικιά του χώρα. Αρχίζει να ασχολείται με την ιστορία της Κολωνίας την εποχή του ναζισμού, επισκέπτεται με μια ομάδα νέων το Άουσβιτς, μελετά την τραγική ιστορία των λαών της Ανατολικής Ευρώπης. Ψάχνει να βρει πρότυπα για την ενασχόληση των Τούρκων με τη δική τους ιστορία βίας.

Ήδη από την εποχή της αριστερής, ριζοσπαστικής του φοιτητικής περιόδου, ο Ντ. Ακανλί γνώριζε την ιστορία των Διεθνών Ταξιαρχιών που πολέμησαν κατά του Φράνκο στον Ισπανικό Εμφύλιο. Η τότε τουρκική κυβέρνηση είχε απαγορεύσει στους πολίτες της να συμμετάσχουν κι αυτοί. Τώρα ο συγγραφέας παίρνει το δρόμο που οδηγεί έξω από τη Μαδρίτη, στην Κοιλάδα των Πεσόντων με τον καθεδρικό ναό που έχτισαν άνθρωποι οι οποίοι είχαν καταδικαστεί σε εξαναγκαστική εργασία πάνω σ' ένα βράχο – εκεί μέσα, πίσω από το ιερό, υπάρχει ο τάφος του Φράνκο. Ο Ντ. Ακανλί ενδιαφέρεται να μάθει με ποιον τρόπο οι Ισπανοί, αλλά και οι γείτονές τους Πορτογάλοι, ξέπεσαν με ειρηνικό τρόπο τις δικτατορίες τους – μετά το θάνατο των δικτατόρων.

Από το σημείο αυτό ορμώμενος, ο συγγραφέας κάνει ξανά και ξανά τις αναφορές του στην Τουρκία. Αλλά η ανάλυσή του της σημερινής κατάστασης στη χώρα είναι σκοτεινή και δεν κρύβει την απογοήτευση και την οργή του. Και όμως, το φλογερό αυτό βιβλίο που έγραψε στη Μαδρίτη, δεν αποτελεί σε καμία περίπτωση πικρό λογαριασμό με το καθεστώς στην Τουρκία. Αντίθετα: μάλλον τώρα διακρίνεται ξεκάθαρα πόσο αδιόρθωτα αισιόδο-

ξος είναι, πιστεύει στη δύναμη του διαλόγου και στην ενσυναίσθηση. Ταυτόχρονα καθιστά ολοφάνερο στους αναγνώστες του ότι η δημοκρατία και η ελευθερία δεν είναι αυτονόητα, δεδομένα «αγαθά», αλλά πρέπει να παλεύουμε συνεχώς για να τα έχουμε και να τα υπερασπιζόμαστε.

Στο βιβλίο αυτό αποδεικνύεται για άλλη μια φορά ότι ο Ντογάν Ακανλί πάνω απ' όλα είναι ένας εξαιρετικός αφηγητής, που με μεγάλη δεξιότητα συνδέει μεταξύ τους πολιτισμό και ιστορία με προσωπικά βιώματα. Μάλιστα σε πολλά σημεία διαφαίνεται και το λεπτό του χιούμορ.

[τα στοιχεία τούτης της παρουσίασης είναι παρμένα από διάφορα άρθρα της εφημερίδας *Süddeutsche Zeitung*]

Doğan Akhanlı

„**Verhaftung in Granada oder Treibt die Türkei in die Diktatur?**“

Aus dem Türkischen von Hülya Engin. Mit einem Vorwort von Günter Wallraff. Verlag Kiepenheuer & Witsch, Köln 2018.

Μιχάλης Πατένταλης
ΤΙ ΝΑ ΤΙΣ ΚΑΝΕΙΣ ΤΟΣΕΣ ΗΤΤΕΣ ΠΙΑ;

Τι να τις κάνεις τόσες ήττες πια;
Είναι εκείνη η στιγμή, που το σκοτάδι
αράζει το φεγγάρι, κρεμώντας το στα ρέστα της νύχτας.
Είναι εκείνη η στιγμή, που το πρωί
αναίδεια ξεθαρρεύει, μαζεύοντας φθόγγους πουλιών και ψίθυρους
απ' τα σπασίματα της νύχτας.
Είναι εκείνη η στιγμή, που βγαίνω αθόρυβα στης δίψας το νυχτέρι
να κάνω βόλτα στην άκρη μιας στιγμής, αγναντεύοντας απέναντι
στην τσάκιση του γαλάζιου, ένα χωράφι πλεούμενο.

Είναι ο τόπος που ανοιχτόχερα κάποτε
μας πότιζε χυμούς και μυρωδιές απ την κλιναγκαλιά του.
Είναι το χώμα που φυτεύαμε κουκούτσια όνειρα
και αυτό μας χάριζε μαλαχίτες και ζαφείρια.
Είναι οι πέτρες που ξαπλώναμε παρέα με την νύχτα
σκαλίζοντας τα αρχικά μας, που κλάπηκαν με τον καιρό
στις ψύχρες του χειμώνα.
Είναι το νερό που στράγγιζε στα δάχτυλά μας
όταν μαζεύαμε την άνοιξη, καταδικάζοντας την ξηρασία της θλίψης.

Τώρα, νηνεμικός ο άνεμος κραυγάζει ανορθόγραφα
δυσλεκτική υπόσχεση, καλλωπισμένη με κάτι υπονοούμενα
για προίκα που δεν δόθηκε.
Τώρα, πορεία φθίνουσα, μεταβλητή, ανατολικά της Ευρώπης
που γλιστρά αδέξια, σαν ξελιγωμένη τσούλα
απ' το κατώφλι της ιστορίας.

Τι να τις κάνεις τόσες ήττες πια;
Όσες νύχτες και να μαζέψεις για να τις κάνεις υποσχέσεις
ο τόπος αυτός δεν θα γίνει πια δικός μας.
Όσα λευκά σεντόνια κι αν απλώσεις, δεν θα μυρίσεις γιασεμιά.
Εξάλλου, τώρα πια ακόμη και η άνοιξη εισπράττει προστιθέμενη αξία
ξαφρίζοντας τα όνειρά μας.

MALEREI
ARTEMIS ARNAKIS

Artemis Arnakis, geboren und aufgewachsen in Frankfurt/Main, absolvierte ihre Ballettausbildung an der Staatlichen Hochschule für Darstellende Künste in Athen. Nach ihrer Rückkehr nach Deutschland tanzte sie an verschiedenen Theatern in Deutschland und in internationalen Tanzprojekten. Bis heute arbeitet sie als freischaffende Tänzerin, Choreographin und Tanzpädagogin.

In den letzten Jahren hat sie parallel zu ihrer Leidenschaft zum Tanzen die Malerei als weiteres Mittel des künstlerischen Ausdrucks gefunden. Ihre Bilder spiegeln immer wieder das tänzerische Element in Form figürlicher Darstellung sich bewegender Körper, erfassen jedoch auch die räumliche und gedankliche Umgebung bis hin zur Auflösung des Figuralen.

Artemis Arnakis (Ausschnitt)

Artemis Arnakis (Ausschnitt)

Αλέξιος Μάινας
ΔΥΟ ΠΟΙΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΝΕΚΔΟΤΗ
ΠΟΙΗΤΙΚΗ ΣΥΛΛΟΓΗ
«ΤΑ ΜΙΚΡΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ»

Η ΕΓΚΡΑΤΕΙΑ

(στη μητέρα μου Έρικα Μάινα-Ρέλγκεν)

Όλα περνούν απότομα
έλεγε η γιαγιά μου στο Λίμπλαρ
όταν ζητούσαμε ένα ακόμα χωνάκι
απ' τον Ιταλό.
Είχε συνηθίσει την άσκηση, την ολιγάρκεια,
είχε χάσει τον άντρα της το '44,
είχε χάσει την αίσθηση για τη λέξη αδικία,
δεν κλαψούριζε όπως ο Ιώβ.

Ο Δεύτερος Παγκόσμιος είχε ρίξει βόμβες
στη φάρμα της έξω απ' το Βέσσελινγκ ενώ πενθούσε,
η Κολωνία είχε ισοπεδωθεί για πάντα.
Όποιος είδε τις φωτογραφίες, τους τοίχους
να γίνονται σκόνη,
ξέρει πως κατά βάση δε ζει κανείς τους,
πως οι πόλεις είναι απλά ονόματα,
Ντρέσντεν, Μπερλίν, Καίλν.

Η γιαγιά μου ίσως βρήκε την ηρεμία της
ένα απόγευμα
όταν είδε το πρόσωπο μέσα της
γιατί δε φαινόταν στο νιπτήρα,
γιατί δεν πήγαινε πια ταξίδια, ήταν χήρα
και δεν έσκυβε με τα γαλάζια μάτια της
στην κουπαστή μιας κρουαζιέρας
για ν' ανεμίζουν οι κορδέλες του καπέλου
στο Βόσπορο.

© 2000-2013
Αλέξιος Μάινας

Η ΠΥΛΗ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ

(ή Στιγμιότυπο με δανεικό σακάκι)

Ανθη σε απρόσιτα βάζα.
(Φηρά-Πειραιάς, 1918)

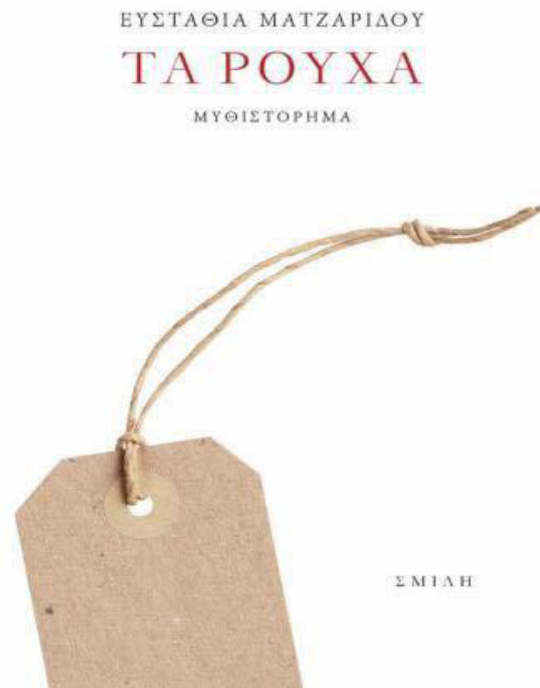
Έχω πάντα μαζί μου μια φωτογραφία του παππού
που γράφει «Ταξείδιον τριανταμιάς ωρών, Πειραιεύς».
Φαίνεται το στιλπνό γκρι νερό, φαίνεται η δέστρα
και η θηλιά, μοιάζει να γελάει, μοιάζει χλωμός
σαν εφημερίδα, έκανε δουλειές του ποδαριού,
φαίνεται ένα θολό σκυλί που μυρίζει μια πέτρα,
φαίνεται το λιμανίσιο νερό, ήταν νησιώτης εκεί
και ξένος.

Πρώτη δημοσίευση: Andro/gr,
<http://www.andro.gr/empneusi/top5-santorini/>
5 ποιήματα για τη Σαντορίνη (επιμέλεια: Γιάννης Τζανετάκης)
Από τη συλλογή: «Τα μικρά γεγονότα» © 2000-2013
Αλέξιος Μάινας

ΑΛΕΞΙΟΣ ΜΑΪΝΑΣ

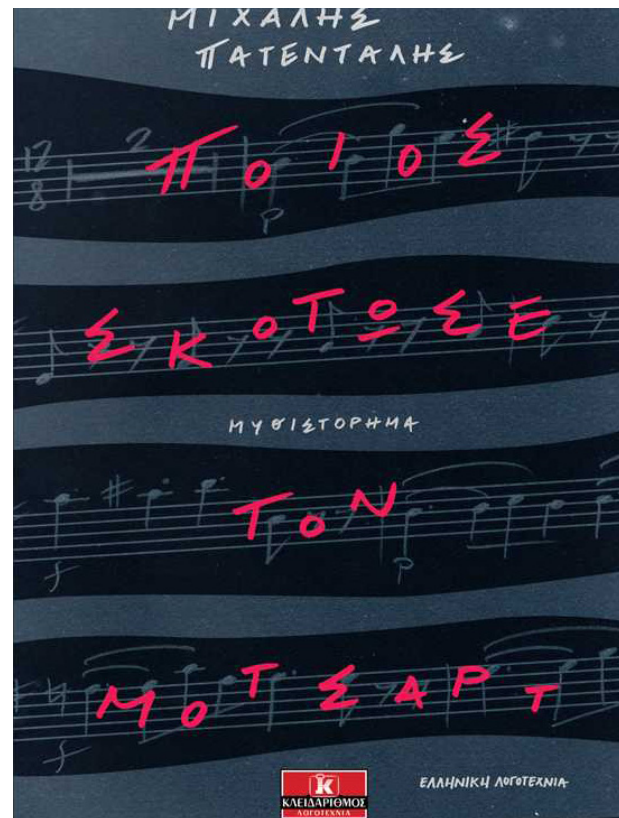
Ο Αλέξιος Μάινας γεννήθηκε στην Αθήνα το 1976. Σπούδασε Φιλοσοφία στη Βόννη και ασχολείται κυρίως με τη μετάφραση. Γράφει ποίηση και διήγημα. Ατομικές ποιητικές συλλογές του: Το περιεχόμενο του υπόλοιπου (Γαβριηλίδης 2011), Το ξυράφι του Όκαμ (Μικρή Άρκτος 2014). Ετοιμάζεται η νέα του συλλογή: Ο διαμελισμός του Αδάμ.

Ματζαρίδου, Ευσταθία
TA ROYXA

Ένας άνδρας και μια γυναίκα αφηγούνται. Μοναδικό τεκμήριο της προηγούμενης κοινής ζωής τους, τα ρούχα της και τα ρούχα του, άλλα λησμονημένα την ώρα του αποχωρισμού, άλλα απλώς ορόσημο μνήμης. Η συγγραφέας, μέσα από την αφήγηση κάθε προσώπου, με έναυσμα τα ρούχα του άλλου, χτίζει, αναλύει και ψυχογραφεί τους ήρωές της. Παρακολουθεί την πορεία μιας σχέσης ζωής, τοποθετημένης στο πλαίσιο της σημερινής εποχής, τις αξίες της οποίας ανατέμνει.

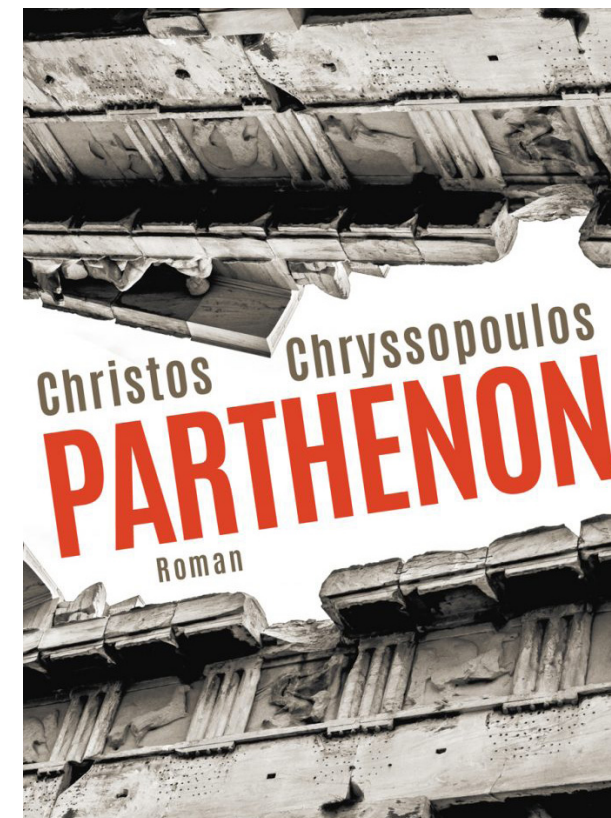
Ματζαρίδου, Ευσταθία
TA ROYXA.
ISBN13: 9789606880803
Εκδότης: ΣΜΙΛΗ
Χρονολογία Έκδοσης, Δεκέμβριος 2017
Αριθμός σελίδων, 174
Διαστάσεις 21x14
€ 12.00

Μιχάλης Πατένταλης
ΠΟΙΟΣ ΣΚΟΤΩΣΕ ΤΟΝ ΜΟΤΣΑΡΤ

Όλα ξεκίνησαν όταν ο καθηγητής Χαρνακούρτ της Μουσικής Ακαδημίας ζήτησε από τον Αλέξη να ετοιμάσει μια εργασία για το Ρέκβιεμ του Μότσαρτ. Κατά την έρευνά του, ο Αλέξης ανακαλύπτει τυχαία μια παρτιτούρα που δείχνει να είναι το τελευταίο απόσπασμα του Ρέκβιεμ. Αφού καταφέρει να την αποκωδικοποιήσει με πολύ κόπο, διαπιστώνει ότι κρύβει ένα φοβερό μυστικό: τους δολοφόνους του Μότσαρτ. Όσοι φοιτητές πλησίασαν στο παρελθόν τόσο κοντά στην αλήθεια, εξαφανίστηκαν. Και ο Αλέξης βρίσκεται εγκλωβισμένος σε μια θανάσιμη πλεκτάνη, χωρίς περιθώρια διαφυγής...

Κωδικός Προϊόντος: 84175
ISBN : 978-960-461-888-0
Διαθεσιμότητα: Διαθέσιμο
€ 13.30

Christos Chryssopoulos
PARTHENON
Roman

Aus dem Griechischen von Theo Votsos.

Provokant, polarisierend, faszinierend
Eine beinahe unmerkliche Explosion, eine Wolke aus Rauch, empfindliche Stille – dann das dumpfe Knacken berstenden Marmors: Der Parthenon auf der Akropolis ist Geschichte. Kaum hat sich der Qualm verzogen, wird die schmerzliche Leere entblößt: Wo noch vor kurzem das Wahrzeichen Athens gethront hatte, ist jetzt – nichts. Scharenweise pilgern die Menschen an den Ort dieser griechischen Tragödie: Wer hat ihnen ihr Sinnbild, ihren Ankerpunkt genommen?

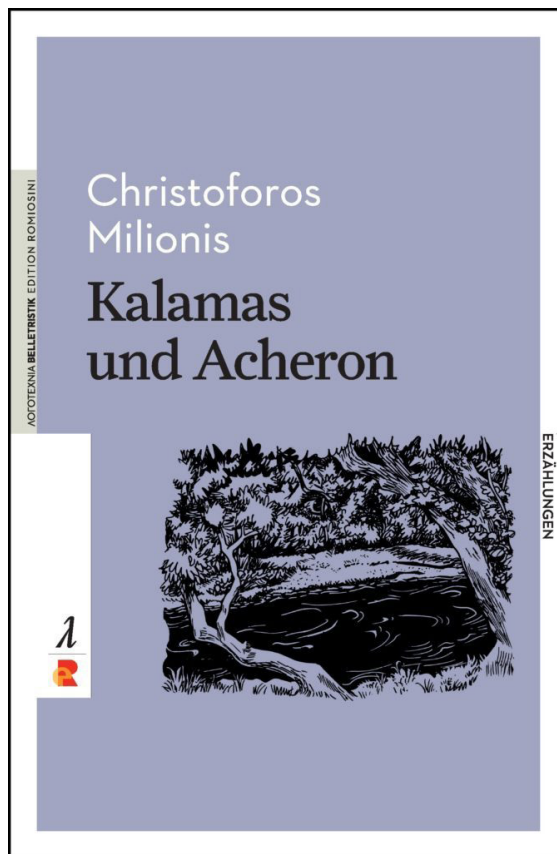
Haymon Verlag, Innsbruck 2018
ISBN 9783709934197, Gebunden, 104 Seiten, 19.90 EUR
Aus dem Griechischen von Theo Votsos.

Georgios Kassimatis
DAS INHUMANE KREDITREGIME
über Griechenland

Das „griechische Problem“ ist nicht nur ein Problem Griechenlands. Es ist vielmehr auch ein Problem Europas und hat weltweite Verwicklungen zur Folge. Denn es betrifft im Kern die Geltung der Grundprinzipien von Rechtmäßigkeit und politischer Praxis, die – so der Standpunkt von Georgios Kassimatis – Produkt der politischen Kultur Europas und die Basis des sozialpolitischen Weltsystems, der bürgerlichen Demokratie, darstellt.

Verlag Westfälisches Dampfboot
ISBN: 978-3-89691-113-1
205 Seiten
Preis: 24,00 €
Erschienen: 2018

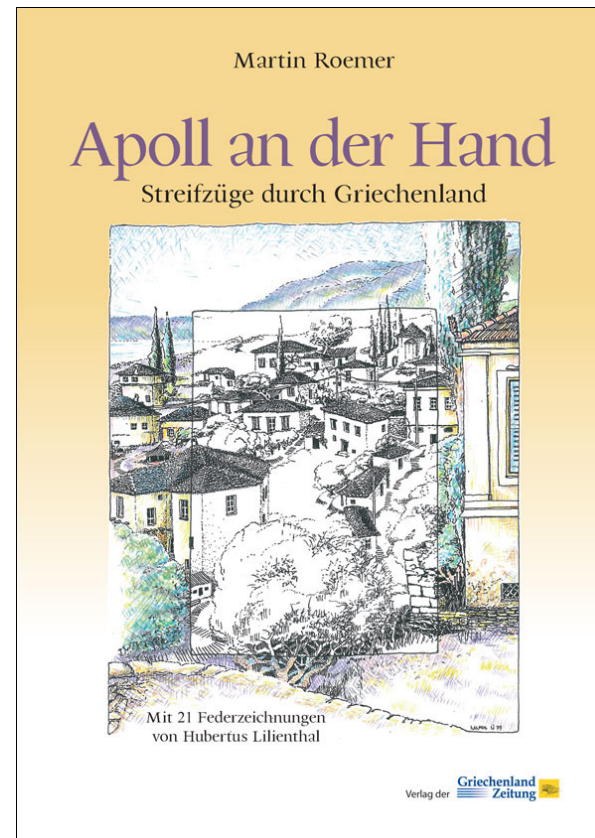

Christoforos Milionis
KALAMAS UND ACHERON

Übersetzung aus dem Griechischen von Hans Eideneier, überarbeitet von Theo Votsos. Mit einem Nachwort von Elisavet Kotzia

Zehn Kurzgeschichten, alle offenbar vom selben Erzähler: einem Mann aus dem Nordwesten Griechenlands, in einem Ort an der Grenze zu Albanien, zwischen hohen Bergketten und zwei Flüssen. Ein Ort, der vom Zweiten Weltkrieg, dem Bürgerkrieg und der Auswanderung geprägt wurde. Der Kern jeder Geschichte ist etwas scheinbar Unbedeutendes – ein Bild, ein Geräusch, ein Gegenstand. Um diesen Kern bilden sich assoziativ konzentrische Kreise, die zunächst die geographischen, dann die zeitlichen Grenzen durchbrechen.

Kalamas und Acheron
Christoforos Milionis
Edition Romiosini
Sprache: Deutsch
ISBN: 9783946142256
Seiten: 120
Softcover 9,50 €

Martin Roemer

APOLL AN DER HAND – STREIFZÜGE DURCH GRIECHENLAND.

Wer sich von Apoll an die Hand nehmen lassen möchte, um kreuz und quer durch Griechenland zu streifen, hat keinen gewöhnlichen Reisebegleiter gewählt. Ihm werden sich gerade abseits gängiger Pfade auch unerwartete Eindrücke mit tiefem Symbolgehalt eröffnen.

Also kein üblicher Reiseführer, eher ein Leitfaden für Leute, die heute noch Apolls Heimat mit der Seele suchen. In der Kombination von Essays und Lyrik versucht der Autor eine doppelte Annäherung an Landschaft, Mythen, Kunst und Geschichte des Landes bis hin zur aktuellen politischen Lage. Der originelle Blick eines grafischen Künstlers fügt weitere Perspektiven hinzu.

184 Seiten, 21 Federzeichnungen (9 farbig), fest gebunden, 24 x17 cm.
Verlag der Griechenland Zeitung,
Athen 2017.
ISBN: 978-3-99021-024-6
Preis: 24,80 Euro

IMPRESSUM

Redaktion:

Niki Eideneier, Petros Kyrimis, Michalis Patentalis, Jürgen Rompf

Die Zeitschrift

LOGOGRAPHIA - ΛΟΓΟΓΡΑΦΙΑ

ist eine Online Zeitschrift der
Gesellschaft Griechischer AutorInnen in Deutschland e.V.
Εταιρεία Ελλήνων Συγγραφέων στην Γερμανία.
und hat ihren Sitz in Düsseldorf

Internet: www.gga-brd.de

Verantwortlich:

Michalis Patentalis
Postadresse
Ludenberger Str. 25
40629 Düsseldorf

Tel.: 0049-211-46869924
Mobil: 0049-177-8453049
Email: m.pate@web.de

Mail an die Redaktion: logographia@gga-brd.de

Copyright: Alle Rechte, wenn nicht anders vermerkt, liegen bei den Autoren
Fotos: Jürgen Rompf oder bei den Autoren und Verlagen

Gestaltung, Layout, Satz und technische Umsetzung: Jürgen Rompf

Realisiert: mit WordPress CMS und Plugin: ezFlippr

Schrift: Palatino Linotype, Software: Photoshop, InDesign, Adobe Acrobat

Mail: Juergen.Rompf@koelner-web-service.de

ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΕΛΛΗΝΩΝ
ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΝ ΣΤΗΝ
ΓΕΡΜΑΝΙΑ

GESELLSCHAFT GRIECHISCHER
AUTORINNEN IN DEUTSCHLAND E.V.

WWW.GGA-BRD.DE

REGELMÄSSIG IM ZAKK
LESUNG, FRÜHSTÜCK
MUSIK & DISKUSSION
**DEUTSCH - GRIECHISCHER
LITERATURSALON**

FICHTENSTRASSE 40
40233 DÜSSELDORF
TEL.: 0211 9730010
WWW.ZAKK.DE

zakk...

Griechenland Zeitung

Ausgabe Nr. 610, Jahrgang 14 • 10. Januar bis 16. Januar 2018 Preise: • Deutschland: 3 Euro • Österreich: 3,20 Euro • Griechenland: 2,50 Euro

POLITIK
Diplomatischer Marathon
zur Lösung der Namensfrage der FYROM

INTERVIEW
Vassilis Vassilikos, Autor des Bestsellers „Z“:
„Der Mord an Lambrakis politisierte mich“

THEMA
Die Katzen von Kastellorizo –
Dominierende vierbeinige Insel-Bewohner

Reformpaket mit schweren Brocken

In Griechenland soll in den kommenden Tagen ein weiteres Spar- und Reformpaket verabschiedet werden. Eingebettet sind die Maßnahmen in einer Multigesetzesnovelle, die hunderte von Seiten umfasst. Viel Zeit zum Debattieren bleibt nicht: Bereits am Montagabend (15.1.) wird die Volksvertretung darüber abstimmen. Die Verabschiedung des Gesetzesbündels ist die Voraussetzung, dass die internationalen Geldgeber ihre dritte Bewertung der in Griechenland erzielten Einsparungen und Reformen abbauen. Anberaumt ist dieses Verfahren bei der nächsten Sitzung der Eurogruppe am 22. Januar. Damit wird die Auszahlung weiterer Kredite in Höhe von 5,5 Mrd. Euro freigegeben. Die Maßnahmen, die nun auf dem Tisch der Volksvertreter liegen, haben es in sich. Vor allem für die Regierung, unter dem Linkspolitiker Alexis Tsipras ist es ein weiterer schwerer Brocken: Beschlossen werden soll eine radikale Einschränkung des Streikrechtes. Künftig dürfen Arbeitskämpfe nicht ohne

Urabstimmung ausgerufen werden. Im Klartext: für die Durchführung eines Streiks muss das Votum von mindestens 50 Prozent der Gewerkschaftsmitglieder vorliegen. Das dürfte in der Praxis dazu führen, dass deutlich weniger gestreikt wird. Ein weiteres heißes Eisen betrifft die Vereinfachung von Versteigerungen des Immobilienbesitzes überschuldeter Kreditnehmer. Auch die Privatisierungen rücken im Multigesetz wieder auf die Tagesordnung: So sollen etwa Teile des Energiekonzerns DEI unter den Hammer. Um all diese Maßnahmen den Mitgliedern der Regierungspartei SYRIZA (Bündnis der Radikalen Linken) so zu erklären, dass sie letztlich auch das Parlament passieren, fand am Dienstagvormittag eine Fraktionssitzung statt. Zuvor hatte Premier Tsipras während einer Kabinettsitzung hervorgehoben, dass das Verfahren „nicht einen einzigen Euro neuer Sparmaßnahmen“ beinhalte. (Fortsetzung auf Seite 3)

Kühner Sprung in die Fluten

Am 6. Januar war es wieder soweit: Gefeiert wurde in ganz Griechenland das „Fest der Erscheinung des Herrn“, das Fest der Theophanie. Gefeiert wird an diesem Tag die Taufe Jesu. Gleichzeitig werden die Gewässer geweiht. Nach einer kirchlichen Zeremonie, bei der eine weiße Taube in den Himmel geschickt wird, tauchen besonders Müde in die kalten Fluten nach einem Kreuz, das vorher der Priester ins Wasser geworfen hat. Wir es erwisch, der hat dem Glauben zufolge im gerade begonnenen Jahr besonderes Glück. Unser Foto (unten links) entstand auf der Insel Kalymnos in der südlichen Ägäis, wo Premier Alexis Tsipras an der Zeremonie teilnahm. Ins kalte Wasser gesprungen ist er freilich nicht. (GZf)

Schulden gegenüber dem Staat erstmals über 100 Milliarden

Griechenlands private Haushalte und Unternehmen schulden der öffentlichen Hand Ende November insgesamt 100,739 Mrd. Euro. Das ist neuer Rekord: Erstmals wurde die 100-Milliarden-Grenze überschritten. Die Anzahl dieser Schuldner-Gruppe betrug sich damit auf mehr als 4,2 Millionen: fast jeder zweite Steuerpflichtige. Allein im November legte deren Zahl um 37.000 zu. Im Schnitt hängen sich pro Monat eine Milliarde Euro an neuen Ausständen an. Um dieser Tendenz Einhalt zu gebieten, soll nun verstärkt Eigentum beschlagnahmt werden. Die Unabhängige Behörde für öffentliche Einnahmen führt täglich etwa 1.000 Konfiszierungen durch. Betroffen sind Bankkonten, Löhne und Gehälter oder Einnahmen aus Vermietungen. Vermehrt soll auch Immobilienbesitz versteigert werden. (GZf)

Tsipras: 2018 beginnt mit positiven Vorzeichen

Das griechische Kabinett tagte in diesem Jahr am Montag zum ersten Mal. Die Gespräche wurden von einer Gesetzesnovelle dominiert, die am Dienstag (9.1.) dem Parlament übergeben wurde (s. Hauptbeitrag auf dieser Seite). Regierungschef Alexis Tsipras konstatierte gegenüber seinen Ministern, dass im Jahr 2018 die „Opfer der griechischen Bürger“ honoriert würden. Noch in diesem Jahr, so stellte er fest, werde die Bewertung der griechischen Spar- und Reformfortschritte durch die internationalen Geldgeber ein Ende finden. Damit werde man die Politik der Memoranden ein für alle Mal hinter sich lassen. Nach Ansicht von Tsipras sei die Wirtschaft des Landes bereits an einem Punkt der konjunkturellen Erholung angelangt. Allein im Jahr 2017 hätten ausländische Kapital-

anleger knapp vier Milliarden Euro in Griechenland investiert. Und auch der Einzelhandel erlebe einen leichten Aufschwung. Als einen der Gründe dafür nannte Tsipras unter anderem die „Sozialdividende“, die Ende des Jahres an sozial schwache gesellschaftliche Gruppen sowie an Rentner ausbezahlt wurde: rund eine Milliarde Euro. Nicht zuletzt erinnerte der Regierungschef daran, dass die Arbeitslosenzahlen im Sinken begriffen sind. In den vergangenen zweieinhalb Jahren seien etwa 320.000 neue Arbeitsplätze geschaffen worden. Er bedauerte zwar, dass es sich in vielen Fällen nur um Teilzeitsjobs handle, doch auch diese Tendenz befände sich im Wandel. Außerdem sei die Schwarzarbeit von 19 Prozent auf 13 Prozent gesunken, so der Premier. (GZf)

Startschuss für den Winterschlussverkauf

Nach den Festtagen kehrt im Handel wieder Normalität ein. Die Geschäfte hegen allerdings bereits die Hoffnung auf ein neues Anwachsen der Verkäufe: Am Montag dieser Woche (8.1.) begann der Winterschlussverkauf, der bis zum 28. Februar dauern wird. Am ersten Sonntag dieser Rabatt-Periode (14.1.) steht es den kleinen und großen Läden frei, ihre Pforten zu öffnen. Als Öffnungszeiten schlägt das zuständige Handelsministerium 11 bis 20 Uhr für Athen und 11 bis 18 Uhr für Thessaloniki vor. (GZf)

DEUTSCHE ERSTAUSGABE

Der skrupellose Athener Schriftsteller Manos Tassakos missbraucht in diesem Kriminalroman seine Mitmenschen als „Versuchstiere“. Seine dabei gewonnenen Erkenntnisse sammelt er in einem gelben Dossier. Bevor er dieses Material literarisch verwerten kann, stirbt er auf mysteriöse Weise. Das voluminöse Aktenbündel fällt Jahre später M. Karagatsis in die Hände. Der Verfasser des „Gelben Dossiers“ tritt in diesem Meisterwerk mit seinem Namen auf und versucht als Detektiv, den rätselhaften Tod seines Schriftstellerkollegen aufzuklären.

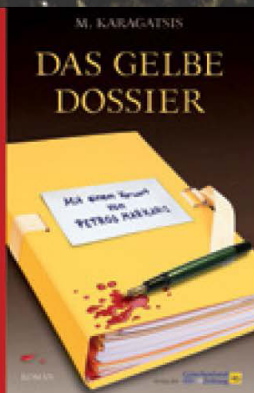
Für den bekannten Krimiautor Petros Markaris ist die Romanidee „genial“. In seinem Vorwort schreibt er: „Zwar ist Nikos Kazantzakis in Europa weitaus bekannter als M. Karagatsis, aber für mich ist Karagatsis ein ebenso großer Meister der Erzählkunst.“

„Einer der besten griechischen Romane, die je geschrieben worden sind.“

(Demosthenes Kourtovik, bekannter Literaturkritiker)

M. Karagatsis

640 Seiten, fest gebunden,
Format: 19x12 cm.
Aus dem Neugriechischen
von Theo Votsos.
ISBN: 978-399021-015-4
Preis: 24,80 Euro

Co-funded by the
Creative Europe Programme
of the European Union

www.griechenland.net

Bücher
aus dem Verlag
der Griechenland Zeitung

2018-19

ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΕΛΛΗΝΩΝ
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΕΝ ΣΤΗΝ
ΓΕΡΜΑΝΙΑ
GESELLSCHAFT GRIECHISCHER
AUTORINNEN IN DEUTSCHLAND E.V.
WWW.GGA-BRD.DE

REGELMÄSSIG IM ZAKK
LESUNG, FRÜHSTÜCK
MUSIK & DISKUSSION
DEUTSCH - GRIECHISCHER
LITERATURSALON
FICHTENSTRASSE 40
40233 DÜSSELDORF
TEL: 0211 9730010
WWW.ZAKK.DE

Verlag der
Griechenland
Zeitung
www.griechenland.net